

Yleinen asumistuki

31.05.2023

Sisällysluettelo

1 Etuusohje	1
1.1 Asiakkaan kokonaistilanne	1
1.2 Tavoite	1
1.3 Oikeus ja edellytykset	1
1.3.1 Oikeus	2
1.3.2 Myöntämisedellytykset	2
1.3.2.1 Ruokakunta	2
1.3.2.1.1 Sama ruokakunta	3
1.3.2.1.1.1 Tilapäinen poissaolo	4
1.3.2.1.2 Eri ruokakunta	6
1.3.2.1.3 Avoliitto	7
1.3.2.1.4 Asumistuki alaikäisille ja jälkihuollossa oleville nuorille	8
1.3.2.1.5 Ruokakuntaan kuulumaton henkilö	10
1.3.2.2 Kv-tilanteet	10
1.3.2.2.1 Suomeen muutto	11
1.3.2.2.2 Suomesta muutto	12
1.3.2.3 Asunto	14
1.3.2.3.1 Itsenäinen asunto	14
1.3.2.3.2 Kelvollinen asunto	15
1.4 Suhde muihin etuuksiin	15
1.4.1 Opiskelijoiden asumislisä	15
1.4.2 Eläkkeensaajan asumistuki	18
1.4.3 Sotilasavustuksen asumisavustus	19
1.4.4 Työttömyysturvan korotettu kulukorvaus	20
1.5 Määrä	21
1.5.1 Omavastuuosuudet	21
1.6 Määräytymisperusteet	22
1.6.1 Asumismenot	23
1.6.1.1 Vuokra-asunto	23
1.6.1.1.1 Vuokrasopimussuhde	23
1.6.1.1.2 Palveluasuminen ja tuettu asuminen	24
1.6.1.1.3 Vuokra-asunnon hyväksyttävät asumismenot	25
1.6.1.1.4 Muut maksut	27
1.6.1.1.5 Alivuokraus ja jälleenvuokraus	27
1.6.1.1.6 Työsuhdeasunto	28
1.6.1.2 Asumisoikeusasunto ja osaomistusasunto	28
1.6.1.2.1 Hyväksyttävät asumismenot	28
1.6.1.3 Omistusasunto	29
1.6.1.3.1 Osakeasunnon hyväksyttävät asumismenot	30
1.6.1.3.2 Omakotitalon hyväksyttävät asumismenot	31
1.6.1.3.3 Asuntolainojen korot	33
1.6.1.4 Asumismenojen jakaminen	35

1.6.1.5 Enimmäisasumismenot	35
1.6.1.5.1 Vammaisen lisätilan tarve	38
1.6.2 Tulot ja vähennykset	39
1.6.2.1 Tulot, joita ei oteta huomioon	41
1.6.2.2 Palkkatulot	43
1.6.2.3 Sosiaalietuudet	44
1.6.2.3.1 Opiskelijan etuudet	45
1.6.2.3.2 Työttömyysetuudet	46
1.6.2.4 Yritystoiminnan tulot	47
1.6.2.5 Metsätalouden tulot	48
1.6.2.6 Apurahan saajan tulot	49
1.6.2.7 Pääomatulot	50
1.6.2.7.1 Tiedot rahalaitoksilta	54
1.7 Hakeminen	55
1.7.1 Vireilletulo	56
1.7.1.1 Lähettäjän vastuu	57
1.7.1.2 Asiakirjan siirto	58
1.7.2 Kuka voi hakea etuutta?	58
1.7.2.1 Henkilö itse	58
1.7.2.2 Edunvalvoja	59
1.7.2.3 Edunvalvontavaltuutettu	59
1.7.2.4 Asiamies eli valtuutettu	60
1.7.2.5 Lähiomainen tai muu henkilö	60
1.7.2.6 Hyvinvointialue	61
1.7.2.7 Muut hakijat	61
1.7.3 Haku aika	61
1.7.4 Lisäselvitysten pyytäminen	62
1.7.4.1 Lisäselvitykset asumistuessa	64
1.7.5 Hakemuksen peruminen	64
1.8 Ratkaiseminen	65
1.8.1 Esteellisyydestä	65
1.8.1.1 Käsittely- ja ratkaisukiello	65
1.8.1.2 Esteellisyyden toteaminen	65
1.8.2 Lisäselvitykset	65
1.8.3 Kuuleminen	66
1.8.3.1 Milloin asiakasta on kuultava?	66
1.8.3.2 Miten kuullaan?	66
1.8.4 Päätöksen antaminen	66
1.8.4.1 Myöntäminen määräajaksi	67
1.8.4.2 Väliaikainen päätös	67
1.8.4.3 Päätöksensaaajat	68
1.9 Maksaminen	68
1.9.1 Maksuosoite	68
1.9.2 Vuokranantaja	70
1.9.2.1 Tiedot vuokranantajasta	71
1.9.2.2 Vuokranantajan vapaaehtoinen palautus	72

1.9.2.3 Vuokranantajalta periminen	73
1.9.3 Muut maksunsaajat	75
1.9.3.1 Edunvalvoja tai edunvalvontavaltuutettu	75
1.9.3.2 Kunnallinen toimielin	75
1.9.4 Maksamisen väliaikainen keskeyttäminen ja vähentäminen	76
1.9.5 Ennakonpidätys	77
1.9.6 Ulosmittaus	77
1.9.7 Etuusmaksujen peruutukset pankista	77
1.10 Ilmoitusvelvollisuus	77
1.11 Tarkistaminen	77
1.11.1 Vuositarkistus	78
1.11.2 Välitarkistus	78
1.11.2.1 Välitarkistusperusteet	79
1.11.2.2 Suojasäännös	81
1.11.2.3 Tarkistamisajankohta	82
1.11.3 Vuositarkistuksen ja välitarkistuksen suhde	84
1.12 Lakkauttaminen	85
1.12.1 Lakkautuksen ajankohta	85
1.12.2 Lakkauttaminen pyynnöstä	87
1.13 Päätöksen oikaisu ja poistaminen	87
1.14 Liikamaksu	88
1.14.1 Takaisinperintä	88
1.14.2 Regressimenettely	88
1.14.3 Tuen takaisinperiminen muilta kuin hakijalta	88
1.15 Etuusväärinkäytös	90
1.16 Muutoksenhaku	90

1 Etuusohje

Etuusohje on toimintaohje, jota käytetään apuna etuuksien ratkaisutyössä. Ohje on ensisijaisesti tarkoitettu Kelan sisäiseen käyttöön. Ohjeen pdf-tiedosto muodostuu automaattisesti Kelan intranetissä olevan etuusohjeen verkkosivuista.

Pdf-muotoisesta etuusohjeesta puuttuvat kaikille ohjeille sisällöltään samanlaiset ohjeet

- päätöksen oikaisu ja poistaminen
- takaisinperintä
- muutoksenhaku.

Näistä on tehty omat pdf-ohjeet.

1.1 Asiakkaan kokonaistilanne

Kun käsittelet yleisen asumistuen hakemusta, sinun tulee aina ensimmäiseksi kartoittaa ruokakunnan kokonaistilanne.

- Tutustu jokaisen ruokakunnan jäsenen tilanteeseen ja muodosta käsitys kokonaistilanteesta Kelassa olevien taustatietojen avulla.
- Täydennä epäselväksi jääneet asiat asiakkaalta ensisijaisesti puhelimitse. Käytä tarvittaessa viestipalvelua tai asiakaskirjettä.
- Huomioi myös muut etuudet ja ohjaa tarvittaessa hakemaan niitä.

Lue lisää [muiden asumisen tukien suhteesta yleiseen asumistukeen](#).

Lue lisää [muiden sosiaalietuuksien vaikutuksesta yleiseen asumistukeen](#).

Lue lisää: Ratkaisutyön malli

Jos havaitset kokonaistilanteen kartoittamisessa, että asiakkaalla on useita tai isoja ongelmia terveydessä, elämänhallinnassa tai toimeentulossa, hän voi hyötyä moniammatillisesta palvelusta. Lue lisää: Moniammatillinen palvelu

1.2 Tavoite

Asumistuen tarkoituksena on alentaa ruokakunnan asumismenoja (YAL 938/2014 1 §)

1.3 Oikeus ja edellytykset

Pienituloinen ruokakunta voi saada yleistä asumistukea Suomessa sijaitsevan vakinaisen vuokra-, asumisoikeus- tai omistusasuntonsa asumismenoihin.

1.3.1 Oikeus

Yleinen asumistuki koskee kaikkia Suomessa asuvia pienituloisia ruokakuntia, joilla ei ole oikeutta muuhun rahalliseen, asumismenoja pienentävään tukimuotoon kuten eläkkeensaajan asumistukeen tai opiskelijoiden asumislisään.

1.3.2 Myöntämisedellytykset

Asumistuki määräytyy

- hyväksyttävien asumismenojen,
- asunnon sijaintikunnan,
- ruokakunnan aikuisten ja lasten lukumäärän sekä
- ruokakunnan jatkuvien kuukausitulojen yhteismäärän perusteella.

Yleinen asumistuki on kuukausikohtainen etuus, joten asumistukea ei voida myöntää vajaalle kuukaudelle. Asumisen tulee siis kestää vähintään yhden kokonaisen kalenterikuukauden ajan, jotta asumistukea voidaan myöntää.

Katso esimerkit Asumistuen myöntäminen vajaalle kuukaudelle

Katso esimerkit Vuokrasopimuksen alkamispäivä

Asumistuen suuruus on 80 prosenttia siitä hyväksyttävien asumismenojen, kuitenkin enintään enimmäisasumismenojen määrästä, joka ylittää ruokakunnan aikuisten ja lasten lukumäärästä sekä ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden jatkuvien kuukausitulojen määrästä riippuvan perusomavastuuosuuden. Asumistuki on siis 80 % hyväksyttävien kuitenkin enintään enimmäismääristen asumismenojen ja perusomavastuun erotuksesta.

Perusomavastuu on 42 % asumistuessa huomioon otettavista tuloista, joista on vähennetty täysimääräiseen tukeen oikeuttavan tulon määrä.

Lue lisää [perusomavastuusta](#).

1.3.2.1 Ruokakunta

Asumistuki myönnetään ruokakunnalle. Samassa asunnossa pysyvästi asuvat henkilöt katsotaan samaan ruokakuntaan kuuluviksi.

Jos jotkut asunnossa asuvista hallitsevat osaa asunnosta erillisen vuokrasopimuksen tai sitä vastaavan hallintasopimuksen perusteella tai jos heidät on hoitosopimuksella sairauden tai vamman perusteella sijoitettu ruokakuntaan hoidettaviksi, heidät katsotaan kuitenkin eri ruokakunnaksi. (YAL 938/2014 4 §).

Samaksi ruokakunnaksi katsotaan kuitenkin aina samassa asunnossa asuvat

- aviopuolisot tai avopuolisot sekä
- keskenään suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa olevat sukulaiset (myös otto- ja kasvattilapset).

Ruokakuntaan eivät kuulu:

- opiskelija, joka on oikeutettu Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään
- opiskelija, joka lähtee Manner-Suomesta Ahvenanmaalle opiskelemaan ja on oikeutettu opintotukilain mukaiseen asumislisään
- pysyvässä laitoshoidossa oleva puoliso
 - Poista puoliso ruokakunnasta seuraavan kuukauden alusta lukien, kun hänen on todettu tarvitsevan pysyvää laitoshoidoa.
- henkilö, jolla vakuuttamisratkaisun perusteella ei ole oikeutta yleiseen asumistukeen. Tämä tarkoittaa sitä, että hänellä on kielteinen vakuuttamisratkaisu eikä vakuuttamisratkaisussa ole etuusoikeutena yleistä asumistukea tai hän on vakuutettuna Suomessa, mutta hänellä on yleinen asumistuki etuusrajoituksena vakuuttamisratkaisussa.
 - Jos kyseessä on puoliso, selvitä summa, jolla hän avustaa ruokakuntaa ja huomioi tämä ilmoitettu määrä ruokakunnan tulona. Merkitystä ei ole sillä, missä vakuuttamaton puoliso asuu.

Ruokakuntaa edustaa asunnon haltija, hänen puolisonsa, yhteisöruokakunnan valtuuttama henkilö taikka se, jonka nimissä erillinen vuokrasopimus tai sitä vastaava hallintasopimus on (YAL 938/2014 4 §)

Avopuolisoilla tarkoitetaan kahta henkilöä, jotka elävät avoliitossa eli jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa. (YAL 938/2014 5 §)

Lapsella tarkoitetaan ruokakuntaan kuuluvaa alle 18 -vuotiasta henkilöä. (YAL 938/2014 6 §)

Rekisteröidyn parisuhteen osapuolet rinnastetaan aviopuolisoihin (Laki rekisteröidystä parisuhteesta 8 §).

Katso esimerkki Poste restante -osoite

1.3.2.1.1 Sama ruokakunta

Ruokakuntaan kuuluvat samassa asunnossa pysyvästi asuvat sekä tilapäisesti poissaolevat henkilöt. Selvitä samassa asunnossa asuminen asukaskyselyn avulla.

- Jos henkilöt asuvat samassa asunnossa ja heillä on erilliset vuokrasopimukset, he eivät kuulu samaan ruokakuntaan. Samassa asunnossa asuvat puoliset ja lähisukulaiset kuuluvat kuitenkin aina samaan ruokakuntaan vuokrasopimuksista riippumatta.
 - Avoliittoon joudutaan siis ottamaan kantaa vain silloin, jos henkilöillä on erilliset vuokrasopimukset tai toinen asukkaista on toisen alivuokralainen.

Yleisessä asumistuessa henkilö voi kuulua vain yhteen ruokakuntaan kerrallaan. Ratkaisevaa asumistuessa on yleensä tosiasiallinen asuminen, mutta vuoroasumistilanteissa lapsen kuuluminen ruokakuntaan määräytyy kuitenkin aina lapsen vakinaisen VTJ -osoitteen perusteella. Myös tilanteissa, joissa lapsen asumisesta on riitaa, lapsen katsotaan asuvan siinä asunnossa, jossa hänen vakainainen VTJ -osoitteensa on.

Ruokakuntaan kuuluviksi katsotaan myös henkilöt, jotka asuvat pysyvästi asunnossa, vaikka he eivät olisi vielä tehneet muuttoilmoitusta. Toisaalta vain muodollisesti muuttoilmoituksen tehneitä, muualla asuvia henkilöitä ei lueta samaan ruokakuntaan.

Lähisukulaiset

Samaan ruokakuntaan kuuluviksi katsotaan aina lähisukulaiset riippumatta vuokrasopimuksista eli

- avio- ja avopuolisot
- vanhemmat ja lapset
- isovanhemmat

kuuluvat aina samaan ruokakuntaan.

Katso esimerkki: Mihin ruokakuntaan alaikäinen kuuluu

Yhteisöruokakunta

Yhteisöruokakunnasta on kyse esimerkiksi silloin,

- jos useampi henkilö on vuokrannut asunnon yhteisellä vuokrasopimuksella tai
- jos henkilöt ovat vuokranneet asunnon osat erillisillä vuokrasopimuksilla, mutta vuokrasopimuksen liitteen mukaan he ovat jatkuvasti vastuussa koko asunnon vuokrasta toisten asukkaiden laiminlyödessä oman maksuvelvollisuutensa
 - Ehto, jonka mukaan asuntoon jäävät asukkaat vastaavat myös poismuuttaneiden vuokraosuudesta, ei yhdistä asukkaita samaan ruokakuntaan.
 - Myöskään ehto, joka mukaan yhden asukkaan vuokrasopimuksen päättyminen johtaa myös muiden vuokrasopimusten päättymiseen, ei yhdistä asukkaita samaan ruokakuntaan.

Yhteisöruokakunnasta on kyse myös silloin, jos asunnossa asuu pysyvästi yksi tai useampia henkilöitä ilman vuokrasopimusta eivätkä he ole hakijan lähisukulaisia.

Katso esimerkki: Yhteisöruokakunnan valtuutus

Huostaanotto ja sijaishuolto

Jos lapsi on kunnan tai hyvinvointialueen toimesta sijoitettu ruokakunnan hoidettavaksi, lapsi kuuluu tämän sijoitusperheensä ruokakuntaan, jos sijoitus tai huostaanotto on kestänyt yli vuoden.

Katso esimerkit: Sijoitus ja huostaanotto

Vuoroasuminen

Vuoroasumisesta on kysymys, jos lapsi kunnan tai hyvinvointialueen toimielimen vahvistaman sopimuksen tai tuomioistuimen päätöksen perusteella asuu vuorotellen kummankin vanhemman luona siten, että vakinainen VTJ-osoite on toisen vanhemman luo mutta lapsi asuu myös toisen vanhemman luona vähintään 40 % ajasta.

Vuoroasumistilanteissa lapsen kuuluminen ruokakuntaan määräytyy aina lapsen vakinaisen VTJ -osoitteen perusteella.

Lisätietoa vuoroasumisesta löydät ohjeesta Lapsen huolto ja asuminen sekä Lapsen asuminen.

Katso esimerkit: Lapsi asuu vuoroviikoin kummankin vanhemman luona

1.3.2.1.1.1 Tilapäinen poissaolo

Samassa asunnossa asuviksi katsotaan myös ruokakunnan jäsenet, jotka tilapäisesti ovat poissa esimerkiksi

- sairaalassaolon
- asepalveluksen,
- siviilipalveluksen,
- työkomennuksen tai muun ansiotyön,
- vankilassaolon tai muun vastaavan syyn vuoksi.

– Tutustu tarkemmin vankilassaolon vaikutukseen erilaisissa tilanteissa.

Ulkomaille muutto vaikuttaa ruokakuntaan kuulumiseen ja aiheuttaa poikkeuksia tilapäisen poissaolon sääntöihin. Lue lisää kohdasta [Suomesta muutto](#).

Puoliso

- Ruokakuntaan kuuluvan henkilön Suomessa asuva puoliso lasketaan ruokakunnan jäseneksi, vaikka hän olisi poissa vuotta pitemmänkin ajan, ellei puolisoita voida katsoa asuvan erillään välien rikkoutumisen vuoksi. Siten esimerkiksi puoliso, joka on toisella paikkakunnalla työn, opiskelun tai asevelvollisuuden suorittamisen vuoksi, katsotaan samaan ruokakuntaan kuuluvaksi.
 - Ulkomaille muutto vaikuttaa ruokakuntaan kuulumiseen ja aiheuttaa poikkeuksia tilapäisen poissaolon sääntöihin. Lue lisää kohdasta [Suomesta muutto](#).
- Jos puoliso on ulkomailla työkomennuksella tai opiskelemassa ja hänellä vakuuttamisratkaisun perusteella olisi oikeus yleiseen asumistukeen, katsotaan puoliso samaan ruokakuntaan kuuluvaksi.
- Avopuolisoiden muuttaessa erilleen, ruokakuntaan kuulumisen ratkaistaan hakijan ilmoituksen mukaisesti.

Ruokakunnan jäsen, muu kuin puoliso

- Poissaoloa pidetään yleensä tilapäisenä, jos se kestää korkeintaan noin vuoden pituisen ajanjakson. Edellytyksenä on, että muu ruokakunta asuu asunnossa.
 - Ulkomaille muutto vaikuttaa ruokakuntaan kuulumiseen ja aiheuttaa poikkeuksia tilapäisen poissaolon sääntöihin. Lue lisää kohdasta [Suomesta muutto](#).

Katso esimerkki Perheen lapsi lähtee ulkomaille

Huostaanotto ja sijaishuolto

Jos lapsi on lastensuojelulain mukaan välittömässä vaarassa, lapselle voidaan järjestää kiireellisesti sijaishuoltona hänen tarvitsemansa hoito. Sijoitus tehdään aluksi 30 päivän ajaksi ja se voi kestää enintään 60 päivää. Peruste sijoittamiselle lakkaa, kun sosiaalityöntekijä arvioi, että lapsi voi palata turvallisesti kotiin. Sijoitus voi päättyä myös päätökseen huostaanotosta. Huostaanotto on voimassa toistaiseksi, mutta sen kesto ei ole alusta alkaen tiedossa. Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaan otetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella.

Yleisen asumistuen kannalta ratkaisevaa on poissaolon kesto:

- Jos kunnan toimielin on sijoittanut asumistukiruokakuntaan kuuluvan lapsen **alle** vuoden ajaksi muualle asumaan, katsotaan lapsen olevan tilapäisesti poissa ruokakunnasta.
- Jos muualla asuminen jatkuu **yli** vuoden, tarkista tuki siitä lukien, kun sijoitus tai huostaanotto on jatkunut vuoden.

Kun tieto huostaanotosta tulee Tarkistettava asia –työnä, tee Seuranta –työ ohjeen mukaisesti.

Katso esimerkit Sijoitus ja huostaanotto.

Laitoshoito tai vankila

Kun yksin asuva tuensaaja joutuu laitoshoitoon tai vankilaan, asumistukea maksetaan kuuden kuukauden ajalta edellyttäen, että asumistuen saajalla on edelleen asumismenoja laitoksessa olon aikana. Jos tuen saajan asumismenot lakkaavat hänen jouduttuaan laitokseen, lakkautaa asumistuki sen kuukauden alusta, josta asumismenot lakkaavat. Jos laitoksessa olo jatkuu yli kuusi kuukautta, lakkautaa tuki laitokseen joutumista seuraavan seitsemannen kuukauden alusta.

Ulkomailla tai muusta syystä pois asunnosta

Jos koko ruokakunta on ulkomailla tai muusta syystä poissa asunnostaan, voidaan asumistuen maksamista jatkaa kolme kuukautta muuttokuukauden jälkeen. Edellytyksenä on, että ruokakunta vastaa asumismenoista myös poissaolon ajalta. Tuki lakkautetaan siis muuttoa seuraavan neljännen kuukauden alusta.

- Muutto ulkomaille 1.1. alkaen, tee lakkautus muuttoa seuraavan neljännen kuun alusta eli 1.5. alkaen.
- Muutto ulkomaille 15.1. alkaen, tee lakkautus muuttoa seuraavan neljännen kuun alusta eli 1.5. alkaen.

Suomesta ulkomaille muuttava henkilö voi olla asumistukiruokakunnan jäsen, jos hänellä on vakuuttamisratkaisun perusteella oikeus yleiseen asumistukeen. Tämä tarkoittaa sitä, että

- hän pysyy vakuutettuna Suomessa eikä yleinen asumistuki ole etuusrajoituksena vakuuttamisratkaisussa tai
- hänellä on kielteisestä vakuuttamisratkaisustaan huolimatta vakuuttamisratkaisussa etuus oikeutena yleinen asumistuki.

Katso esimerkki Ulkomailla työskentelevän puolison kuulumisen ruokakuntaan

Katso esimerkit Suomesta ulkomaille työhön

Katso esimerkit Suomesta ulkomaille opiskelemaan tai lomalle

Kaksi asuntoa

Jos ruokakunnalla on Suomessa kaksi asuntoa, he voivat valita, kumpaan asuntoon asumistukea haetaan.

Katso esimerkki Asevelvollinen ruokakunnan jäsenenä

1.3.2.1.2 Eri ruokakunta

Samassa asunnossa asuvat (muut kuin suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa olevat sukulaiset tai avio- tai avopuolisot) voidaan katsoa kuuluvan eri ruokakuntaan, mikäli

- heillä on erillinen vuokrasopimus tai muu hallintasopimus asunnon osasta tai
- heidät on hoitosopimuksella sairauden tai vamman perusteella sijoitettu ruokakunnan hoidettavaksi.

Asunnossa väliaikaisesti asuvaa henkilöä ei lueta asumistukiruokakuntaan, jos kyseessä on aidosti tilapäinen järjestely. Syy tilapäiseen asunnossa asumiseen tulee selvittää. Tilapäinen asukas voi asua asunnossa enintään kuusi kuukautta kuulumatta asumistukiruokakuntaan.

Eri ruokakuntaan kuuluvat esimerkiksi:

- Samassa asunnossa asuvat sisarukset, jos heillä on omat vuokrasopimukset joko vuokranantajan kanssa tai keskenään

Katso esimerkki Sisarukset, joista toinen on työtön ja toinen on eläkkeellä

Jos kahdella henkilöllä on erilliset vuokrasopimukset eivätkä he kuulu samaan ruokakuntaan sukulaisuuden tai avio-/avoliiton perusteella, voidaan samaan asuntoon myöntää toiselle yleinen asumistuki ja toiselle eläkkeensaajan asumistuki.

Avio- tai avoliiton päättyminen:

- Jos aviopuoliso hakee asumistukea ja ilmoittaa toisen puolison muuttaneen pois yhteisestä asunnosta parisuhteen päättymisen vuoksi, ratkaise ruokakuntaan kuulumisen tosiasiallisen asumisen perusteella. Jos tietoa erillään asumisesta voidaan pitää luotettavana, asumistuki voidaan myöntää, vaikka puolison uusi osoite ei olisi tiedossa. Avioliitto katsotaan päättyneeksi silloin kun puoliset muuttavat erilleen yhteiselämän lopettamiseksi parisuhteen päättymisen vuoksi. Jos tietoa erillään asumisesta voidaan pitää luotettavana, asumistuki voidaan myöntää.
- Jos avopuoliso hakee asumistukea ja ilmoittaa toisen puolison muuttaneen pois yhteisestä asunnosta ja ilmoittaa avoliiton päättyneen, ratkaise ruokakuntaan kuulumisen hakijan ilmoituksen perusteella. Avoliitto katsotaan päättyneeksi silloin, kun puoliset muuttavat yhteistaloudesta erilleen ja katsovat avoliiton ja yhteistalouden päättyneen.
- Ota ratkaisussa myös huomioon, miten asia ratkaistaan myönnettävissä tai maksussa olevissa muissa Kelan etuuksissa.

1.3.2.1.3 Avoliitto

Avoliitolla tarkoitetaan sitä, että kaksi henkilöä avoliittoa solmimatta elävät jatkuvasti yhteisessä taloudessa avoliitonomaisissa olosuhteissa.

- Yleisen asumistuen ruokakuntakäsitteestä johtuen avoliittoa joudutaan selvittämään vain, jos asunnon asukkailla on erilliset vuokrasopimukset asunnon osista tai toinen asukas on toisen alivuokralainen.

Jos asiakas väestörekisteritietojen mukaan tai tosiasiallisesti asuu samassa asunnossa toisen henkilön kanssa ja

1. ilmoittaa olevansa avoliitossa
 - huomioi avopuolisot samaan ruokakuntaan.
2. ei ilmoita olevansa avoliitossa
 - tutustu Kelassa jo oleviin tietoihin
 - pyydä tarvittaessa lisäselvitystä asumisesta
 - tee harkinta avoliitosta tapauskohtaisesti kokonaisharkinnan perusteella.

Lähtökohta on, että henkilön avoliitto tulkitaan samoin kaikkia etuuksia myönnettäessä.

Avoliittoharkinta

Suhteen tulkitseminen avoliitoksi tehdään kokonaisharkinnan perusteella tapauskohtaisesti eikä mikään yksittäinen seikka yksinään ole ratkaiseva.

- Esimerkiksi henkilöiden iso ikäero ei yksinään ole peruste sille, ettei kyseessä ole avoliitto.

Ota avoliittoharkinnassa huomioon mm seuraavia asioita:

- asunto
 - koko
 - huonemäärä
 - riittävän yksityisyyden takaavat tilat
- muu yhdessä asumisen syy kuin avoliitto
 - kimppe-asuminen on tavanomaista samaa sukupuolta olevien kesken
 - opiskelijoilla asuminen kimppekämpässä on yleistä ja asumisen luonne on usein tilapäistä
 - opiskelijoiden soluasunnoissa avoliittoa ei yleensä tarvitse selvittää.
- vuokrasopimukset
- vuokran tosiasiallinen maksaminen
- asunnossa asuvat lapset
- yhteinen asumishistoria
 - Henkilöiden muuttaminen asunnosta toiseen yhdessä osoittaa yleensä sen, että heillä on tarkoitus elää jatkuvasti yhteisessä taloudessa avoliitonomaisissa olosuhteissa.

Pääsääntöisesti henkilöitä voidaan pitää avoliitossa elävinä, kun he asuvat samassa asunnossa ja

- he eivät ole lähisukulaisia
 - Serkuksia ei lähtökohtaisesti tulkita avopuolisoiksi.
- heillä on yhteisiä lapsia
 - Lapsen tai lasten asuminen samassa asunnossa voi yleisen elämäkokemuksen mukaan viitata avoliittoon myös silloin, kun lapset eivät ole yhteisiä.
- he seurustelevat tai ovat kihloissa tai
- kyseessä on muutoin vakiintuneeksi katsottava suhde.

Avoliiton alkaminen ja päättyminen

Avoliitto alkaa, kun kaksi henkilöä muuttaa yhteen ja heidät katsotaan avoliitossa asuviksi.

Avoliitto päättyy, kun avopuolisot muuttavat erilleen. Tämä johtuu avoliiton luonteesta, jossa suhde syntyy yhdessä asumisella.

- Avoliiton katsotaan kuitenkin edelleen jatkuvan erilleen muutosta huolimatta, jos puolisot itse katsovat avoliiton edelleen jatkuvan.

1.3.2.1.4 Asumistuki alaikäisille ja jälkihuollossa oleville nuorille

Vanhempansa kodista erillään asuva alaikäinen lapsi katsotaan yleensä vanhempansa ruokakuntaan kuuluvaksi eikä hän voi saada asumistukea itsenäisenä ruokakuntana.

- Jos alaikäisellä on kuitenkin siinä määrin ansiotuloja, niihin verrattavia tai niitä korvaavia tuloja, että hänen voidaan katsoa itsenäisesti elättävän itsensä ja hän vastaa itse asumismenoistaan, voit myöntää hänelle asumistuen.
- Myös huostaanotetulle alaikäiselle voidaan myöntää oma asumistuki samoilla edellytyksillä.
 - Myöskään jälkihuolto ei ole este yleisen asumistuen maksamiselle, jos nuori itse vastaa asumismenoistaan.
- Ansiotuloihin verrattavaa tuloa on esimerkiksi työmarkkinatuki.
- Perusomavastuuta määrittäessä hakija katsotaan aina aikuiseksi (YAL 938/2014 16 §).

Alaikäisen opintotuki

Jos alaikäiselle on myönnetty opintotuki, voit myöntää hänelle yleisen asumistuen.

- Jos alaikäiselle on myönnetty opintolainan valtiontakaus, tämä riittää asumistuen myöntämiseen eli opintolainaa ei tarvitse nostaa.
- Jos alaikäiselle on myönnetty oppimateriaalilisä, tämä riittää eli voit myöntää hänelle asumistuen.
 - Oppimateriaalilisää ei myönnetä, jos opiskelijalla on oikeus maksuttomaan koulutukseen. Oppimateriaalilisää ei pääsääntöisesti myönnetä, jos opiskelija päättää peruskoulun vuonna 2021 tai sen jälkeen ja hän on syntynyt vuonna 2004 tai sen jälkeen.

Jos alaikäisellä ei ole oikeutta opintotukeen esim. vanhempien tulojen vuoksi, hänellä ei ole oikeutta yleiseen asumistukeen, ellei hänellä ole muita tuloja riittävästi.

Lue lisää alaikäisen oikeudesta opintotukeen: Alle 17-vuotiaan itsenäisesti asuvan opiskelijan erityistilanne

Alaikäinen puolisona tai ruokakunnan jäsenenä

- Jos toinen avopuolisoista on täysi-ikäinen, voit myöntää asumistuen avopuolisolle.
- Jos molemmat avopuolisot ovat alaikäisiä, voit myöntää asumistuen, jos toisen tai molempien avopuolisoiden voidaan katsoa edellä esitetyllä tavalla elättävän itsensä ja itse vastaavan asumismenoistansa.
 - Perusomavastuuta määrittäessä molemmat puoliset katsotaan aikuisiksi.
- Jos alaikäiset sisarukset asuvat yhdessä ja heillä on yhteinen vuokrasopimus, voit myöntää heille yleisen asumistuen, jos toiselle heistä on myönnetty opintotuki tai hänellä on muita tuloja riittävästi.

Majoituskorvaus

Oppivelvollisuuden piirissä olevalle voidaan tietyin edellytyksin myöntää majoituskorvaus (harvinainen tilanne). Majoituskorvauksen myöntää ja maksaa koulutuksen järjestäjä.

Katso esimerkki: Alaikäinen muuttaa itsenäisesti asumaan

Katso esimerkki: Alaikäisen tulot ja tuen tarkistaminen tai lakkauttaminen

Katso esimerkki: Mihin ruokakuntaan alaikäinen kuuluu

Katso esimerkki: Sisarukset, joista vain toinen on täysi-ikäinen

1.3.2.1.5 Ruokakuntaan kuulumaton henkilö

Jos asunnossa asuu puoliso tai muu henkilö, joka ei vakuuttamislain perusteella kuulu ruokakuntaan

- jaa asumiskustannukset ruokakunnan pääluvun mukaan
- jos kyse on puolisosta, selvitä summa, jolla hän avustaa ruokakuntaa ja huomioi ilmoitettu määrä ruokakunnan tulona.

Jaa asumismenot vastaavasti, jos asunnossa asuu

- opiskelija, joka on oikeutettu Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään tai
- opiskelija, joka lähtee Manner-Suomesta Ahvenanmaalle opiskelemaan ja on oikeutettu opintotukilain mukaiseen asumislisään.

1.3.2.2 Kv-tilanteet

Ruokakuntaan kuuluvaksi katsotaan vain Suomessa asuvat henkilöt. Yleisen asumistuen saaminen edellyttää sitä, että hakija asuu vakinaisesti Suomessa. Suomessa asuminen ratkaistaan asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (AspSotuL) mukaisesti.

Yleinen asumistuki ei ole EU:n sosiaaliturva-asetuksen 883/2004 piiriin kuuluva etuus, joten Suomessa asuminen ratkaistaan aina AspSotuL:n kriteerien mukaan. Seuraavissa tilanteissa henkilö voi kuitenkin saada asumistukea, jos hän asuu vakinaisesti Suomessa:

- Merimiehellä, joka työskentelee toisen EU/Eta-valtion maan lipun alla olevalla aluksella, on oikeus yleiseen asumistukeen, jos hän asuu vakinaisesti Suomessa.
 - Asetukseen 883/2004 sisältyy ns. lippusääntö, jonka mukaan aluksen miehistöön kuuluvaan henkilöön sovelletaan aluksen lippumaan lainsäädäntöä, mutta yleinen asumistuki ei ole asetuksen 883/2004 piiriin kuuluva etuus.
- Rajatyöntekijällä, joka työskentelee toisessa EU/Eta -maassa, on oikeus yleiseen asumistukeen, jos hän asuu vakinaisesti Suomessa
 - EU-asetuksen 883/2004 mukaan työntekijään sovelletaan työskentelyvaltion lainsäädäntöä riippumatta siitä, minkä jäsenvaltion alueella hän asuu, mutta yleinen asumistuki ei ole asetuksen 883/2004 piiriin kuuluva etuus.
- Myös henkilöllä, joka työskentelee toisessa EU-maassa etätyöntekijänä tai saa sosiaalietuutta toisesta EU-maasta, on oikeus yleiseen asumistukeen, jos hän asuu vakinaisesti Suomessa.

ETK:n vakuuttamisratkaisu (A1-todistus) ottaa kantaa vain EU-asetuksen 883/2004 soveltamiseen ja siten sen soveltamisalaan kuuluviin etuuksiin. Yleinen asumistuki ei kuulu asetuksen soveltamisalaan, joten yleistä asumistukea ei voida myöntää ETK:n päätöksen perusteella.

- Kun käsittelet yleistä asumistukea, muista tarkistaa, onko henkilön katsottu asuvan Suomessa vakinaisesti. Tarkista myös mahdolliset etuusrajoitukset.

Katso esimerkki Liikkuva henkilöstö ja yleinen asumistuki

Katso esimerkki Oleskeluluvan vaikutus yleisen asumistuen käsittelyyn

1.3.2.2.1 Suomeen muutto

Ulkomailta muuttava henkilö voi saada asumistukea ja ruokakuntaan voi kuulua ulkomaalainen henkilö, jos henkilö asuu vakinaisesti Suomessa eikä hänellä ole vakuuttamisratkaisussa etuusrajoituksena yleistä asumistukea. Suomessa asuminen ratkaistaan asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (AspSotuL) mukaisesti.

Voit tehdä asumistukiratkaisun vasta vakuuttamisratkaisun jälkeen.

Yleinen asumistuki ei ole EU:n sosiaaliturva-asetuksen 833/2004 piiriin kuuluva etuus, joten Suomessa asuminen ratkaistaan aina AspSotuL:n kriteerien mukaan.

Yleiseen asumistukeen sovelletaan kuitenkin EU-asetusta 492/2011 (työvoiman vapaa liikkuvuus eli ns. syrjäntäkielto). Yleinen asumistuki voi siis tulla myönnettäväksi Suomeen saapuvalle EU/ETA-maan tai Sveitsin kansalaiselle, joka on saapunut Suomeen työhön.

Lue lisää Asumisen perusteella vakuuttamisesta

Lue lisää [Asumismenojen jakamisesta](#)

Lue lisää Vakuuttamisen selvittämisestä

Lue lisää EU-maat (Työvoiman vapaa liikkuvuus/alueellinen soveltamisala)

Lue lisää Suomessa asumisesta

Lue lisää Kotikuntalain vaikutuksesta vakuuttamiseen

EU/Eta-maasta tulevat työntekijät

Yleinen asumistuki voi EU-asetuksen 492/2011 perusteella tulla myönnettäväksi Suomeen työhön saapuvalle EU/ETA-maan tai Sveitsin kansalaiselle, vaikka hän ei ole AspSotuL:n mukaan Suomessa vakinaisesti asuva. Asetuksen 492/2011 soveltaminen edellyttää, että työn tekeminen on tosiasiallista ja aitoa.

- Työntekijän asema säilyy, vaikka työntekijä lomautetaan. Jos siis työsopimus on edelleen voimassa, oikeus yleiseen asumistukeen jatkuu lomautuksesta huolimatta.
- Työntekijän asema voi säilyä myös työsuhteen päättymisen jälkeen, jos henkilö on työttömänä työnhakijana TE-toimistossa. Näissä tilanteissa oikeus yleiseen asumistukeen jatkuu niin pitkään kuin henkilö on työttömänä työnhakijana.
 - Jos henkilö kuitenkin katsotaan asuvan Suomessa vakinaisesti, hänen oikeutensa yleiseen asumistukeen määräytyy normaalisti asumisen perusteella

Työntekijään rinnastetaan myös yrittäjä, joka on YEL -vakuutettu tai yrittäjä, jonka työskentely on todellista, tosiasiallista ja laajuudeltaan olennaista.

Myös EU-työntekijän kanssa Suomeen saapuneet perheenjäsenet voivat saada asumistukea. EU-asetusta 492/2011 sovelletaan siis EU-työntekijän kanssa Suomeen tulleisiin perheenjäseniin riippumatta perheenjäsenen kansalaisuudesta.

- Perheenjäseninä pidetään AspSotuL:n mukaisia perheenjäseniä eli avio- ja avopuolisoa sekä omia ja puolison alaikäisiä lapsia.

Huomaa, että asetusta 492/2011 ei sovelleta, jos kolmannen maan kansalainen tulee Suomeen työhön toisesta EU/ETA- maasta tai Sveitsistä.

Huomaa myös, että kolmannen maan kansalaisen tai Suomen kansalaisen perheenjäsen voi olla EU/ETA-maan tai Sveitsin kansalainen. Jos hän tulee Suomeen työhön, niin häntä kohdellaan samoin kuin EU-työntekijää yleensäkin.

Katso esimerkki Suomeen työhön EU-maasta

Lue lisää Asetuksen 492/2011 soveltamisesta

Ns. 3. maasta tulevat työntekijät

Suomeen työhön muusta kuin EU/Eta-maasta muuttavalle henkilölle voidaan myöntää asumistuki, jos hänen katsotaan asuvan Suomessa vakinaisesti.

Jos henkilö on oikeutettu etuuksiin Suomessa työskentelyn perusteella, hänellä on vakuuttamisratkaisussa etuusrajoituksena yleinen asumistuki.

Katso esimerkki Suomeen työhön muusta kuin EU-maasta

Opiskelijat

Yleiseen asumistukeen ei ole oikeutta opiskelijalla, joka oleskelee Suomessa yksinomaan opintojen suorittamista varten, vaikka hänen katsottaisiin asuvan Suomessa vakinaisesti.

- Jos opiskelija tulee EU/Eta –maasta, hänen ei lähtökohtaisesti katsota asuvan Suomessa vakinaisesti, joten hänellä ei ole oikeutta yleiseen asumistukeen.
- Jos opiskelija tulee ns. 3 maasta, hänellä on oikeus etuuksiin Suomessa, mutta hän ei kuitenkaan ole oikeutettu yleiseen asumistukeen. Hänellä on siis vakuuttamisratkaisussa etuusrajoituksena yleinen asumistuki.

Katso esimerkit Suomeen opiskelemaan

Lue lisää opiskelijan tilanteesta

Turvapaikanhakijat

Jos yleistä asumistukea saava ruokakunta majoittaa tilapäisesti kotiinsa vastaanottokeskuksessa kirjoilla olevan turvapaikanhakijan, asialla ei ole vaikutusta ruokakunnan asumistukeen. Näissä tilanteissa turvapaikanhakija asuu asunnossa vain tilapäisesti.

Jos turvapaikanhakija on asumistuen saajan perheenjäsen eli puoliso tai lapsi ja hän muuttaa asuntoon pysyvästi, asuntoon muuttavan henkilön osuus vähennetään asumistuessa huomioon otettavista asumismenoista, koska perheenjäsen, joka ei asu Suomessa vakinaisesti, ei voi kuulua ruokakuntaan.

Katso esimerkki Turvapaikanhakijan kuuluminen ruokakuntaan

1.3.2.2.2 Suomesta muutto

Suomesta ulkomaille muuttava henkilö voi olla asumistukiruokakunnan jäsen, jos hän pysyy vakuutettuna Suomessa tai jos hänellä kielteisestä vakuuttamisratkaisustaan huolimatta on vakuuttamisratkaisussa etuusoikeutena yleinen asumistuki.

Jos koko asumistukiruokakunta lähtee ulkomaille yli kolmen kuukauden ajaksi ja ruokakunnalla on edelleen asumismenoja Suomen asuntoon, asumistuen maksamista voidaan jatkaa ja asumistuki lakkautetaan vasta muuttoa seuraavan neljännen kuukauden alusta.

Tilapäinen poissaolo

Jos ruokakunnan jäsen lähtee ulkomaille **alle 6 kuukauden** ajaksi, hän kuuluu edelleen ruokakuntaan, jos hän on vakuutettu Suomessa tai jos hänellä kielteisestä vakuuttamismääräyksestä huolimatta on vakuuttamismääräyksessä etuusoikeutena yleinen asumistuki.

- Ota hänen tulonsa huomioon kokonaisuudessaan ruokakunnan tulona.
- Lue lisää kohdasta [Sama ruokakunta/Tilapäinen poissaolo](#).

Jos ruokakunnan jäsen lähtee ulkomaille **yli 6 kuukauden ajaksi, mutta kuitenkin alle vuoden ajaksi**, hän säilyy ruokakunnassa, jos hän on edelleen vakuutettu Suomessa. Poissaolon katsotaan siis olevan tilapäistä.

Jos ruokakunnan jäsen lähtee ulkomaille **yli vuoden** ajaksi, poissaoloa ei voida enää pitää tilapäisenä, joten ulkomailla oleskeleva henkilö tulee poistaa heti yleisen asumistuen ruokakunnasta, vaikka hän olisi edelleen Suomessa vakuutettu.

- Poikkeus: Jos puoliso on ulkomailla työkomennuksella tai opiskelemassa ja hän on vakuuttamislain mukaan vakuutettu Suomessa eikä vakuuttamismääräyksessä ole etuusrajoituksia, katso puoliset samaan ruokakuntaan kuuluviksi, vaikka poissaolo olisi kestänyt yli vuoden.

Lue lisää kohdasta [Sama ruokakunta/Tilapäinen poissaolo](#).

Lue lisää EU-maat (Työvoiman vapaa liikkuvuus/alueellinen soveltamisala)

Lue lisää Suomesta muutto

Työntekijät

Jos henkilö lähtee Suomesta EU/Eta-maahan työhön, hänet vakuutetaan työskentelyn perusteella työskentelymaassa, vaikka työskentely kestää alle 6 kuukautta. Asumistuen hakijalla tai ruokakunnan jäsenellä, joka ei ole vakuuttamislain mukaan oikeutettu Suomen sosiaaliturvaan, on kuitenkin oikeus yleiseen asumistukeen, jos hän on lähtenyt toiseen EU/Eta-maahan tai Sveitsiin töihin alle 6 kuukauden ajaksi.

- Henkilön katsotaan olevan tilapäisen ulkomailla työskentelyn ajan kuitenkin edelleen Suomessa vakinaisesti asuva.
- Henkilöä ei siis poisteta asumistukiruokakunnasta alle 6 kuukauden mittaisen jäsenvaltiossa työskentelyn perusteella, vaikka häneen ei asetuksen perusteella sovelleta Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä.
 - Jos henkilö lähtee EU/Eta-maahan työhön alle 6 kuukauden ajaksi, hän säilyy asumistukiruokakunnassa. Ota hänen tulonsa huomioon kokonaisuudessaan ruokakunnan tulona.
 - Jos henkilö lähtee EU/Eta-maahan työhön yli 6 kuukauden ajaksi ja hän ei ole vakuuttamismääräyksen mukaan Suomessa vakinaisesti asuva, poista hänet ruokakunnasta.
 - Jos kyseessä ei ole välirikko, ota puolison tuloista huomioon se osuus, joilla hän avustaa Suomessa olevaa ruokakuntaa.

Au pariin toiseen EU/Eta - maahan lähtevä voidaan edelleen vakuuttaa Suomessa, jos hänelle maksetaan työstä vain taskurahaa, eikä vakuutusmaksuja pidetä. Jos au pair

-työskentely kuitenkin perustuu työsopimukseen ja työstä maksetaan palkkaa, silloin henkilö yleensä siirtyy työskentelymaan sosiaaliturvaan työntekijänä.

Katso esimerkki Ulkomailla työskentelevän puolison kuuluminen ruokakuntaan
Katso esimerkit Suomesta ulkomaille työhön

Lue lisää Työhön EU/Eta-maahan

Opiskelijat

Opiskelija säilyy Suomen vakuutuksessa, jos

- hän on päätoiminen opiskelija ja hän saa opintotukea Suomesta.
- opiskelijan ulkomailla oleskelun on tarkoitus kestää enintään kuusi kuukautta, vaikka hän ei suorita päätoimisia opintoja eikä siis saa opintotukea Suomesta.

Jos opiskelija on alle kuusi kuukautta ulkomailla ja opiskelija on vakuutettu Suomessa, asumistuen maksamista voidaan jatkaa kolmen kuukauden ajan. Edellytyksenä on, että opiskelijalla on edelleen asumiskustannuksia Suomen asuntoon.

Jos opiskelija on yli kuusi kuukautta ulkomailla ja hän ei suorita päätoimisia opintoja, hänet poistetaan Suomen vakuutuksesta. Tässä tilanteessa asumistuen maksamista ei voida enää jatkaa, koska hän ei ole Suomessa vakuutettu. Yleinen asumistuki tulee siis lakkauttaa heti ulkomaille lähdöstä alkaen.

- Jos lähtö ulkomaille on kuukauden 1. päivä, lakkauttaa asumistuki saman kuukauden alusta.
- Jos lähtö ulkomaille on esim. 10. päivä, lakkauttaa asumistuki seuraavan kuukauden alusta.

Katso esimerkki Perheen lapsi lähtee ulkomaille

Katso esimerkit Suomesta ulkomaille opiskelemaan tai lomalle

Lue lisää opiskelijan vakuuttamisesta

1.3.2.3 Asunto

Asumistukea maksetaan vain Suomessa sijaitsevaan, vakinaiseen asuntoon. Vakinaiseksi voidaan katsoa vain yksi asunto, eli yleensä asunto, jossa ruokakunta asuu pääosan vuodesta.

Asumistukea voidaan myöntää vuokra-, asumisoikeus-, osaomistus- tai omistusasuntoon.

Katso esimerkki Poste restante -osoite

Katso esimerkki: Tyhjä asunto, uusi hakemus

1.3.2.3.1 Itsenäinen asunto

Asumistukea voidaan myöntää itsenäiseen asuntoon. Itsenäisellä asunnolla tarkoitetaan ruokakunnan yksinomaisessa käytössä olevaa asuntoa, jossa on oma

sisäänkäynti ulkoa, porraskäytävästä tai eteisestä. Asunnossa on oltava myös keittomahdollisuus ja vesipiste.

Kun omakotitalossa on kaksi itsenäistä huoneistoa ja omistaja tai päävuokralainen asuu toisessa huoneistossa, katsotaan molemmat huoneistot asumistukea määrättäessä itsenäisiksi asunnoiksi. Niissä asuvat luetaan eri ruokakuntiin kuuluviksi, vaikka kyseessä olisivat lähisukulaiset. Näin siitä huolimatta, että vuokralaisen vuokraamaa asuntoa pidetään asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain mukaan alivuokra-asuntona.

Katso esimerkki Itsenäinen asunto

1.3.2.3.2 Kelvollinen asunto

Asumistuen saamisen edellytyksenä on, että ruokakunnan hallinnassa oleva asunto on kelpo asuntona käytettäväksi (YAL 938/2014 7 §).

Asumistuki voidaan myöntää sellaiseen asuntoon, joka sijaitsee pysyvässä asumiskäyttöön tehdyssä rakennuksessa tai, jos rakennus on tehty muuta käyttöä varten, se tai sen osa muutettu rakennusluvan mukaisesti asunnoksi.

Myös vapaa-ajan asuntoon voidaan asumistuki myöntää, jos se on ruokakunnan ainoa ja vakinainen asunto.

- Pyydä hakijaa toimittamaan rakennusviranomaisen todistus siitä, että asunto täyttää vakinaiselle asunnolle asetetut tekniset ja terveydelliset vaatimukset.

Keskeneräiseen asuntoon ei voida myöntää tukea, vaikka siinä asuttaisiin. Asunnon ei katsota olevan keskeneräinen sen jälkeen, kun rakennustarkastusviranomainen on antanut luvan muuttaa asuntoon asumaan, vaikka lopputarkastusta ei olisi vielä suoritettu. Jos osa huoneistoa ei ole vielä valmiina, myönnä tuki vain asuttavassa kunnossa olevalle osalle.

Katso esimerkki Kelvollinen asunto

1.4 Suhde muihin etuuksiin

Yleinen asumistuki on asumisen yleinen tukimuoto. Muita asumisen tukia ovat:

- opintotuen asumislisä
- eläkkeensaajan asumistuki
- sotilasavustuksen asumisavustus
- työttömyysturvan korotettu kulukorvaus

1.4.1 Opiskelijoiden asumislisä

Yleistä asumistukea ei myönnetä

- opiskelijalle, jolla on oikeus maksuttomaan asuntoon oppilaitoksen puolesta
- Ahvenanmaalla sijaitsevaan asuntoon vuokralla asuvalle opiskelijalle, joka lähtee Manner-Suomesta Ahvenanmaalle opiskelemaan ja on oikeutettu opintotukilain mukaiseen asumislisään
- vuokralla asuvalle ahvenanmaalaiselle opiskelijalle, joka opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaan on oikeutettu opintotuen asumislisään

Ahvenanmaalla opiskelevien ja ahvenanmaalaisten oikeus yleiseen asumistukeen

Ahvenanmaa myöntää opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaisen asumislisän

- Ahvenanmaalla opiskeleville ahvenanmaalaisille vuokralla asuville opiskelijoille
- Ahvenanmaalta Manner-Suomeen opiskelemaan tuleville vuokralla asuville opiskelijoille

Manner-Suomesta Ahvenanmaalle lähteville opiskelijoille maksetaan opintotukilain 14 §:n perusteella asumislisää.

Yleistä asumistukea ei voida myöntää eikä opiskelija voi kuulua asumistukiruokakuntaan, jos

- opiskelijan asunto sijaitsee Ahvenanmaalla ja opiskelija lähtee Manner-Suomesta Ahvenanmaalle opiskelemaan ja on oikeutettu opintotukilain mukaiseen asumislisään tai
- opiskelija on oikeutettu opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään

Jos opiskelija, joka on oikeutettu opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään jatkaa samaa tutkintoa varten opintojaan, katsotaan hänen olevan asumislisän piirissä myös loma-aikana, vaikka asumislisää ei loma-aikana maksetakaan. Tällaiselle opiskelijalle ei voida myöntää asumistukea loma-ajalle.

Asumistuki voidaan kuitenkin myöntää loma-ajalle, jos opiskelija on päättänyt edelliset opintonsa ja aloittaa myöhemmin saman vuoden aikana opiskelun uutta tutkintoa varten. Myönnä asumistuki opintojen päättymisen ja uusien opintojen alkamisen väliselle ajalle.

Asumistukeen on oikeutettu myös opiskelija, joka opiskelee Ahvenanmaalla ja saa opintotukilain 14 § mukaista opintotukea, jos hän muuttaa Manner-Suomeen asumaan.

Katso esimerkit Ahvenanmaalla opiskelu

Ulkomailla opiskelevat

Yleinen asumistuki Suomessa sijaitsevaan asuntoon ja ulkomaille myönnettävä asumislisä

Ulkomailla opiskelevalle ja ulkomailla vuokralla asuvalle opiskelijalle myönnettävä opintotukilain mukainen opintotuen asumislisä ei estä yleisen asumistuen saamista Suomessa sijaitsevaan asuntoon, jos muut asumistuen saamisen edellytykset täyttyvät.

Asumistukeen on oikeutettu myös opiskelija, joka opiskelee ulkomailla ja saa ulkomaan asuntoon opintotukilain mukaista asumislisää, jos hän muuttaa takaisin Suomeen asumaan.

Ulkomailla oleskelun vaikutus ruokakuntaan kuulumiseen

- Yksin asuvat

Sellaiselle Suomesta ulkomaille opiskelemaan lähtevälle, joka muodostaa yksin yleisen asumistuen ruokakunnan, voidaan yleisen asumistuen maksamista jatkaa Suomen asuntoon enintään muuttokuukautta seuraavan kolmen kuukauden ajalta, jos hänellä on edelleen asumismenoja Suomessa sijaitsevaan asuntoon.

- Useamman hengen ruokakunta

Jos Suomesta ulkomaille opiskelemaan lähtevä opiskelija kuuluu useamman henkilön asumistukiruokakuntaan, hänen voidaan edelleen katsoa kuuluvan ruokakuntaan, jos oleskelu ulkomailla on tilapäistä eli kestää korkeintaan noin vuoden.

Lue lisää kohdasta [Suomessa asuminen](#).

Maksuton asuntola

Jos opiskelijalla on oikeus maksuttomaan asuntolapaikkaan, hänellä ei ole oikeutta yleiseen asumistukeen, ellei ole erityistä syytä sille, että hän ei voi ottaa asuntolapaikkaa vastaan.

Erityisenä syynä pidetään sitä, että

- opiskelija on jo entuudestaan asunut asunnossa, jossa hän voi asua myös opiskeluaikana
- opiskelija on avio- tai avoliitossa ja on muuttanut yhteiseen asuntoon puolisonsa kanssa tai
- opiskelija ei voi terveydellisistä tai muista vastaavista erityisistä syistä asua oppilaitoksen asuntolassa. Tarvittaessa on pyydettävä lääkärintodistus tai muu vastaava selvitys.

Asumistuki voidaan myöntää myös, jos asuntolassa ei pääsääntöisesti saa asua viikonloppuisin tai opiskeluaikaan sisältyvinä loma-aikoina taikka viikonloppuasumisesta tai loma-aikojen asumisesta peritään korvausta ja opiskelija on näiden syiden takia vuokrannut asunnon muualta. Valtaosassa asuntoloista on näitä asumisrajoituksia. Asuntolapaikkojen viikonloppukorvauksiin asumistukea ei myönnetä.

Oppilaitokset, joiden asuntoloissa ei tällä hetkellä ole asumisrajoituksia ovat

- Maanpuolustuskorkeakoulu
- Pelastusopisto
- Raja- ja merivartiokoulu
- Lieksan kristillinen opisto

Katso esimerkki Asumistuki ja maksuton asuntola

Katso esimerkki Perheellisen kadetin asumistuki

Maksullinen asuntola

Jos opiskelija opiskelee maksullisessa koulutuksessa kansanopistossa, liikunnan koulutuskeskuksessa, Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa tai ammatillisen oppilaitoksen kansanopistolinjalla ja hän asuu oppilaitoksen asuntolassa, hänelle voidaan myöntää asumislisä. Asumislisän määrä on 88,87 euroa kuukaudessa.

Jos opiskelijalla on maksullisen asuntolapaikan lisäksi vakituinen asunto, tähän asuntoon voidaan myöntää yleinen asumistuki.

1.4.2 Eläkkeensaajan asumistuki

Yleistä asumistukea ei myönnetä (YAL 938/2014 8 §)

- yksin asuvalle henkilölle, jolla on oikeus eläkkeensaajan asumistukeen
- kahdestaan puolisonsa kanssa asuvalle henkilölle, jos ainakin toinen heistä on oikeutettu eläkkeensaajan asumistukeen
- ruokakunnalle, jonka kaikki jäsenet ovat oikeutettuja eläkkeensaajan asumistukeen

Eläkkeellä olevat henkilöt voivat saada yleistä asumistukea, jos

- kyseessä on lapsiperhe
 - jos kaikki ruokakunnan jäsenet ovat oikeutettuja eläkkeensaajan asumistukeen, kuuluvat he kuitenkin eläkkeensaajan asumistuen piiriin
- ruokakunnassa on yksikin jäsen, joka ei ole oikeutettu eläkkeensaajan asumistukeen
 - esim. eläkkeensaaja ja työtön (ei puoliso tapaus), joilla on yhteinen vuokrasopimus
 - esim. eläkkeensaaja ja lapsenlapsi

Yleistä asumistukea voivat saada myös eläkkeellä olevat henkilöt, jotka saavat pelkästään sellaista eläkettä, joka ei oikeuta eläkkeensaajan asumistukeen. Tällaisia eläkkeitä tai korvauksia ovat mm.:

- osatyökyvyttömyyseläke
- osa-aikaeläke
- osittainen varhennettu vanhuuseläke
- vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuvaa eläke
- luopumistuki tai luopumiseläke
- rekisteröimätön lisäeläke
- kertakorvauksena maksettu eläke tai korvaus
- työeläkelakien mukainen osakuntoutusraha, kuntoutusraha tai kuntoutusavustus

Lue lisää Eläkkeensaajan asumistukeen oikeuttavat eläkkeet.

Lue lisää Eläkkeet, joiden perusteella ei ole oikeutta eläkkeensaajan asumistukeen.

Jos yleistä asumistukea saava yhden henkilön ruokakunta tai avio- tai avopuolisoiden muodostaman kahden henkilön ruokakunnan jäsen tulee oikeutetuksi eläkkeensaajan asumistukeen, yleinen asumistuki lakkaa sen kuukauden alusta, jolloin oikeus eläkkeensaajan asumistukeen alkaa. Yleinen asumistuki lakkaa, vaikka eläkkeensaajan asumistukea ei määräytymisperusteiden vuoksi tulisi maksettavaksi. Rekisteröidyn parisuhteen osapuoli rinnastetaan aviopuoliso.

Yleisestä asumistuesta annetun lain regressisäännöksen (26 §) mukaan samalta ajalta maksettava yleinen asumistuki voidaan käyttää eläkkeensaajan asumistuen liikamaksun kuittaamiseen. Eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa (29 §) on vastaava säännös, jonka perusteella samalta ajalta maksetun yleisen asumistuen liikamaksu voidaan kuitata eläkkeensaajan asumistuesta.

Jos kahdella henkilöllä on erilliset vuokrasopimukset eivätkä he kuulu samaan ruokakuntaan sukulaisuuden tai avio-/avoliiton perusteella, voidaan samaan asuntoon myöntää toiselle yleinen asumistuki ja toiselle eläkkeensaajan asumistuki.

Katso esimerkki Regressitilanteet

Katso esimerkit yksin asuvan eläkeläisen tilanteista

Katso esimerkit yhdessä asuvien henkilöiden tilanteista

1.4.3 Sotilasavustuksen asumisavustus

Asumistuki katsotaan ensisijaiseksi asumisavustukseen nähden. Maksussa olevaa asumistukea ei siksi lakkauteta asevelvollisen palveluksen takia, ei edes väli- tai vuositarkistuksessa. Asumisavustuksena myönnetään asumismenojen ja asumistuen erotus. Palveluksessa olevan katsotaan olevan vain tilapäisesti poissa asunnostaan.

Jos asevelvollinen hakee tukea vakituisen asuntonsa vasta asevelvollisuuden suorittamisen vuoksi, ei asumistukea myönnetä, vaan koko tuki myönnetään asumisavustuksena. Jos taas jollain ruokakunnan jäsenellä (esim. avopuolisolla) ei ole oikeutta asumisavustukseen tai asumisavustus hylätään esim. tulojen takia tai siksi, että asumisaikavaatimus ei täyty, voidaan ruokakunnalle myöntää asumistuki.

Kun avopuoliso hakee asumistukea ja asevelvollinen saa asumisavustusta, myönnetään ensin asumistuki koko ruokakunnan asumismenoista. Asumisavustus tarkistetaan ja asumismenoina huomioidaan asevelvollisen asumismenojen ja asumistuen erotus.

Asevelvollisen asuessa yksin yleisen asumistuen voi tarkistaa sotilasavustushakemuksen perusteella, jos siinä on riittävät tiedot asumistuen tarkistamiseen.

Lue lisää yleisen asumistuen prosessista (kohta 2.4.)

Katso esimerkki Varusmiehen yleinen asumistuki

Siviilipalvelusvelvollisen asunto

Jos siviilipalvelusvelvollinen hakee asumistukea asuntoon, jonka kustannuksista siviilipalveluspaikka on velvollinen vastaamaan, ei asumistukea eikä myöskään asumisavustusta myönnetä.

Kun siviilipalveluspaikka on velvollinen vastaamaan asunnon asumismenoista ja asuntoon maksetaan asumistukea, menetellään eri tilanteissa seuraavasti:

- Jos kyseessä on yksin asuva, asumistukea saava siviilipalvelusvelvollinen, jonka asumismenot palveluspaikka maksaa, lakkautetaan asumistuki asumismenojen lakkaamisen perusteella.
- Jos siviilipalvelusvelvollinen kuuluu kahden tai useamman hengen asumistukea saavaan ruokakuntaan, tarkista ruokakunnan asumistuki asumismenojen

muutoksen perusteella, jos siviilipalvelusvelvollisen osuus ruokakunnan asumismenoista on vähintään 50 €/kk. Tarkistuksessa ruokakunnan jäsenmäärä ja asunnon pinta-ala eivät muutu, mutta ruokakunnan asumismenoista vähennetään siviilipalvelusvelvollisen osuus asumismenoista.

- Asumistuki tarkistetaan tai lakkautetaan koulutuskeskuksessa asumisen päättymistä seuraavan kuukauden alusta.
- Jos siviilipalvelusvelvollinen on avio- tai avoliitossa, palveluspaikka maksaa puolet asumismenoista riippumatta siitä, onko perheessä lapsia vai ei. Jos siviilipalveluksessa on muu ruokakunnan jäsen, asumismenot jaetaan pääluvun mukaan.

Tilanteissa, joissa siviilipalvelusvelvollinen asuu vanhempiensa luona ja siviilipalveluspaikka katsoo, että he eivät ole velvollisia vastaamaan siviilipalvelusvelvollisen asumismenojen osuudesta, siviilipalvelusvelvollinen kuuluu edelleen vanhempiensa yleisen asumistuen ruokakuntaan eikä korvattavissa asumismenoissa tapahdu muutosta.

Jos palveluspaikka osoittaa siviilipalvelusvelvollisen asumaan hänen omaan vakinaiseen asuntoonsa tai ei osoita hänelle mitään asuntoa, palveluspaikka vastaa vakituisen asunnon asumismenoista. Kun siviilipalvelusvelvollinen on avio- tai avoliitossa, palveluspaikka maksaa vain puolet asumismenoista.

Lue lisää siviilipalvelusvelvollisen oikeudesta sotilasavustukseen

Katso esimerkki Siviilipalvelus ja asumistuki

1.4.4 Työttömyysturvan korotettu kulukorvaus

Työnhakijalle maksetaan korotettua kulukorvausta, jos hän osallistuu työssäkäyntialueensa ulkopuolella järjestettävään

- työvoimakoulutukseen
- maahanmuuttajan omaehtoiisiin opintoihin
- työnhakuvalmennukseen
- uravalmennukseen tai
- työkokeiluun tai koulutuskokeiluun.

Työnhakijalla on oikeus korotettuun kulukorvaukseen myös silloin, kun työllistymistä edistävä palvelu järjestetään hänen työssäkäyntialueellaan kotikuntansa ulkopuolella ja palveluun osallistumisesta aiheutuu todistettavia majoituskustannuksia.

Toisella paikkakunnalla suoritettavan työllistymistä edistävän palvelun ajalta maksettava korotettu kulukorvaus tai ulkomailla järjestettävän koulutuksen ajalta maksettava korvaus eivät estä yleisen asumistuen maksamista työnhakijan vakituiseen asuntoon. Mahdollista toimenpidepaikkakunnalla sijaitsevaa asuntoa, johon maksetaan korotettua kulukorvausta, ei pidetä vakinaisena asuntona eikä siihen siten myönnetä yleistä asumistukea. Myöskään yhden hengen ruokakunnan ei katsota muuttavan pois vakinaisesta asunnosta, jos toimenpidepaikkakunnan asuntoon maksetaan korotettua kulukorvausta, vaikka toimenpide olisi pitempiaikainenkin. (Korotetun kulukorvauksen maksaminen ei kuitenkaan edellytä, että henkilö hankkisi toimenpidepaikkakunnalta asunnon.)

Kulukorvaukset ovat etuoikeutettua tuloa eikä niillä ole vaikutusta asumistuen määrään.

1.5 Määrä

Yleinen asumistuki on 80 % hyväksyttävien asumismenojen ja [perusomavastuun](#) erotuksesta.

Laskukaava:

asumistuki = $0.80 \times$ (hyväksyttävät, kuitenkin enintään enimmäisasumismenot - perusomavastuu)

- Asumismenoina hyväksytään enintään YAL 10 §:n mukaiset ruokakunnan kokoa ja asunnon sijaintikunnan kuntaryhmää vastaavat enimmäisasumismenot.
- Vuosittain vahvistettavat [Enimmäisasumismenot](#).

Pienin maksettava asumistuen määrä on 15,00 euroa kuukaudessa (YAL 938/2014 24 § 3 mom.)

1.5.1 Omavastuuosuudet

Omavastuu muodostuu perusomavastuusta ja ns. prosentuaalisesta omavastuusta.

Perusomavastuu

Asumistuen perusomavastuun määrään vaikuttavat

- ruokakunnan aikuisten ja lasten lukumäärä
- ruokakunnan bruttokuukausitulot

Perusomavastuu on 42 % asumistuessa huomioon otettavista tuloista, joista on vähennetty täysimääräiseen tukeen oikeuttavan tulon määrä

Perusomavastuun määrä lasketaan vuonna 2023 kaavalla:

$$\bullet \text{ Perusomavastuu} = 0,42 \times (T - (667 + 111 \times A + 246 \times L))$$

Perusomavastuun määrä laskettiin vuonna 2022 kaavalla:

$$\bullet \text{ Perusomavastuu} = 0,42 \times (T - (619 + 103 \times A + 228 \times L))$$

Perusomavastuun määrä laskettiin vuonna 2021 kaavalla:

$$\bullet \text{ Perusomavastuu} = 0,42 \times (T - (606 + 100 \times A + 224 \times L))$$

Perusomavastuun määrä laskettiin vuonna 2020 kaavalla:

$$\bullet \text{ Perusomavastuu} = 0,42 \times (T - (603 + 100 \times A + 223 \times L))$$

Perusomavastuun määrä laskettiin vuosina 2017, 2018 ja 2019 kaavalla:

- $\text{Perusomavastuu} = 0,42 \times (T - (597 + 99 \times A + 221 \times L))$

Perusomavastuun määrä laskettiin vuonna 2016 kaavalla:

- $\text{Perusomavastuu} = 0,42 \times (T - (603 + 100 \times A + 223 \times L))$

Perusomavastuun määrä laskettiin vuonna 2015 kaavalla:

- $\text{Perusomavastuu} = 0,4 \times (T - (605 + 100 \times A + 223 \times L))$

Tässä kaavassa

T = ruokakunnan yhteenlasketut bruttokuukausitulot

A = aikuisten lukumäärä

L = lasten lukumäärä

Kaavassa vakiomäärää (667) sekä aikuisen kerrointa (111) ja lapsen kerrointa (246) tarkistetaan kansaneläkeindeksillä vuosittain.

Lapsilla on kaavassa suurempi painoarvo. Kun ruokakunnan koko ja alaikäisten lasten lukumäärä kasvavat, perusomavastuu pienenee.

Perusomavastuuta laskettaessa ruokakuntaan katsotaan aina kuuluvan vähintään yksi aikuinen. Asumistuen hakija ja hänen puolisonsa katsotaan aina perusomavastuuta laskettaessa aikuisiksi, vaikka he olisivat alaikäisiä.

Perusomavastuu määräytyy samalla tavalla koko maassa. Näin ollen asunnon sijaintikunta ei vaikuta perusomavastuun määrään.

Jos perusomavastuu on vähemmän kuin 10 euroa, sitä ei oteta huomioon.

Esimerkki perusomavastuun laskemisesta:

Ruokakunnassa on kaksi aikuista ja kolme lasta. Ruokakunnan yhteenlasketut tulot ovat 2229 euroa kuukaudessa.

$\text{Perusomavastuu on } 0,42 \times [2229 - (667 + 111 \times 2 + 246 \times 3)] = 0,42 \times (2229 - 1627) = 0,42 \times 602 = 252,84$

Prosentuaalinen omavastuu

Perusomavastuun lisäksi asumistuen saajan maksettavaksi jää ns. prosentuaalinen omavastuu, joka on 20 % hyväksyttävien kuitenkin enintään enimmäisasumismenojen ja perusomavastuun erotuksesta.

Jos perusomavastuuta ei ole, asumistuki on 80 % hyväksyttävistä kuitenkin enintään enimmäisasumismenoista.

1.6 Määräytymisperusteet

Enimmäisasumismenot on tarkistettu vuosittain elinkustannusindeksillä vuodesta 2018 alkaen.

- Vuonna 2018 tarkistusta ei kuitenkaan tehty vaan enimmäisasumismenot säilyivät vuoden 2017 tasolla.

Enimmäisasumismenot oli sidottu vuokrien muutosta mittaavaan tilastokeskuksen vuokraindeksiin vuosina 2015 - 2017. Vuosina 2016 ja 2017 tarkistusta ei kuitenkaan tehty.

- 1.1.2017 enimmäisasumismenoja alennettiin 5 %:lla kuntaryhmissä 3 ja 4, kuntaryhmissä 1 ja 2 sovellettiin samoja enimmäisasumismenoja kuin vuonna 2016.

Muut määräytymisperusteet on sidottu kansaneläkeindeksiin ja ne tarkistetaan vuosittain.

- Lämmitysnormia ja omakotitalon hoitomenonormia korotettiin vuodelle 2023 väliaikaisesti 57 %:lla vuoden 2022 tasoon verrattuna.

1.6.1 Asumismenot

Asumistukea voi hakea sekä vuokra- että omistusasunnon asumismenoihin.

1.6.1.1 Vuokra-asunto

Asumismenoiksi hyväksytään asunnosta maksettava vuokra sekä erikseen maksettavat lämmityskustannukset ja vesimaksut normin mukaan (YAL 938/2014 9 § 1 mom.). Todellisia vesi- ja lämmityskustannuksia ei selvitetä. Normit tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä.

Katso esimerkki Asunto vuokrataan eteenpäin, mutta yksi huone jää käyttöön

Katso esimerkki Varastovuokrasopimus

Katso esimerkki: Vuokra-vai omistusasunto

1.6.1.1.1 Vuokrasopimussuhde

Asumistukea myönnetään vuokra-asuntoon, jonka hallinta perustuu asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain, AHVL (481/1995) tarkoittamaan vuokra- tai alivuokrasuhteeseen. Asumistukea haettaessa vuokrasuhteen olemassaolo ja ehdot selvitetään kirjallisen vuokrasopimuksen avulla. Vuokrasopimus on sopimus ja allekirjoitukset toimivat sopimuksen hyväksymisen merkinä, joten vain allekirjoitettu vuokrasopimus voidaan hyväksyä. Sopimus voidaan allekirjoittaa myös sähköisesti. Asumistuki myönnetään aikaisintaan vuokrasopimussuhteen alusta alkaen.

Myös yksioön on mahdollista tehdä pää- ja alivuokralaisen välinen vuokrasopimus tai erilliset vuokrasopimukset suoraan vuokranantajan kanssa.

Jos vuokrasopimus on määräaikainen, myönnetään asumistuki yleensä määräajaksi. Myönnä tuki toistaiseksi, jos määräaikainen vuokrasopimus päättyy vuositarkistusaikana.

Jos kyseessä on jo kolmas perättäinen enintään kolmen kuukauden mittainen vuokrasopimus, sitä pidetään kuitenkin toistaiseksi voimassaolevana. Myönnä tuki toistaiseksi.

Asumistukea ei myönnetä asuntoon, jonka hallinta ei perustu asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain mukaiseen vuokrasopimussuhteeseen. Tästä syystä asumistukea ei myönnetä hotelleihin, täysihoitoloihin, yömajoihin tai muihin majoitusliikkeisiin. Myöskään sairauden tai vamman vuoksi tehtyyn hoitosopimukseen perustuva asuminen ei perustu vuokrasopimussuhteeseen, joten asumistukea ei myönnetä. Katso hoitosopimuksen perusteella sijoitetuista myös kohta [Sama ruokakunta](#). Kuitenkin sellaiseen [palvelu- tai tukiasuntoon](#), jossa asuminen perustuu asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain mukaiseen vuokrasopimukseen, voidaan myöntää asumistuki.

Katso esimerkit: Asumistuen myöntäminen vajaalle kuukaudelle

Katso esimerkki: Kuolinpesä vuokraa asunnon

Katso esimerkki: Määräaikaiset vuokrasopimukset

Katso esimerkki: Vanhemmilta vuokrattu asunto

Katso esimerkit: Vuokrasopimuksen alkamispäivä

Katso esimerkki: Vuokrasopimuksen allekirjoitus, kun vuokralainen on alaikäinen

Katso esimerkki: Vuokrasopimuksen sähköiset allekirjoitukset

1.6.1.1.2 Palveluasuminen ja tuettu asuminen

Henkilölle voidaan järjestää palveluasumista ja tuettua asumista, jos hän erityisestä syystä tarvitsee apua tai tukea asumisessa. Tällöin asumiseen voi liittyä erilaisia palveluita tai tukea, mutta henkilö ei tarvitse varsinaista laitoshoidtoa.

Palveluasumisen ja tuetun asumisen piirissä olevalle asiakkaalle voidaan myöntää yleinen asumistuki, jos

- kyseessä on asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain mukainen vuokra-asunto ja
- asunto on kelpollinen asuntona käytettäväksi ja vakinaiseen asuinkäyttöön soveltuva ja
- asukas itse on vuokrasopimuksen mukaisesti vastuussa vuokransa maksamisesta vuokranantajalle.

Yleistä asumistukea ei voida myöntää, jos

- asukas on sijoitettu asumaan kunnan maksusitoumuksella, joka kattaa asumismenot tai
- kunta muutoin kattaa asiakkaan asumismenot tai
- asiakkaan vuokra sisältyy hänen maksamaansa asiakasmaksuun,

koska näissä tilanteissa hänellä itsellään ei katsota olevan asumistuella tuettavia asumismenoja.

Asuminen voidaan järjestää tavanomaisissa asunnoissa, erityisissä palvelutaloissa, ryhmäkodeissa, asumisryhmissä tai muissa ratkaisuissa. Oleellista on, että asukkaalla on käytössään oma, vuokrasopimuksessa yksilöity, asunto tai huone. Asukkaalla on oltava kaikki normaalit vuokralaisen oikeudet ja velvollisuudet.

Palveluasumisesta maksetaan yleensä kuukausittain vuokra. Jos vuokra on määriteltä vuorokausikohtaisesti, kuukausivuokra saadaan kertomalla vuorokausivuokra luvulla 30. Asumisen tulee kestää kuitenkin vähintään kokonaisen kalenterikuukauden ajan, jotta asumistukea voidaan myöntää. Vuokran lisäksi asukas voi maksaa myös asumista tukevista palveluista (esim. kodinhoitoapu, ateriapalvelu ja erilaiset turvapalvelut). Asumisen ja asumismenojen osuus on kuitenkin pystyttävä selvästi erottelamaan muista palveluista ja palvelumaksuista.

Vuokrasuhteessa sovelletaan joka tapauksessa AHVL:n mukaista irtisanomissuojaa, joten asumistukea myönnettäessä hylkäämisperusteena ei siten voida käyttää pelkästään sitä, että vuokrasopimukseen on kirjattu AHVL:n säännöksistä poikkeavia ehtoja.

Katso esimerkit Palveluasuminen

1.6.1.1.3 Vuokra-asunnon hyväksyttävät asumismenot

Vuokra-asunnossa asuvan ruokakunnan asumismenoiksi hyväksytään (YAL 938/2014 9 §)

- vuokra
- erikseen maksettavat vesimaksut normin mukaan sekä
- erikseen maksettavat lämmityskustannukset normin mukaan.

Normeja tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä.

Erikseen maksettavana vesimaksuna otetaan huomioon 20 euroa/henkilö/kuukausi. Todellisia vesimaksuja ei selvitetä.

Vesinormi

Vuosi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Henkilöä kohden	19 €/kk	18 €/kk	18 €/kk	18 €/kk	18 €/kk	18 €/kk	19 €/kk	19 €/kk	20 €/kk

Erikseen maksettavina lämmityskustannuksina otetaan huomioon 66 euroa yhden hengen ruokakunnassa. Jos ruokakuntaan kuuluu useampi kuin yksi henkilö, lämmityskustannuksiin lisätään 22 euroa jokaista lisähenkilöä kohti. Huomioon otettavia lämmityskustannuksia korotetaan neljä prosenttia Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnissa ja kahdeksan prosenttia Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnissa. Todellisia lämmityskustannuksia ei selvitetä. Kylpyhuoneen erillisestä mukavuuslattialämmityksestä aiheutuneita kustannuksia ei korvata.

Lämmitysnormien määrät:

Lämmitysnormi

Vuosi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Yksi henkilö	41 €/kk	41 €/kk	41 €/kk	41 €/kk	41 €/kk	41 €/kk	41 €/kk	42 €/kk	66 €/kk
Lisähenkilöä kohden	14 €/kk	14 €/kk	14 €/kk	14 €/kk	14 €/kk	14 €/kk	14 €/kk	14 €/kk	22 €/kk
Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala (+ 4 %)									
Yksi henkilö	43 €/kk	43 €/kk	43 €/kk	43 €/kk	43 €/kk	43 €/kk	43 €/kk	44 €/kk	69 €/kk
Lisähenkilöä kohden	15 €/kk	15 €/kk	15 €/kk	15 €/kk	15 €/kk	15 €/kk	15 €/kk	15 €/kk	24 €/kk
Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu, Lappi (+ 8 %)									
Yksi henkilö	44 €/kk	44 €/kk	44 €/kk	44 €/kk	44 €/kk	44 €/kk	44 €/kk	45 €/kk	71 €/kk
Lisähenkilöä kohden	15 €/kk	15 €/kk	15 €/kk	15 €/kk	15 €/kk	15 €/kk	15 €/kk	15 €/kk	24 €/kk

Vuokraa ei hyväksytä asumismenoiksi siltä osin kuin sen maksaa muu kuin ruokakunta, esim. työnantaja tai yritys. Yleiseen asumistukeen ei myöskään ole oikeutta ajalta, jolta ennakkovuokrat on maksettu kokonaan toimeentulotukena ennen vuokrasopimuksen alkamista.

Jos ruokakunnalla on asumiskäytössä vain osa asunnosta ja muu osa on esim. yrityksen käytössä, hyväksytään asumismenot vain omassa käytössä olevasta osasta. Huomioi asumismenot omassa käytössä ja yrityksen käytössä olevien pinta-alojen suhteessa. Jos kyseessä on muu kuin liikkeen tai ammatinharjoittaja eli muu kuin toiminimellä toimiva yrittäjä ja tilanteessa on tehty alivuokrasopimus, alivuokralaisen maksama vuokra vähennetään asumismenoista.

Katso esimerkki Asuntoetu

Katso esimerkki Osakeyhtiö alivuokralaisena

Katso esimerkki Osa asunnosta yrityksen käytössä

Katso esimerkki Vuokra- vai omistusasunto

Kuukausivuokra otetaan huomioon sentin tarkkuudella.

Katso esimerkki Sähkö sisältyy vuokraan tai vastikkeeseen

Katso esimerkki Vanhemmilta vuokrattu asunto

1.6.1.1.4 Muut maksut

Asumiskustannuksiksi ei hyväksytä vuokran tai vastikkeen yhteydessä maksettavia eriteltyjä muita maksuja. Tällaisia maksuja ovat esim.

- sähkömaksut käyttösähkön osalta
- saunamaksut
- pesutupamaksut
- autopaikkapaikkamaksut
- internetliittymän kuukausimaksut
- kaapeli-TV-maksut
- säilytystilamaksut
- käyttö- tai kalustemaksut

Myöskään esimerkiksi kotivakuutusmaksua ja takuuvuokraa ei hyväksytä asumismenoiksi.

Jos vuokraan tai vastikkeeseen sisältyy käyttösähkö, vähennetään asumismenoista sähkön käyttöoikeuden raha-arvon mukainen määrä pääsääntöisesti (mm. soluasunnot) rajoittamattoman raha-arvon mukaan. Katso: Luontoisetujen raha-arvot.

Katso esimerkki: Sähkö sisältyy vuokraan tai vastikkeeseen.

1.6.1.1.5 Alivuokraus ja jälleenvuokraus

Asunnon omistaja tai vuokralainen voi vuokrata asuntoaan eteenpäin toiselle henkilölle. Todellinen asumistilanne voi olla erilainen kuin mitä vuokrasopimuksen nimestä voidaan päätellä. Vuokrasopimuksen nimi ei siis aina välttämättä kerro, onko kyseessä alivuokraus tai jälleenvuokraus, vaan asia tulee selvittää.

Alivuokrauksesta on kyse, jos asunnosta on vuokrattu **osa** toisen henkilön käyttöön.

- Jos ruokakunnalla on alivuokralainen, vähennetään ruokakunnan hyväksyttävistä asumiskustannuksista alivuokralaisen maksaman vuokran määrä. (YAL 938/2014 9 § 8 mom)
- Alivuokralainen voi hakea oman asumistuen.

Jälleenvuokrauksesta on kyse, jos vuokranantajalta asunnon vuokrannut (ns. ensivuokralainen) vuokraa **koko** asunnon eteenpäin toiselle henkilölle (jälleenvuokralainen). Ensivuokralaisen tulee sopia jälleenvuokrauksesta vuokranantajansa kanssa.

- Ruokakunta ei voi saada asumistukea asuntoon, jonka se on jälleenvuokrannut eteenpäin.
- Jälleenvuokrasopimuksella asunnon itselleen vuokrannut ruokakunta voi hakea asumistukea.

- Jälleenvuokralaisen asumistukihakemuksen liitteeksi tarvitaan asunnon ensivuokralaisen vuokranantajan eli alkuperäisen vuokranantajan kirjallinen suostumus jälleenvuokraukseen.
 - Lisäselvitykset pyydetään asumistuen hakijalta.
 - Esimerkiksi opiskelija-asunnoissa suostumukseksi saattaa riittää jälleenvuokraussopimuksen toimittaminen alkuperäiselle vuokranantajalle tai pelkästään ilmoitus asiasta.
 - Jos kyseessä on kaupungin, kunnan tai säätiön ns. välivuokraustoiminta, suostumusta ei kuitenkaan tarvitse pyytää.
 - Välivuokrauksesta on kyse, kun kaupunki, kunta tai säätiö (esim. A-klinikkasäätiö) vuokraa ensin asunnon ja vuokraa sen sitten eteenpäin henkilölle, joka ei itse pysty hankkimaan itselleen asuntoa.
 - Jos suostumusta tai muuta selvitystä jälleenvuokrauksen luvallisuudesta ei saada, asumistukea ei voida myöntää.

Lue lisää [Sama ruokakunta](#)

Katso esimerkki Alivuokralaisen asunto

Katso esimerkki Asunnon jälleenvuokraus

Katso esimerkki Asunto vuokrataan eteenpäin, mutta yksi huone jää käyttöön

Katso esimerkki Itsenäinen asunto

1.6.1.1.6 Työsuhdeasunto

Työsuhdeasunnon asumismenoihin ei myönnetä asumistukea siltä osin, kun on kyse luontoisedusta. Tällainen työsopimuslaissa tarkoitettu asunto, jonka hallintaoikeus on palkkaan sisältyvä etu, on esimerkiksi talonmiehen asunto (työsopimuslaki 55/2001, 13:5). Jos työsuhdeasunnossa asuva maksaa itse osan vuokrasta, voidaan asumistuki myöntää itse maksetusta osasta.

1.6.1.2 Asumisoikeusasunto ja osaomistusasunto

Asumisoikeusasunnon hallinta perustuu [asumisoikeusasunnoista annetun lain \(393/2021\)](#) mukaiseen hallintaoikeuteen.

- Asumistukea haettaessa asuinhuoneiston hallinta osoitetaan asumisoikeussopimuksella.

Osaomistusasunnon hallinta perustuu aluksi vuokrasopimukseen.

- Asumistukea haettaessa huoneiston hallinta osoitetaan vuokrasopimuksella.

1.6.1.2.1 Hyväksyttävät asumismenot

Asumisoikeusasunnon asumismenoksi hyväksytään

- Käyttövastike (perusvastike, hoitovastike, tonttivastike, pääomavastike yms.)

- Erikseen maksettavat lämmityskustannukset ja vesimaksut normin mukaan kuten vuokran yhteydessä on selostettu.

Asumisoikeusmaksun maksamista varten otetun lainan koroista hyväksytään 73 % asumismenoiksi

Osaomistusasunnossa asumismenoksi hyväksytään

- Vuokrasopimuksen mukainen vuokra ja erikseen maksettavat lämmityskustannukset ja vesimaksut normin mukaan kuten vuokran yhteydessä on selostettu.
- Osaomistukseen oikeuttavan osamaksun maksamista varten otetun lainan korkoja ei hyväksytä asumismenoksi.

Kuten vuokra-asunnossa, muita maksuja (esim. autopaikkamaksu) ei hyväksytä asumismenoiksi.

Lue lisää [vuokra-asunnon asumismenoista](#).

1.6.1.3 Omistusasunto

Omistusasunnossa asuvan ruokakunnan asumismenoiksi hyväksytään asunnon hoito- ja rahoitusmenot. (YAL 938/2014 9 §). Asunto katsotaan omistusasunnoksi, jos ruokakunta omistaa asunnosta vähintään 50 %.

Osakehuoneisto on asunto-osakeyhtiön omistamassa rakennuksessa sijaitseva huoneisto, jonka hallintaan oikeuttavat osakkeet omistaa ruokakunnan jäsen tai useat ruokakunnan jäsenet yhdessä. Omistusasuntotyypit, joissa rahoitus perustuu taloyhtiön ottamaan lainaan, joka kattaa suuren osan asunnon kokonaiskauppahinnasta, katsotaan omistusasunnoiksi, koska omistusoikeus siirtyy ostajalle heti kaupantekotilaisuudessa. Asumiskustannukset hyväksytään kuten osakeasunnoissa.

Lue lisää [osakeasunnon asumismenoista](#).

Muu omistusasunto on ruokakunnan jäsenen tai usean ruokakunnan jäsenen yhdessä omistama kiinteistö, yleensä omakotitalo.

Lue lisää [omakotitalon asumismenoista](#).

Omistusasunnoksi katsotaan myös yhteisomistusasunto sekä asunto, jonka asumiskustannuksista ruokakunta vastaa kuten omistusasunnossa, esim. kuolinpesän osakkuuden, lesken hallintaoikeuden tai ositusopimuksen perusteella hallittu asunto.

Jos kuolinpesä vuokraa omistamansa asunnon yhdelle kuolinpesän osakkaalle, vuokrasta vähennetään vuokraajan oma osuus omistusosuuden mukaisesti. Tätä vähennystä ei tehdä muissa yhteisomistustilanteissa.

Jos vuokralainen omistaa asunnosta alle 50 %, hyväksytään vuokrasopimuksen asumismenot sellaisenaan. Jos vuokralainen omistaa asunnosta 50 % tai enemmän, hyväksytään vain omistusasunnon asumismenot.

Yrityksen tai kiinteistöosakeyhtiön nimissä oleva asunto, jossa yrittäjä itse asuu, katsotaan omistusasunnoksi, vaikka asunnosta olisi tehty vuokrasopimus, jos yrittäjällä on määräämisvalta yrityksessä (50% omistus tai vastaava valta).

Jos yritys vuokraa omistamansa asunnon yrityksen osaomistajalle, vuokrasta vähennetään osaomistusta vastaava osuus.

Katso esimerkit

- Vuokra- vai omistusasunto
- Kuolinpesä vuokraa asunnon
- Kuolinpesän osakas asuu kuolinpesän asunnossa

1.6.1.3.1 Osakeasunnon hyväksyttävät asumismenot

Hoitomenot

Osakeasunnossa hoitomenoksi hyväksytään

- vastike
 - hoitovastike
 - pääoma- tai rahoitusvastike
 - ylimääräinen vastike
 - tontinvuokravastike
- erikseen maksettavat lämmityskustannukset ja vesimaksut normin mukaan kuten vuokra-asunnoissa

Samoin kuin [vuokra-asunnoissa](#), asumiskustannuksiksi ei hyväksytä vastikkeen yhteydessä maksettavia eriteltyjä muita maksuja.

Hoitomenoina otetaan huomioon enintään 30 % ruokakunnan koon ja asunnon sijaintipaikkakunnan mukaan määräytyvistä enimmäisasumismenoista (YAL 938/2014 10 §). Jos ruokakunnan hoitomenot ylittävät enimmäishoitomenot, voidaan ylimenevästä osasta ottaa huomioon 73 % rahoitusmenoina.

Rahoitusmenot

Osakeasunnossa rahoitusmenoksi hyväksytään

- 73 % asunnon hankkimiseksi ja perusparantamiseksi otettujen henkilökohtaisten asuntolainojen koroista
- osa enimmäishoitomenot ylittävistä hoitomenoista

Rahoitusmenoina otetaan huomioon enintään 70 % ruokakunnan enimmäisasumismenoista.

Lainaturvavakuutuksen tai vastaavia maksuja ei hyväksytä asumismenoiksi.

Lue lisää

- [Ylimääräisestä vastikkeesta](#)
- [Vuokra-asunnon asumismenoista](#)
- [Asuntolainojen koroista](#).

Katso esimerkki Osakeasunnon hyväksyttävät asumismenot.

Katso esimerkki Sähkö sisältyy vuokraan tai vastikkeeseen.

1.6.1.3.2 Omakotitalon hyväksyttävät asumismenot

Hoitomenot

Omakotitalon asumismenot hyväksytään hoitomenonormien (YAL 938/2014 9 § 3 mom.) määräisinä. Hoitomenot tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Huomioon otettavia hoitomenoja korotetaan neljä prosenttia Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnissa ja kahdeksan prosenttia Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnissa.

Todellisia hoitomenoja ei selvitetä.

Omakotitalon hoitomenonormit vuonna 2023

Ruokakunnan koko henkilöä	Huomioon otettava hoitomeno euroa/kk	Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala euroa/kk + 4 %	Pohjois- Pohjanmaa, Kainuu, Lappi euroa/kk + 8 %
1	155	162	168
2	187	195	203
3	236	245	254
4	278	289	300
+ lisähenkilöä kohti	86	89	93

Omakotitalon hoitomenonormit vuonna 2022

Ruokakunnan koko henkilöä	Huomioon otettava hoitomeno euroa/kk	Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala euroa/kk + 4 %	Pohjois- Pohjanmaa, Kainuu, Lappi euroa/kk + 8 %
1	99	103	107
2	119	124	129
3	150	156	162
4	177	184	191
+ lisähenkilöä kohti	55	57	59

Omakotitalon hoitomenonormit vuonna 2021

Ruokakunnan koko henkilöä	Huomioon otettava hoitomeno euroa/kk	Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala euroa/kk + 4 %	Pohjois- Pohjanmaa, Kainuu, Lappi euroa/kk + 8 %
1	97	101	105
2	117	122	126
3	147	153	159
4	174	181	188
+ lisähenkilöä kohti	53	55	57

Omakotitalon hoitomenonormit vuonna 2020

Ruokakunnan koko henkilöä	Huomioon otettava hoitomeno euroa/kk	Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala euroa/kk + 4 %	Pohjois- Pohjanmaa, Kainuu, Lappi euroa/kk + 8 %
1	97	101	105
2	116	121	125
3	147	153	159
4	173	180	187
+ lisähenkilöä kohti	53	55	57

Omakotitalon hoitomenonormit vuonna 2017, 2018 ja 2019

Ruokakunnan koko henkilöä	Huomioon otettava hoitomeno euroa/kk	Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala euroa/kk + 4 %	Pohjois- Pohjanmaa, Kainuu, Lappi euroa/kk + 8 %
1	96	100	104
2	115	120	124
3	145	151	157
4	171	178	185
+ lisähenkilöä kohti	53	55	57

Omakotitalon hoitomenonormit vuonna 2016

Ruokakunnan koko henkilöä	Huomioon otettava hoitomeno €/kk	Etelä-Savo, Pohjois-Savo,	Pohjois- Pohjanmaa, Kainuu, Lappi
--	---	--------------------------------------	--

		Pohjois-Karjala €/kk + 4 %	€/kk + 8 %
1	97	101	105
2	116	121	125
3	147	153	159
4	173	180	187
+ lisähenkilöä kohti	53	55	57

Omakotitalon hoitomenonormit vuonna 2015

Ruokakunnan koko henkilöä	Huomioon otettava hoitomeno euroa/kk	Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala euroa/kk (+ 4 %)	Pohjois- Pohjanmaa, Kainuu, Lappi euroa/kk (+ 8 %)
1	97	101	105
2	117	122	126
3	147	153	159
4	173	180	187
+ lisähenkilöä kohti	53	55	57

Rahoitusmenot

Asumismenoiksi hyväksytään 73 % asunnon hankkimiseksi ja perusparantamiseksi otettujen henkilökohtaisten asuntolainojen koroista.

Lue lisää [Asuntolainan koroista](#).

Asumismenoiksi ei hyväksytä esim.

- kiinteistövero
- tontin vuokraa
- lainaturvavakuutuksen tai vastaavia maksuja.

1.6.1.3.3 Asuntolainojen korot

Omistusasunnon ja asumisoikeusasunnon asumismenoiksi hyväksytään myös osuus henkilökohtaisten lainojen vuotuisista koroista, kun lainat on otettu asunnon hankkimista

tai sen perusparantamista varten. Jos laina on selvityksen mukaan asuntolaina, korot voidaan hyväksyä asumismenoksi. (YAL 938/2014 9 § 6 mom.).

Henkilökohtaisten asuntolainojen korot hyväksytään asumismenoiksi, jos lainan on myöntänyt valtio, hyvinvointialue (1.1.2023 alkaen), kunta, seurakunta tai muu julkisen valvonnan alainen luottolaitos. Näitä luottolaitoksia ovat pankit, vakuutuslaitokset, hypoteekkiyhdistykset, eläkesäätiöt, eläkekassat ja muut luottolaitostoiminnasta annetun lain tarkoittamat luottolaitokset. Rakennuttajalta tai työnantajalta otettua lainaa tai maksamatonta kauppahintaa ei hyväksytä asumismenoiksi.

Asuntojoustoluoton nimellä otetun lainan käyttötarkoitus ratkaisee, voiko velan koron tai osan siitä huomioida asumistuessa. Asuntojoustoluottoa käytetään mm. lainoja järjestettäessä, ostettaessa asunto ja tarvittaessa rahaa elämiseen. Lainanottajan on itse ilmoitettava, kuinka suuri osuus nostetusta luotosta on verotuksessa huomioon otettavaa asuntolainaa ja mikä on sen korko.

Käänteisessä asuntolainassa asiakkaalle myönnetään lainaa 10 - 20 vuoden ajalle. Lainan vakuutena on asunto ja sitä ei lyhennetä laina-aikana. Asiakas maksaa lainasta normaalisti korkoa. Asumistuen hakija asuu omistusasunnossa ja hänelle hyväksytään asumismenoiksi vastike ja vesimaksu. Laina voidaan nostaa useassa erässä nostosuunnitelman mukaisesti, tai koko lainasumma maksetaan kerralla hoitotilille. Hoitotilillä olevalle pääomalle maksettava korko on pääomatuloa. Lainan korkoja ei hyväksytä asumismenoina.

Tontin ostamista varten otettu laina hyväksytään asumismenoiksi, kuitenkin enintään yhden hehtaarin osalta.

Hyväksyttävät korkomenot

Henkilökohtaisten lainojen vuotuisista koroista otetaan asumismenoina huomioon 73 %. Korot otetaan huomioon vain siltä osin kuin ruokakunta maksaa ne itse. Siten esim. korkotuettujen lainojen koroista otetaan huomioon vain hakijan itsensä maksettavaksi tuleva osuus.

Jos tuomioistuin on vahvistanut asumistuen hakijalle tai saajalle velkajärjestelyn maksuohjelman, vain asunnon hankkimista tai kunnostamista varten otettujen lainojen korot otetaan huomioon maksuohjelman mukaisina. Samoin menetellään ulosotossa olevien velkojen osalta. Tiedot selvitetään ulosottoviranomaisilta. Lainapääoma ei saa nousta velkajärjestelyjen johdosta. Maksuohjelmasta ilmenee, kuinka eri velkoja ja niiden korkoja maksetaan. Maksun jakaantuminen asunto- ja muiden velkojen sekä niistä maksettavien korkojen kesken on aina selvitettävä. Velkajärjestelystä saa tietoja käräjäoikeuksista, niiden ylläpitämästä velkajärjestelyrekisteristä sekä pankeista.

Jos asunnon vaihdon yhteydessä entiseen asuntoon kohdistunut laina siirtyy uuden asunnon lainaksi, hyväksytään se edelleenkin asumismenoiksi.

Puolisoiden muuttaessa välirikon vuoksi erilleen voidaan koko asuntolainan korot ottaa huomioon sille puolisolle, joka jää asumaan asuntoon, jos hän maksaa koko asuntolainan korot

Osaomistusasunnossa osamaksun maksamista varten otetun lainan korkomenoja ei oteta huomioon asumismenoina.

1.6.1.4 Asumismenojen jakaminen

Asumismenot jaetaan ruokakuntaan kuuluvien ja kuulumattomien kesken pääluvun mukaan riippumatta henkilöiden iästä. Asumismenot jaetaan siis, kun asunnossa asuu henkilöitä, jotka eivät kuulu asumistukiruokakuntaan. Tällaisia ovat esimerkiksi

- samassa asunnossa asuva ulkomaalainen, jota ei katsota vakuuttamislain perusteella Suomessa asuvaksi tai jolla ei myönteisestä vakuuttamisratkaisusta huolimatta ole oikeutta yleiseen asumistukeen etuusrajoituksen vuoksi
- opiskelija, joka on oikeutettu opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään
- opiskelija, joka lähtee Manner-Suomesta Ahvenanmaalle opiskelemaan ja on oikeutettu opintotukilain mukaiseen asumislisään.

Jos ruokakunnalla on asumiskäytössä vain osa asunnosta ja muu osa on esim. yrityksen käytössä, hyväksytään asumismenot vain omassa käytössä olevasta osasta.

Lue lisää: [Vuokra-asunnon hyväksyttävät asumismenot](#)

Siviilipalvelusvelvollisen asumismenot

Jos palveluspaikka on osoittanut kahden tai useamman hengen asumistukiruokakuntaan kuuluva siviilipalvelusvelvollisen palveluksen ajaksi asumaan omassa vakinaisessa asunnossaan tai hänelle ei ole osoitettu mitään asuntoa, hänen asumismenoistaan voidaan maksaa asumistukea ja asumisavustusta vain sen kuukauden loppuun, jolloin siviilipalvelusvelvollisen asuminen koulutuskeskuksessa päättyy. Tämän jälkeen palveluspaikan tulee vastata siviilipalvelusvelvollisen asumismenoista.

Asumistuki tarkistetaan asumismenojen huomattavan muutoksen perusteella koulutuskeskuksessa asumisen päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Asumistukiruokakunnan jäsenmäärä ja asunnon pinta-ala eivät tarkistuksessa muutu, mutta ruokakunnan asumismenoista vähennetään siviilipalvelusvelvollisen osuus. Jos siviilipalvelusvelvollinen on avio- tai avoliitossa, palveluspaikka maksaa puolet asunnon asumismenoista riippumatta siitä, onko perheessä lapsia vai ei. Jos siviilipalveluksessa on muu ruokakunnan jäsen, asumismenot jaetaan pääluvun mukaan.

1.6.1.5 Enimmäisasumismenot

Asumistuki myönnetään hyväksyttävien, mutta kuitenkin enintään YAL 938/2014 10 §:ssä määriteltyjen enimmäisasumismenojen perusteella.

Enimmäisasumismenojen määrään vaikuttavat ruokakunnan koko ja asunnon sijaintikunta.

Enimmäisasumismenot vahvistetaan asunnon sijainnin perusteella määräytyville kuntaryhmille.

Kuntaryhmät ovat

- I kuntaryhmä: Helsinki
- II kuntaryhmä: Espoo, Kauniainen ja Vantaa
- III kuntaryhmä: Hyvinkää, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, Kajaani, Kerava, Kirkkonummi, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Lohja, Mikkeli, Nokia,

Nurmijärvi, Oulu, Pori, Porvoo, Raisio, Riihimäki, Rovaniemi, Seinäjoki, Sipoo, Siuntio, Tampere, Turku, Tuusula, Vaasa ja Vihti

- IV kuntaryhmä: Muut kunnat
- Ahvenanmaan kunnat

Enimmäisasumismenot 2023

Ruokakunnan koko henkeä	I kuntaryhmä	II kuntaryhmä	III kuntaryhmä	IV kuntaryhmä	Ahvenanmaa 31.5.2023 asti	Ahvenanmaa 1.6.2023 alkaen
1	582	563	447	394	470	517
2	843	808	652	574	687	756
3	1 072	1 019	828	734	871	958
4	1 253	1 188	981	875	1 032	1 135
+ lisähenkilöä kohden	156	148	134	129	141	155

Enimmäisasumismenot 2022

Ruokakunnan koko henkeä	I kuntaryhmä	II kuntaryhmä	III kuntaryhmä	IV kuntaryhmä	Ahvenanmaa
1	537	520	413	364	434
2	778	746	602	530	634
3	990	941	764	678	804
4	1157	1097	906	808	953
+ lisähenkilöä kohden	144	137	124	119	130

Enimmäisasumismenot 2021

Ruokakunnan koko henkeä	I kuntaryhmä	II kuntaryhmä	III kuntaryhmä	IV kuntaryhmä	Ahvenanmaa
1	521	504	400	353	421
2	754	723	584	514	615
3	960	912	741	657	780
4	1122	1064	878	783	924
+ lisähenkilöä kohden	140	133	120	115	126

Enimmäisasumismenot vuonna 2020

Ruokakunnan koko henkeä	I kuntaryhmä	II kuntaryhmä	III kuntaryhmä	IV kuntaryhmä	Ahvenanmaa
1	520	503	399	352	420
2	752	722	583	513	614
3	958	910	740	656	778
4	1120	1062	876	781	922
+ lisähenkilöä kohden	140	133	120	115	126

Enimmäisasumismenot vuonna 2019

Ruokakunnan koko henkeä	I kuntaryhmä	II kuntaryhmä	III kuntaryhmä	IV kuntaryhmä	Ahvenanmaa
1	516	499	396	349	417
2	746	717	579	509	609
3	951	903	734	651	772
4	1111	1054	869	775	915
+ lisähenkilöä kohden	139	132	119	114	125

Enimmäisasumismenot vuonna 2017 ja 2018

Ruokakunna koko henkeä	I kuntaryhmä	II kuntaryhmä	III kuntaryhmä	IV kuntaryhmä	Ahvenanmaa
1	508	492	390	344	411
2	735	706	570	501	600
3	937	890	723	641	761
4	1095	1038	856	764	901
+ lisähenkilöä kohden	137	130	117	112	123

Kuntaryhmät olivat vuosina 2015 ja 2016:

- I kuntaryhmä: Helsinki
- II kuntaryhmä: Espoo, Kauniainen ja Vantaa

- III kuntaryhmä: Hyvinkää, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, Kajaani, Kerava, Kirkkonummi, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Lohja, Mikkeli, Nokia, Nurmijärvi, Oulu, Pori, Porvoo, Raisio, Riihimäki, Rovaniemi, Seinäjoki, Sipoo, Siuntio, Tampere, Turku, Tuusula, Vaasa, Vihti sekä Ahvenanmaan kunnat.
- IV kuntaryhmä: Muut kunnat

Enimmäisasumismenot vuonna 2015 ja 2016

Ruokakunnan koko henkeä	I kuntaryhmä	II kuntaryhmä	III kuntaryhmä	IV kuntaryhmä
1	508	492	411	362
2	735	706	600	527
3	937	890	761	675
4	1095	1038	901	804
+ lisähenkilöä kohden	137	130	123	118

Enimmäisasumismenoja tarkistetaan vuosittain elinkustannusindeksillä. Vuonna 2018 tarkistusta ei kuitenkaan tehty.

Aikaisemmin enimmäisasumismenot oli sidottu vuokrien muutosta mittaavaan tilastokeskuksen vuokraanindeksiin. Vuosina 2016 ja 2017 tarkistusta ei tehty.

1.6.1.5.1 Vammaisen lisätilan tarve

Enimmäisasumismenoja vahvistettaessa voidaan ottaa huomioon, kuuluko ruokakuntaan vammaisen henkilö, jonka tilantarve tarvittavien apuvälineiden tai vammaisen henkilön avustamisen tai hoidon vuoksi tarpeellisen henkilön johdosta on erityisen suuri (YAL 938/2014 11 §).

Tilaa vievinä apuvälineinä voidaan pitää **esimerkiksi**

- hengityslaitteita
- pyörätuolia
- CP-vammaisen seison- tai kävelytelineitä
- lisätilaa vaativia erityisvalmisteisia sänkyjä.

Myös opaskoirat ovat usein isokokoisia ja vaativat tilaa asunnossa.

Lisätilan tarvetta eivät yksinään kuitenkaan yleensä aiheuta esimerkiksi

- rollaattori
- normaalikokoinen päätetyöskentelyyn tarkoitettu työasema ja siihen rinnastettavat laitteet, kuten lukutelevisio tai pistetulostuslaite.

Vammaisella saattaa olla useita erilaisia apuvälineitä, jotka yhdessä muodostavat lisätilan tarpeen. Tilantarve tulee arvioida jokaisen ratkaisun yhteydessä ja asiakkaan tilanteesta tulee tehdä tapauskohtainen kokonaisharkinta.

Lisätilan tarve voi johtua myös siitä, että vaikeasti vammaisen tarvitsee toimitissaan hoitajaa, jolle joudutaan varaamaan asunnosta tilaa. Hoitajan tulee olla ruokakuntaan kuulumaton vammaisen avustaja. Päivisin vammaisen luona vieraileva hoitaja ei tarvitse asunnosta omaa tilaa. Jos vammaisen lapsen vanhemmilla on esimerkiksi vuorotyö ja lapsi tämän vuoksi tarvitsee hoitajan yöllä, voi oman tilan varaaminen hoitajan yöpymistä varten olla tarpeellista.

Tilantarpeen huomioon ottaminen

Vammaisen henkilön tilantarve otetaan huomioon siten, että enimmäisasumismenot huomioidaan yhtä henkilöä suuremman henkilöluvun mukaan, kuin mitä ruokakunnan koko on. (YAL 938/2014 10 §)

Jos ruokakunnassa on useampi vammaisen henkilö, huomioidaan enimmäisasumismenot vain yhtä henkilöä suuremman henkilöluvun mukaan.

1.6.2 Tulot ja vähennykset

Asumistukea laskettaessa kuukausitulona otetaan huomioon ruokakunnan jäsenten jatkuvat tulot lukuun ottamatta 15 § lueteltuja etuoikeutettuja tuloja (YAL 938/2014 12 § 1 mom.). Alaikäisten eli alle 18-vuotiaiden lasten tuloja ei huomioida. Jos alaikäinen itse on tuen hakijana yksin tai puolisonsa kanssa, tällöin tulot kuitenkin huomioidaan.

Virtuaalivaluuttana saadut tulot vaikuttavat asumistukeen samalla tavalla kuin muissakin valuutoissa saadut tulot. Virtuaalivaluutan louhinnasta saadut tulot ovat tuloa. Louhinnasta saatu virtuaalivaluutta otetaan tulona huomioon heti, kun ruokakunnan jäsen saa sen hallintaansa. Henkilö voi saada myös tulon virtuaalivaluuttana esim. animaatioiden myynnistä.

Tulojen perusteella ruokakunnalle määrätään perusomavastuu. Asumistukea ei myönnetä, jos ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden jatkuvien kuukausitulojen yhteismäärä ylittää korkeimmat tulorajat, joilla asumistukea voidaan myöntää ruokakunnalle asumismenojen suuruudesta riippumatta. Näissä tilanteissa tuloja ei tarvitse selvittää tarkemmin, jos hakemuksessa ilmoitetut tulot ylittävät mainitut tulorajat. Voit tehdä hylkäävän ratkaisun hakemuksen tiedoilla.

Asumistukea myönnettäessä ei arvioida ruokakunnan toimeentuloa eikä vuokranmaksukykyä eikä toimeentulotuen hakemista aseteta asumistuen myöntämisen edellytykseksi.

Lue lisää Mikä on virtuaalivaluutta

Katso esimerkki Virtuaalivaluutan muuntaminen euroiksi

Lue lisää Valuuttakurssien käyttö etuuksissa; Eläkkeet ja asumistuet

Jatkuva kuukausitulo

Jatkuvilla kuukausituloilla tarkoitetaan henkilön säännöllisten bruttotulojen mukaista tulotasoa. Jatkovana kuukausitulona pidetään myöntö- tai tarkistusajankohdasta laskien vähintään kolme kuukautta yhdenjaksoisesti kestävää ansiotuloa, muuta tuloa tai etuutta. Tällöin tuloksi arvioidaan pelkästään tämä kuukausitulo. Erilaisia kustannusten korvauksia ei lasketa kuukausituloihin. Katso kohta [Palkkatulot](#).

Kunkin henkilön kuukausitulo otetaan huomioon bruttomääräisenä ja tulot rekisteröidään kahden desimaalin tarkkuudella. Ruokakunnan yhteenlasketut kuukausitulot pyöristetään ohjelmallisesti lähimpään euroon.

Jos raskaus- ja vanhempainrahan määrä vaihtelee, laske keskimääräinen päivärahan taso ja käytä sitä huomioon otettavana tulona.

Katso esimerkki Raskaus- ja vanhempainraha tulona yleisessä asumistuessa (lapsen laskettu aika 4.9.2022 tai myöhemmin)

Katso esimerkki Äitiys- ja vanhempainraha tulona yleisessä asumistuessa (lapsen laskettu aika 3.9.2022 tai aikaisemmin)

Keskiarvotulo

Jos tulot eivät jatku myöntö- tai tarkistusajankohdasta lukien vähintään kolmea kuukautta, arvioidaan jatkuva kuukausitulo laskemalla keskiarvotulo tulevalle 12 tukikuukaudelle. Keskiarvotulo lasketaan sen tulon perusteella, jota ruokakunnan voidaan arvioida saavan tulevan 12 kuukauden aikana.

Pelkän huomioon otettavan tulon indeksikorotuksen takia ei lasketa keskiarvotuloa, kun tuloksi luettava etuus tai korvaus jatkuu yli vuodenvaihteen.

Pelkästään aktiivimallin perusteella tehtävän työttömyysetuuden alentamisen vuoksi ei lasketa keskiarvotuloa.

Katso esimerkki Keskiarvotulon ABC

Katso esimerkki Keskiarvotulon oikaiseminen

Katso esimerkki Sosiaalietuus myönnetään lyhyissä jaksoissa

Katso esimerkki Tuleva tulonmuutos on jo huomioitu keskiarvotulolaskelmassa

Katso esimerkki Tulojen arvioiminen patkätystä tekeväälle

Vähimmäistulo

Jos riittävän tarkkoja tietoja tuloista ei ole arviointihetkellä käytettävissä, jatkuva kuukausitulo arvioidaan sen tulon perusteella, jonka henkilön voidaan katsoa vähintään saavan tukikauden aikana.

Vähimmäistulo on työmarkkinatuen suuruinen tulo ilman lapsikorotusta.

Vähimmäistulo **voidaan arvioida** tuloksi, jos

- tulottomuutta ei ole selvitetty mitenkään
- ei voida osoittaa, että henkilöllä ei ole mahdollisuutta hankkia vastaavan suuruista tuloa.
- asiakas ei ole hakeutunut työttömäksi työnhakijaksi, vaikka hänellä saattaisi olla oikeus työttömyysetuuteen.

Vähimmäistuloa **ei arvioida**, jos

- henkilö on poissa työelämästä esim. opiskelun tai lasten hoidon vuoksi
- asiakkaalle ei ole huomioitu tuloja toimeentulotuessa ja häntä ei ole toimeentulotukea käsiteltäessä kehoitettu hakemaan työttömyysetuutta.

Katso esimerkit Nuoret työttömät ja vähimmäistulo

Katso esimerkki Pitkä palkaton virkavapaus ja vähimmäistulo

Katso esimerkki Valmistuvan opiskelijan tulot ja vähimmäistulo

Katso esimerkki Vähimmäistulo vai pienet pääomatulot

Katso esimerkki Yrittäjä aloittaa opinnot ja hänen oma arvionsa yritystulosta on alle vähimmäistulon

Lue lisää Tulot, tulolajit ja ansiotulovähennys

Opiskelija

Opiskelijalle arvioidaan tulot samojen periaatteiden mukaisesti kuin muillekin hakijoille. Opintotuen opintoraha otetaan tulona huomioon 1.8.2017 alkaen. Jos opiskelijalla ei ole kolme kuukautta kestäviä jatkuviksi katsottavia tuloja (esim. opintoraha tai palkka), pyritään arvioimaan koko tulevan tukikauden keskimääräinen kuukausitulo. Keskiarvotulon arvioinnissa tukena voidaan käyttää tietoja opiskelun ohella saaduista tuloista ja kesäänsioista, jos tilanteen arvioidaan pysyneen suunnilleen ennallaan. Tällöin tukikauden aikana tapahtuvat tiedossa olevat muutokset voidaan ottaa huomioon.

Opiskelijalle voidaan arvioida valmistumisen jälkeiselle ajalle tuloksi työmarkkinatuen suuruinen tulo ilman lapsikorotuksia, ellei muuta ole tiedossa.

Katso esimerkki Kadetin asumistukitulot

Katso esimerkki Valmistuvan opiskelijan tulot

Vähennykset

Jokaisen ruokakunnan jäsenen yhteenlasketuista palkka- elinkeinotoiminnan ja maatalouden tuloista voidaan tehdä ansiotulovähennys. Yrittäjillä vähennys voidaan tehdä YEL- tai MYEL-työtulosta, vähimmäistulosta, omasta arviosta tai starttirahasta. Ansiotulovähennyksen määrä on 300 euroa kuukaudessa ja vähennys on henkilökohtainen. Virtuaalivaluutan louhimisesta saaduista tuloista ei tehdä ansiotulovähennystä.

Yleistä asumistukea määrättäessä kuukausitulosta ei vähennetä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuvia menoja tai velkojen korkoja.

Katso esimerkki Ansiotulovähennyksen laskeminen, kun palkkatyötä ei ole joka kuukausi.

1.6.2.1 Tulot, joita ei oteta huomioon

Laissa on lueteltu etuoikeutetut tulot, joita ei oteta huomioon tuloksi asumistuen määrää laskettaessa. (YAL 938/2014 15 §)

Tällaisia tuloja ovat:

- lapsilisä
- äitiysavustus
- vammaisetuksista annetun lain mukainen etuus

- tapaturmavakuutuksen perusteella suoritettavat sairaanhoito- ja tutkimuskulut
- sotilasavustus
- rintamalisä ja ylimääräinen rintamalisä
- opintolaina, asumislisä, oppimateriaalilisä ja opintorahan huoltajakorotus
- toimeentulotuki
- Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukainen ylläpitokorvaus
- julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukainen kulukorvaus (lue lisää [työttömyysetuuksien huomioimisesta tuloksi](#))
- muita kuin toimeentulon turvaamiseksi maksetut apurahat
- perhehoitajalain mukaisen perhehoidon ja lasten päivähoidosta annetun lain mukaiset perhepäivähoidon kustannusten korvaukset
- sotilasvammalain mukaiset korvaukset
- perhe-eläkkeenä maksettavat lapseneläkkeet (suhdetietona on lapsi)
- vian, vamman tai haitan perusteella maksettavaa erityisten kustannusten korvaus
- kansaneläkelain mukainen lapsikorotus
- lapsen elatusapu
- elatustuki
- tapaturmavakuutuslain mukainen haittaraha
- matkapäivärahat, matkakustannusten korvaukset ja sairaanhoitokustannusten korvaukset
- omaishoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettu hoitopalkkio (sopimus omaishoitajan palkkiosta)
- alivuokralaiselta saatu vuokratulo
- osuus kuolinpesän tuotosta
- edellä mainittuja etuuksia tai tuloja vastaavat ulkomailta maksettavat etuudet tai tulot.

Ruokakuntaan kuuluvan alle 18-vuotiaan lapsen tuloja ei oteta huomioon. Kuitenkin, jos tuen hakija tai hänen puolisonsa on alaikäinen, heidän tulonsa otetaan huomioon. (YAL 938/2014 12 §)

Tuloina ei oteta huomioon myöskään satunnaisia tai tilapäisiä tuloja. Tällaisia tuloja ovat esimerkiksi

- perintö
- lahja
- satunnainen myyntivoitto
- asevelvollisen päiväraha
- kadetin päiväraha ja Raja- ja merivartiokoulun oppilaiden päiväraha (nämä otetaan tulona huomioon 1.8.2020 alkaen)
- au pairin taskuraha (kulukorvaus)
- vangeille maksettavat käyttörahat, ateriakorvaukset sekä toimintarahat.

Turvapaikanhakija tai tilapäistä suojelua saava voi saada vastaanottorahaa. Vastaanottoraha katsotaan toimeentulotuen tyyppiseksi tuloksi, joten sitä ei oteta tulona huomioon.

Kuukausituloihin ei lueta myöskään alivuokralaiselta saatavaa vuokratuloa, koska vuokratulo vähennetään ruokakunnan hyväksyttävistä asumismenoista. (YAL 938/2014 9 § 8 mom.)

Katso esimerkki: Vanhempien avustus

1.6.2.2 Palkkatulot

Palkkatuloa on kaikenlainen palkka, palkkio, osapalkkio sekä muu niihin rinnastettava etuus ja korvaus. Palkaksi katsotaan myös esim. lomaraha, lomakorvaus, luontoisedut, veronalaiset henkilökuntaedut, joulurahat ja lahjapalkkiot sekä tantieemi.

Irtisanomisajan palkka, joka kohdistuu irtisanomisaikaan, otetaan tulona huomioon. Sen sijaan työsuhteen päättyessä maksettava irtisanomisajan korvaus, jota ei voida kohdentaa tiettyyn aikaan, laittomasta irtisanomisesta maksettavaksi määrätty vahingonkorvaus tai muutosturvaraha eivät ole tuloa yleisessä asumistuessa.

Niin sanottua kultaista kädenpuristusta tai muuta vastaavaa erorahaa ei oteta tulona huomioon.

Katso esimerkki Ansiotulovähennyksen laskeminen, kun palkkatyötä ei ole joka kuukausi.

Katso esimerkki Lomaraha ja lomakorvaus

Luontoisedut

Luontoisedut arvioidaan tuloksi noudattaen verohallituksen vuosittain vahvistamia ennakonpidätyksessä noudatettavia luontoisetujen laskentaperusteita.

Katso esimerkki Asuntoetu

Kulukorvaukset

Palkan lisäksi maksettavia erilaisia kulukorvauksia ei lueta tuloksi. Tällaisia korvauksia ovat esimerkiksi verovapaat matkakustannusten korvaukset, verovapaat päivärahat, työkalukorvaukset tai hoito- tai sijoituslapsen hoidosta aiheutuvien kustannusten korvaukset.

Arvioiminen

Palkkatulo luontoisetuineen on asumistuessa huomioon otettavaa tuloa. Palkkatuloksi katsotaan myös perhehoitajan palkkio. Palkkatulosta ei vähennetä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneita menoja.

Jos ruokakuntaan kuuluvan henkilön palkkatulo vaihtelee kuukausittain, tulo on selvitettävä riittävän pitkältä ajalta keskimääräisen kuukausitulon määrittelemiseksi. Myöntö- tai tarkistamisajasta alle kolme kuukautta kestävä määräaikaisen työsuhteen päättymisen jälkeiselle ajalle voidaan arvioida tuloksi työttömyysetuuden suuruinen tulo lapsikorotuksineen, jos muuta selvitystä tuloista ei ole saatavilla.

Mukaan otetaan kaikki palkanlisät, joita kuukausittain tai muuten säännöllisesti maksetaan, kuten jatkuvasti maksettavat ylityökorvaukset, vuorotyölisät, lomaraha, lomakorvaukset yms. Myös säännöllisesti vuosittain maksettavat bonusrahat otetaan tulona huomioon.

Jos palkkaan sisältyy lomaraha, sitä ei vähennetä. Jos koko vuoden lomaraha sisältyy vuotta lyhyempään palkkakertymään, lomarahasta otetaan huomioon vain palkkakertymääjän osuus. Työsuhteen päättyessä maksettavaa kertaluontoista lomakorvausta ei oteta tulona huomioon.

Kun tulot ilmoitetaan tietyltä ajalta saatuna palkkakertymänä, kuukausitulo lasketaan:

- jakamalla palkkakertymä ajanjakson kuukausien määrällä tai
- jakamalla palkkakertymä ajanjaksoon sisältyvien päivien lukumäärällä ja kertomalla näin saatu päiväpalkka luvulla 30.

Hae tulotiedot tulorekisteristä aina, kun hakijalla tai ruokakunnan jäsenellä on palkkatuloja. Tulorekisteristä saatuja tietoja käytetään kuten paperista palkkatodistusta. Tulorekisteri ei muuta yleisen asumistuen tulokäsittelyä ja siihen liittyvää ohjeistusta.

Katso esimerkki Palkkatulon arvioiminen.

Katso esimerkki Lomaraha ja lomakorvaus

Katso esimerkki Soviteltu työttömyysetuus tulona

Lue lisää Tulot, tulolajit ja ansiotulovähennys

Katso esimerkki Tekijänoikeuskorvaukset

Katso esimerkki Työpanososingot

1.6.2.3 Sosiaalietuudet

Etuoikeutettuja tuloja (YAL 938/2014 15 §) lukuun ottamatta sosiaalietuudet ovat asumistukituloa. Näin ollen asumistukituloksi luetaan muun muassa:

- työmarkkinatuki
- työttömyysturvan peruspäiväraha
- ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha
- raskaus- ja vanhempainraha
- lasten kotihoidontuki
- osittainen hoitoraha ja kuntalisä
- sairausvakuutuslain mukainen päiväraha
- opintoraha ja aikuiskoulutustuki
- kadetin ja Raja- ja merivartiokoulun oppilaiden päiväraha 1.8.2020 alkaen
- oppisopimuskoulutuksen teoriapäiviltä maksettava päiväraha ja perheavustus
- maatalousyrittäjien opintoraha
- Kelan ja työeläkejärjestelmän mukainen kuntoutusraha
- leskeneläke
- kansaneläke

Katso esimerkki Aikuiskoulutustuki

Katso esimerkki Sosiaalietuus myönnetään lyhyissä jaksoissa.

Muuttaminen kuukausituloksi

- Työttömyyspäivärahat, työmarkkinatuki, aikuiskoulutustuki ja starttiraha muutetaan kuukausituloksi kertomalla ne luvulla 21,5.
- Sairausvakuutuslain mukainen päivä- ja vanhempainpäiväraha sekä Kelan kuntoutusraha muutetaan kuukausituloksi kertomalla ne luvulla 25.
- Kaikilta viikon päiviltä maksettavat päivärahat, esim. tapaturmavakuutuksen päiväraha, muutetaan kuukausituloksi kertomalla ne luvulla 30.

Katso esimerkki Raskaus- ja vanhempainraha tulona yleisessä asumistuessa (lapsen laskettu aika 4.9.2022 tai myöhemmin)

Kasto esimerkki Äitiys- ja vanhempainraha tulona yleisessä asumistuessa (lapsen laskettu aika 3.9.2022 tai aikaisemmin)

Indeksi- ja tasokorotukset

Pelkän indeksikorotuksen takia ei lasketa keskiarvotuloa, kun tuloksi luettava etuus tai korvaus jatkuu yli vuodenvaihteen. Jos keskiarvotulo joudutaan laskemaan muusta syystä, esimerkiksi kuukausituloissa tapahtuu myös muita muutoksia, huomioidaan indeksikorotus normaalisti keskiarvotuloissa.

Asumistuessa tuloksi luettavien etuuksien ja korvausten taso- ja indeksikorotukset otetaan huomioon keskiarvotuloa laskettaessa viimeistään sen jälkeen, kun korotettu määrä on nähtävissä valmistelun yhteydessä Muut etuudet -valikolla.

Etuudet tulorekisterissä

Vuoden 2021 alusta lähtien tulorekisteriin ilmoitetaan palkkatietojen lisäksi myös etuuksien ja eläkkeiden maksutiedot. Tulorekisteriin ilmoitetaan kaikki veronalaiset etuudet ja ne verovapaat etuudet, jotka vaikuttavat perustoimeentulotukeen. Arkaluonteisia tulotietoja ei kuitenkaan ilmoiteta tulorekisteriin, joten esimerkiksi perustoimeentulotuki ja vammaisetuudet jäävät rekisterin tietosisällön ulkopuolelle.

Katso esimerkki Sosiaalietuus myönnetään lyhyissä jaksoissa.

1.6.2.3.1 Opiskelijan etuudet

Yleisessä asumistuessa otetaan tulona huomioon:

- opintotuen opintoraha
 - Oppimateriaalilisä ja opintorahan huoltajakorotus ovat osa opintorahaa, mutta niitä ei oteta tulona huomioon yleisessä asumistuessa.
- aikuiskoulutustuki
- kadetin ja Raja- ja merivartiokoulun oppilaiden päiväraha
- oppisopimuskoulutuksen teoriapäiviltä maksettava päiväraha ja perheavustus

Yleisessä asumistuessa tulona ei oteta huomioon:

- opintotuen opintolaina
- asumislisä
- oppimateriaalilisä
- opintorahan huoltajakorotus

Voit selvittää opintorahan määrän asumistukiratkaisua varten opintotukiratkaisun laskelmalta tai opintotukipäätöksestä. Jos opintotukiratkaisua ei ole vielä tehty, voit arvioida opintorahan määrän opintotuen laskurilla. Jos et ole varma, onko alaikäisellä oikeus opintotukeen, odota näissä tilanteissa kuitenkin opintotukiratkaisu.

Lue lisää [opiskelijan tulojen arvioimisesta](#)

Lue lisää [opintotuen asumislisästä](#)

Katso esimerkki Aikuiskoulutustuki

Katso esimerkit Alaikäinen muuttaa itsenäisesti asumaan

Katso esimerkki Alaikäisen tulot ja tuen tarkistaminen tai lakkauttaminen

Katso esimerkki Kadetin asumistukitulot

Katso esimerkki Opintorahan huoltajakorotus

Katso esimerkki Opintorahan palautukset

Katso esimerkki Valmistuvan opiskelijan tulot

1.6.2.3.2 Työttömyysetuudet

Työsuhteen päättymisen jälkeiselle ajalle voidaan arvioida jatkuvaksi tuloksi odotettavissa olevan työttömyysetuuden suuruinen tulo lapsikorotuksineen, jos tiedossa ei ole muita tuloja.

Voit arvioida työttömyysetuuden tuloksi, vaikka työvoimapolitiittista lausuntoa tai lomautustodistusta ei vielä ole Kelassa. Jos tilanteessa näyttäisi olevan jotain epäselvää, niin odota niissä tilanteissa kuitenkin työvoimapolitiittinen lausunto.

Työttömälle, jonka työttömyyden voidaan olettaa kestävän vähintään kolme kuukautta asumistuen myöntö- tai tarkistusajankohdasta laskien, arvioidaan työttömyysetuus tuloksi heti myöntö- tai tarkistusajankohdasta lähtien. Näin menetellään, vaikka työttömyysetuuden maksu alkaa vasta omavastuuajan jälkeen. Edellytyksenä on kuitenkin, että työtön alkaa saada työttömyysetuutta viimeistään kuukauden kuluessa työn päättymisen jälkeen.

- Työttömyysetuuden **lapsikorotus** otetaan tulona huomioon myös silloin, kun kyseinen etuus peritään sosiaalihuollon toimielimelle tai Kelalle.
- Työttömyysetuuden **liikkuvuusavustusta** ei oteta tulona huomioon, koska se on lyhytaikaista kustannusten korvaukseksi tarkoitettua tuloa, jonka tarkoitus on kannustaa työntekoon.
- **Muutosturvarahaa** ei oteta tulona huomioon yleisessä asumistuessa.
- Työttömyysetuuden **korvauksettomalle määrääjälle, työssäolovelvoitteen ajalle tai työmarkkinatuen odotusajalle** ei arvioida tuloksi työttömyysetuutta.
- Työttömyysetuuteen **maksettava korotusosa** otetaan tulona huomioon.
- Työllistämistä edistävien palvelujen ajalta maksettavia **kulukorvausta** ei oteta tulona huomioon.

Katso esimerkit Soviteltu työttömyysetuus tulona

Katso esimerkit Työttömyysetuuden sovittelun suojaosan väliaikainen korotus

Työttömyysturvan aktiivimallin vaikutus yleiseen asumistukeen

Yleisessä asumistuessa tulona huomioidaan työttömyysetuus myöntö- tai tarkistusajankohdan tilanteen mukaisesti. Pelkästään työttömyysetuuden alentamisen vuoksi ei lasketa keskiarvotuloa.

Ansiosidonnaisen päivärahan arvion käyttö ratkaisussa

Arviota ansiosidonnaisen päivärahan määrästä voidaan käyttää niissä tilanteissa, joissa ansiosidonnaisen päivärahan käsittely viivästyttäisi yleisen asumistuen ratkaisua. Näissä tilanteissa voit arvioida päivärahan määrän käyttäen [TYJ:n laskuria](#).

- Arvion käyttämisestä tulee sopia asiakkaan kanssa.

- Ensisijaisesti asia hoidetaan puhelimella. Keskustelu tulee kirjata huolellisesti yhteydenottoon.
- Jos asiakasta ei tavoiteta puhelimella, niin hänelle voidaan lähettää viesti tai kirje.
- Arvio tehdään tulorekisteritietojen avulla.
- Kun asumistuessa käytetään arviota ansiosidonnaisen päivärahan määrästä, tulee päätökseen lisätä asiasta kertova fraasi.

Jos ansiosidonnaisen päivärahan todellinen määrä on pienempi kuin arviossa käytetty, tehdään oikaisu hakijan eduksi pyynnöstä.

Jos arvio perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai tietoon, asumistukipäätös on oikaistava hakijan vahingoksi normaalien oikaisusääntöjen mukaan.

Lue lisää TYJ:n laskurista

1.6.2.4 Yritystoiminnan tulot

Elinkeinotoiminnan tulot

Yrittäjät, joilla on YEL-vakuutus

- Yrittäjän tulona otetaan huomioon yrittäjän eläkelain mukainen työtulo.
- Yrittäjälle, jonka elinkeinotoiminnan tulo arvioidaan YEL-vakuutuksen perusteella, ei tämän lisäksi oteta huomioon tästä samasta yrityksestä saamia osinko- tai palkkatuloja.

Yrittäjät, joilla ei ole YEL-vakuuttamisvelvollisuutta tai -vakuutusta

- Yrittäjän tuloksi arvioidaan starttirahan määrä, vähimmäistulo, palkkatulo tai oman arvion mukainen tulo.
 - Ilman perusteltua syytä yrittäjän, jolla ei ole YEL-vakuutusta, pysyvää tulotasoa ei tulisi määritellä vähimmäistuloa pienemmäksi taikka yrittäjää tulottomaksi.
 - Jos yrittäjä nostaa yrityksestään palkkaa, yrittäjän tuloksi voidaan arvioida palkkatulo tulorekisteristä saatujen tietojen perusteella.

YEL vakuutus ja muut etuudet:

- Jos päätoimisella yrittäjällä on voimassa oleva YEL -vakuutus ja hän saa lisäksi starttirahaa, sairauspäivärahaa, tartuntatautipäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa, raskausrahaa, erityisraskausrahaa tai vanhempainrahaa, yrittäjän tulona otetaan huomioon asumistuessa pelkästään YEL -työtulo.
- Jos yrittäjällä on voimassa oleva YEL -vakuutus ja lisäksi tulona opintoraha, lastenhoidon tuki, aikuiskoulutusraha tai osaeläke, nämä otetaan tulona huomioon YEL -työtulon lisäksi.

Katso esimerkki Elinkeinoharjoittajan tulot

Katso esimerkki Kevytyrittäjä

Katso esimerkki Yrittäjän tuloarviot

Lue lisää erilaisista tulolajeista

Aloittava yrittäjä

Starttiraha otetaan tulona huomioon niiltä kuukausilta, joilta se on myönnetty. Tämän jälkeen yrittäjän tulo arvioidaan yleensä vähintään starttirahan aikaiselle tulotasolle, jollei yrittäjällä ole YEL-työtulotietoja.

1.1.2018 alkaen työtön, joka aloittaa yritystoiminnan, voi saada neljän ensimmäisen kuukauden aikana myös työttömyysetuutta joko soviteltuna tai täytenä. Tänä aikana yrittäjälle ei arvioida vähimmäistuloa.

- Jos aloittavalla yrittäjällä on voimassa oleva YEL-vakuutus ja hän saa lisäksi työttömyysetuutta, otetaan työttömyysetuus tulona huomioon YEL-työtulon lisäksi.
- Jos aloittavalla yrittäjällä ei ole YEL-vakuutusta, otetaan tulona huomioon yrittäjän oma arvio tulosta sekä maksettava työttömyysetuus.
- Jos yrittäjä saa starttirahaa, hän ei voi saada työttömyysetuutta.

Maa- ja porotalouden tulot

Tulona otetaan huomioon maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtulo (MYEL-työtulo).

Maatalousyrittäjän tai porotalousyrittäjän, jolla ei ole MYEL -vakuuttamisvelvollisuutta tai -vakuutusta, tuloksi arvioidaan vähimmäistulo tai oman arvion mukainen tulo.

MYEL vakuutus ja muut etuudet:

- Jos päätoimisella yrittäjällä on voimassa oleva MYEL -vakuutus ja hän saa lisäksi starttirahaa, sairauspäivärahaa, tartuntatautipäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa, raskausrahaa, erityisraskausrahaa tai vanhempainrahaa, yrittäjän tulona otetaan huomioon asumistuessa pelkästään MYEL -työtulo.
- Jos yrittäjällä on voimassa oleva MYEL -vakuutus ja lisäksi tulona opintoraha, lastenhoidon tuki, aikuiskoulutusraha tai osaeläke, nämä otetaan tulona huomioon MYEL -työtulon lisäksi.

Indeksikorotukset

Pelkän indeksikorotuksen takia ei lasketa keskiarvotuloa, kun tulona huomioitava tulo jatkuu yli vuodenvaihteen. Jos keskiarvotulo joudutaan laskemaan muusta syystä, esimerkiksi kuukausituloissa tapahtuu myös muita muutoksia, huomioidaan indeksikorotus normaalisti keskiarvotuloissa.

1.6.2.5 Metsätalouden tulot

Metsän tuotto huomioidaan sille henkilölle, jonka hallinnassa metsä verotustietojen mukaan on.

Arvioiminen

Asumistuessa metsätalouden tulo arvioidaan varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain 7 §:n 3 momentin mukaan hehtaaria kohti vahvistetun keskimääräisen tuoton perusteella. Keskimääräisen tuoton rahamäärän kuntakohtaisesti vahvistaa vuosittain verohallitus.

Tulon määrän saat kertomalla keskimääräisen tuoton rahamäärän metsän pinta-alalla.

Keskimääräisen tuoton rahamäärän saat verohallinnon päätöksestä. Metsän pinta-alan ja sijaintikunnan saat Verotustiedot -kyselyltä.

Katso esimerkki Metsätalouden tulo.

1.6.2.6 Apurahan saajan tulot

Apurahan- tai stipendinsaajan työtuloksi otetaan maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistettu työtulo (MYEL-työtulo).

MYEL vakuutus ja muut etuudet:

- Jos apurahan saajalla on voimassa oleva MYEL -vakuutus ja hän saa lisäksi sairauspäivärahaa, tartuntatautipäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa, raskausrahaa, erityisraskausrahaa tai vanhempainrahaa, apurahan saajan tulona otetaan huomioon asumistuessa pelkästään MYEL -työtulo.
- Jos apurahan saajalla on voimassa oleva MYEL -vakuutus ja lisäksi tulona opintoraha, lastenhoidon tuki, aikuiskoulutusraha tai osaeläke, nämä otetaan tulona huomioon MYEL -työtulon lisäksi.

Jos apurahan saajalla ei ole MYEL-vakuutusta, tuloksi arvioidaan MYEL-työtulon vähimmäismäärä.

MYEL-työtulon vähimmäismäärä

Vuosi	MYEL-työtulon vähimmäismäärä €/kk
2023	357,31
2022	344,24
2021	335,98
2020	331,62
2019	324,97
2018	319,01
2017	318,55
2016	314,88
2015	312,59

Mitkä apurahat otetaan tulona huomioon yleisessä asumistuessa?

- Toimeentulon turvaamiseen tarkoitetut apurahat otetaan tulona huomioon.
 - Opiskelijoilla yleensä vain jatko-opiskelijoiden saamat apurahat on tarkoitettu toimeentulon turvaamiseen. Jatko-opiskelija suorittaa jatkotutkintoa. Jatkotutkinto on yliopistollinen, ylemmän korkeakoulututkinnon jälkeen

suoritettavissa oleva tieteellinen tutkinto. Käytännössä jatko-opiskelijoita ovat siis lisensiaatin tai tohtorin tutkintoa suorittavat.

- Ulkomailta Suomeen maksettavat (esim. tutkijoiden saamat) apurahat otetaan tulona huomioon, jos ne on tarkoitettu toimeentulon turvaamiseen.
 - Apurahat otetaan huomioon todellisen suuruisina avustuksina.
 - MYEL-työtulon vähimmäismäärää ei arvioida.

Mitkä apurahat eivät ole tuloa yleisessä asumistuessa?

- Materiaalihankintoja varten myönnettyjä tai muita kohdeapurahoja ei oteta huomioon tulona.
- Opiskelijoille ulkomaan vaihtoa varten myönnetty apurahat ja stipendit katsotaan kohdeapurahoiksi eikä niitä siis oteta huomioon tulona.
- Apurahoja, jotka on myönnetty ammatilliseen perustutkintoon, ammattikorkeakoulututkintoon tai alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon liittyvään opiskeluun tai opinnäytetyöhön, ei oteta huomioon tulona, jos niitä ei ole selkeästi tarkoitettu toimeentulon turvaamiseen.

1.6.2.7 Pääomatulot

Osinkotulot

Osinkotulojen tuloksi lukeminen ja arvioiminen

Osinkotulona otetaan huomioon sekä pörssiyhtiöiden että muiden yhtiöiden maksamat osingot, veronalaiset ja verottomat. Ns. VOPR-osinkoa ei kuitenkaan oteta tulona huomioon.

Voit arvioida osinkotulon viimeisen verotustiedon mukaan, jos osakkeiden ilmoitettu hankinta-aika on aikaisempi kuin verotustieto. Jos osakkeita on hankittu tai myyty tämän jälkeen, laske osinkotulon määrä siten, että kerrot osakkeiden lukumäärän osaketta kohti maksetun osingon määrällä. Käytä tällöin osingon määränä viimeisimmän yhtiökokouksen yksittäiselle osakkeelle vahvistamaa määrää.

- Pörssiyhtiön osingon suuruuden osaketta kohti voit selvittää [Kauppalehden sivulta](#).
- Muun kuin pörssiyhtiön jakaman osingon määrän voit tiedustella puhelimitse hakijalta, jos hän ei ole ilmoittanut sitä hakemuksessaan.

Jos arvioit osinkotulon henkilön tiliotteen tai muun selvityksen perusteella, käytä bruttomäärää. Vähennä siitä ensin mahdollinen VOPR-osinko. Jos bruttomäärä ei selviä tiliotteelta, lisää

- pörssiyhtiön maksamaan osinkoon ennakonpidätyksen määrä, joka on 22,5/77,5 tilille maksetusta osingon määrästä. (Ennakonpidätyksen määrä vuosina 2012 - 2013 on 21/79, vuosina 2006 - 2011 19/81).
- REIT-rahaston maksamaan osinkoon ennakonpidätyksen määrä, joka on 30/70 tilille maksetusta osingosta.
- muiden kuin pörssiyhtiöiden yhtiöiden osinkoon 7,5/92,5 tilille maksetusta osingon määrästä. (Ennen verovuotta 2014 muiden kuin pörssiyhtiöiden osingoista ei tehty ennakonpidätystä.)

VOPR-osingoista on verovuodesta 2014 alkaen vinkkitieto (täppä tai euromäärä) vahvistetun verituksen tiedoissa.

EU-/ETA- ja [verosopimusmaista](#) saadut osingot otetaan tuloksi bruttotulona. Veroprosenttina käytetään aina 15 prosenttia. Bruttotulon saat lisäämällä pankkitilille tulleeeseen osinkotuloon 15/85 tilille tulleeesta osingon määrästä.

Osinko- ja korkotulot otetaan tulona huomioon vain, jos ruokakunnan jäsenen osinko- ja korkotulot yhteensä ylittävät 12,02 euroa kuukaudessa. Jos osinko- ja korkotulot ylittävät 12,02 euroa, ne otetaan tulona huomioon kokonaisuudessaan.

Korko- ja osinkotulot otetaan huomioon tulona

Vuosi	Korko- ja osinkotulojen raja
2023	12,02 e/kk
2022	11,15 e/kk
2021	10,91 e/kk
2020	10,87 e/kk
2019 tai aiemmin	10,00 e/kk

Katso esimerkki Osinkotulo pörssiosakkeista.

Katso esimerkki Osinkotulo ei-pörssiosakkeista (hakija YEL-vakuutettu / ei YEL-vakuutettu)

Katso esimerkki Osinkotulo ulkomailta

Lue myös Ohje valuuttakurssien käytöstä eläkkeissä ja asumistuissa.

Osinkotulot verotuksessa

Pörssiyhtiön jakama osinko on verotuksessa kokonaisuudessaan pääomatulona. Sen jakamasta osingosta on veronalaista pääomatulona 85 % ja verovapaata 15 %.

Poikkeuksena on REIT-rahaston maksama osinko, joka on kokonaan veronalaista pääomatulona. (Orava Asuntorahasto on toistaiseksi ainoa REIT-rahasto Suomessa).

Muun kuin pörssi yhtiön jakama osinko jaetaan verotuksessa pääomatulo- ja ansiotulo-osuuksiin.

- Osingosta katsotaan pääomatuloksi määrä, joka vastaa 8 prosenttia osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattisesta arvosta.
 - Ylimenevä osa on ansiotulona.
- Pääomatulo-osuudesta on 25 % veronalaista ja 75 % verovapaata, jos pääomatulo-osuus on alle 150 000 euroa.
 - Jos pääomatulo-osuus ylittää 150 000 euroa, ylimenevästä osasta on veronalaista pääomatulona 85 % ja verovapaata tuloa 15 %.
- Ansiotulo-osuudesta on veronalaista tuloa 75 % ja verovapaata 25 %.

Verotuksessa katsotaan 1.1.2014 lukien osinkotuloksi myös yhtiön jakamat varat ns. vapaan oman pääoman rahastosta (VOPR-osinko). VOPR-osinkoa voi jakaa sekä pörssiyhtiö että muu yhtiö. Osinko on veronalaista tuloa edellä kerrotulla tavalla.

EU-/ETA-maassa ja sellaisessa maassa, jolla on Suomen kanssa verosopimus, sijaitsevan yhtiön jakama osinko on veronalaista ja verovapaata tuloa edellä kerrotulla tavalla. Muussa maassa sijaitsevan yhtiön maksama osinko on kokonaan veronalaista ansiotulona.

Osakesäästötili

Osakesäästötili on tili, jolle yksityishenkilö voi tallettaa rahaa sijoitettavaksi kotimaisiin tai ulkomaisiin osakkeisiin. Osakesäästötiliin liittyy erillinen säilytystili, jossa hankittuja osakkeita säilytetään. Osakesäästötilille voi tallettaa rahaa korkeintaan 50 000 euroa yhtenä tai useampana talletuksena. Tilillä olevan sijoituksen määrä voi kuitenkin nousta tätä summaa korkeammaksi. Sijoituksen määrää voivat kartuttaa osakkeiden arvonnousun lisäksi osingot. Osingot voidaan sijoittaa edelleen osakkeisiin. Osakesäästötilille ei voi siirtää osakkeita, rahasto-osuuksia tai muuta varallisuutta, vaan osakkeet tulee hankkia tilille talletetuilla varoilla.

Tilinomistaja päättää, mitä osakkeita hän osakesäästötilinsä kautta ostaa. Osakkeet tulevat tilinomistajan nimiin, ja käyttöoikeus tilillä oleviin varoihin kuuluu hänelle. Tilinomistaja voi nostaa säästövarat koska tahansa yhdessä tai useammassa erässä. Säästövaroilla tarkoitetaan tilinomistajan osakesäästötilille tekemiä rahasuorituksia sekä niillä hankittuja sijoituskohteita ja niiden tuottoja. Tuotto voi olla syntynyt luovutusvoitoista tai osinkotuloista. Pankin tai muun palveluntarjoajan on pidettävä kirjanpitoa osakesäästötilin tapahtumista ja säästövaroilla hankituista sijoituskohteista hankinta- ja myyntihintoihin sekä annettava tilinomistajalle vähintään kerran vuodessa tieto säästövaroista ja niiden tuotosta, perityistä kuluista ja palkkioista sekä muista sellaisista seikoista, joilla on tilinomistajalle olennaista merkitystä.

Yleisessä asumistuessa osakesäästötilille maksetut osingot otetaan huomioon samoin kuin arvo-osuustilillä olevien osakkeiden osingot eli kuten edellä kohdassa osinkotulot on kerrottu. Myös osakesäästötilille saadut luovutusvoitot otetaan tulona huomioon. Osakesäästötilille maksetut osingot ja luovutusvoitot otetaan tulona huomioon, vaikka niitä ei nosteta osakesäästötililtä. Osakesäästötilille maksetut osingot ja luovutusvoitot verotetaan kuitenkin vasta sen jälkeen kun ne on nostettu tililtä.

Asiakkaalla on ilmoitusvelvollisuus myös osakesäästötilillä olevista osakkeista sekä osakesäästötilille saaduista luovutusvoitoista, joten ne pitää hakemuslomakkeella ilmoittaa.

Talletusten korkotulot

Korkotulo katsotaan aina pääomatuloksi. Jos riittäviä tai luotettavia tietoja ei saada hakijalta, voidaan talletuksia yms. selvittää rahalaitoksilta.

Korkotulo- ja osinkotulot otetaan tulona huomioon vain, jos ruokakunnan jäsenen osinko- ja korkotulot yhteensä ylittävät 12,02 euroa kuukaudessa. Jos korko- ja osinkotulot ylittävät 12,02 euroa, ne otetaan tulona huomioon kokonaisuudessaan.

Katso esimerkki Pääomatulot, joihin ei ole käyttöoikeutta

Muut korkotulot

Sijoitusrahasto-osuuden tuotto-osuudelle maksettava voitto-osuus (korko) on veronalaista pääomatuloa ja otetaan tulona huomioon, ellei kysymyksessä ole äskettäin hankittu rahasto-osuus, jonka voitto-osuutta ei vielä voida laskea. Kasvuosuudelle tulevaa voitto-osuutta ei lueta tuloksi, koska se liitetään vuosittain rahaston pääomaan.

Osuuspääoman ja lisäosuuspääoman korot ovat korkotuloja.

Säästöhenkivakuutuksen tuottoa tai ASP -tilille maksettua korkoa ei oteta tulona huomioon, koska tuotto tai korko lisätään pääomaan.

Osinko- ja korkotulot otetaan tulona huomioon vain, jos ruokakunnan jäsenen osinko- ja korkotulot yhteensä ylittävät 12,02 euroa kuukaudessa. Jos osinko- ja korkotulot ylittävät 12,02 euroa, ne otetaan tulona huomioon kokonaisuudessaan.

Katso esimerkki Korkotulo sijoitusrahasto-osuuksista.

Vuokratulot

Huoneenvuokratulosta voidaan vähentää

- osakehuoneistossa

- vastikkeet
- erillinen vesimaksu normin mukaan, mikäli vesimaksu sisältyy vuokraan.
 - jos vesimaksu ei sisälly vuokraan, sitä ei tarvitse huomioida lainkaan.
- jos vastikkeen lisäksi on erillisiä lämmityskustannuksia, voidaan vähentää myös lämmitysnormi asukkaiden lukumäärän mukaan.

- omakotitalossa hoitomenonormi asukkaiden lukumäärän mukaan.

Velkojen korkoja ei vähennetä.

Muista vuokratuloista (esim. liikehuoneiston vuokratulosta) vähennyksiä ei tehdä.

Katso esimerkki Vuokratulon arvioiminen

Luovutusvoitot

Omaisuuksien luovutuksesta saatu voitto on veronalaista pääomatulona. Luovutusvoittoa voi syntyä kiinteän ja irtaimen omaisuuden luovutuksesta. Luovutusvoittoa voi siis syntyä esimerkiksi kiinteistön, asunto-osakkeiden, muiden arvopapereiden tai virtuaalivaluutan myynnin yhteydessä.

Satunnaista luovutusvoittoa ei oteta tulona huomioon.

- Jos tulo toistuu, sitä ei katsota enää satunnaiseksi tuloksi.
- Jos luovutusvoitot ovat henkilön toistuvaa tuloa, ne otetaan tulona huomioon viimeisimmän vahvistetun verotuksen mukaisesti.
- Lisäksi osakesäästötilille saadut luovutusvoitot otetaan tulona huomioon ja nämä tulee siis selvittää.

Luovutusvoitoista ei vähennetä luovutustappioita.

Katso esimerkki: Luovutusvoitot

Omaisuuksien tuoton jakaminen

Omaisuuksien tuotto otetaan tuloksi sille puolisolalle, jonka nimissä omaisuus on. Jos leskellä tai muulla henkilöllä on hallintaoikeus omaisuuteen, tuotto otetaan tuloksi hallintaoikeuden haltijalle. Jos omaisuuden tuoton saa muu kuin omistaja tai haltija, voidaan tuotto arvioida tosiasialliselle saajalle.

Jos vainaja on yksin tai vainaja ja leski ovat yhdessä omistaneet omaisuutta, ei tällaisen omaisuuden tuottoa oteta huomioon. Lesken yksin omistaman omaisuuden tuotto otetaan kuitenkin huomioon.

Hallintaoikeustestamentin perusteella lesken hallintaan tulleen omaisuuden tuotto otetaan lesken tuloksi. Lesken keskinäisen omistusoikeustestamentin perusteella

saaman omaisuuden tuotto otetaan huomioon kokonaisuudessaan leskelle hänen yksin omistamansa omaisuuden tuoton lisäksi, jollei kuolinpesään kuulu rintaperillisiä tai jos lakiosavaatimusta ei ole esitetty. Jos lakiosavaatimus on esitetty, lesken tulona huomioidaan lesken omaisuudeksi katsottavan omaisuuden tuotto. Selvitä lesken omaisuus tarvittaessa perukirjasta.

1.6.2.7.1 Tiedot rahalaitoksilta

Rahalaitostiedustelu voidaan tehdä vain, jos

- riittäviä tietoja ja selvityksiä talletuksista ei muutoin saada ja
- on perusteltua syytä epäillä etuuden hakijan tai saajan antamien tietojen riittävyyttä ja luotettavuutta.

Siten lähtökohtana on, että etuuden hakija toimittaa kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat selvitykset. Vasta viimesijaisena keinona tietoja voidaan kysyä rahalaitoksilta. Rahalaitoksia ovat pankkien lisäksi mm. rahastoyhtiöt.

Tiedustelu voidaan tehdä riippumatta siitä, onko hakija antanut suostumuksensa tiedusteluun vai ei. Tiedot saadaan em. edellytysten täytyessä maksutta. (YAL 938/2014 42 §)

Lisäselvityspyyntö hakijalle

Jos on perusteltu syy epäillä hakijan antamien tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta, voidaan hakijalle lähettää kirje (AYS01), jossa häneltä pyydetään suostumusta rahalaitostiedustelun tekemiseen. Samalla hänelle annetaan vielä mahdollisuus toimittaa itse selvitykset. Kirjeessä on ehdottomasti perusteltava, minkä vuoksi on syytä epäillä tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta.

Jos tietoja tarvitaan hakijan omien tietojen lisäksi myös muiden henkilöiden pääomatuloista, kirjeen liitteenä olevaan suostumuskirjeeseen on täydennettävä ketä tiedustelu koskee. Jos hakija ei ole määräaikaan mennessä palauttanut suostumuskirjettä, katsotaan, että hän ei ole antanut suostumustaan. Mahdollisten hakijan toimittamien selvitysten jälkeen harkitaan vielä, ovatko selvitykset riittäviä vai onko tarpeen tehdä rahalaitostiedustelu.

Hakijan informoiminen

Ilmoita hakijalle erillisellä kirjeellä (AYI07) rahalaitostiedustelun tekemisestä ennen sen lähettämistä riippumatta siitä, onko hakija antanut suostumuksensa vai ei.

Tiedustelun tekeminen

Tiedustelun voit tehdä kirjeellä (AEV03). Kirjepohja on yhteinen eläkkeensaajan asumistuen kanssa, joten muokkaa kirjettä tilanteeseen sopivaksi. Yksilöi, ketä tai keitä tiedustelu koskee ja rastita, mitä tietoa kysyt.

Rahalaitostiedustelu voi olla tarpeen esimerkiksi tilanteissa, joissa hakijalla on aikaisempina vuosina ollut huomattavasti pääomatuloja ja nyt hakija ilmoittaa, että pääomatuloja ei ole lainkaan tai että ne ovat huomattavasti vähentyneet. Myös tilanteissa, joissa epäillään tietoista väärin tietojen ilmoittamista ja mahdollista väärinkäytöstä, voi rahalaitostiedustelu olla aiheellinen. Pelkästään asuntolainojen tai

talletusten korkoprosentin selvittämiseksi ei tehdä rahalaitostiedustelua vaan nämä tiedot on hankittava etuuden hakijalta.

Vakuutussijoitukset

Vakuutussijoituksia (esim. sijoitusvakuutuksia, säästöhenkivakuutuksia) tiedusteltaessa ei edellytetä epäilyä tietojen puutteellisuudesta eikä hakijalta erikseen tarvitse tiedustella suostumusta. Tiedusteluja on kuitenkin syytä tehdä vain vastaavissa tilanteissa kuin rahalaitostiedusteluja ja ensisijaisesti tiedot hankitaan hakijalta itseltään.

1.7 Hakeminen

Ruokakunnan edustaja hakee asumistukea ja sen tarkistusta Yleisen asumistuen [hakemuslomakkeella AT1](#). Asumistukea ja sen tarkistusta voi hakea myös sähköisesti OmaKelassa.

Yleistä asumistukea voi hakea myös suullisesti.

Asumistuen ratkaisijana voit tehdä välitarkistuksen suullisen hakemuksen perusteella tietyissä tilanteissa. Nämä tilanteet on kerrottu kohdassa [Tarkistaminen – välitarkistus](#).

Kela lähettää ohjelmallisesti ennen vuositarkistusajankohtaa kirjeen asumistuen saajalle.

Jos asumistuki on myönnetty määräaikaisena, asumistuen jatkamista haetaan Yleisen asumistuen [jatkohakemus -lomakkeella AT13](#).

Hakijan tulee ilmoittaa hakemuksessa oma tilinumeronsa, vaikka tuki maksettaisiinkin vuokranantajalle.

Katso esimerkki Asian uudelleen tutkiminen uuden selvityksen johdosta

Hakemuksen liitteet

Tarkista ennen hakemuksen ratkaisemista, että hakemuksen mukana ovat kaikki tarvittavat liitteet ja selvitykset. Asumistukihakemuksen liitteitä ovat:

- selvitykset ruokakunnan bruttotuloista
 - Asiakkaalta ei pyydetä sellaisia tietoja, jotka saadaan tulorekisteristä.
- kopio allekirjoitetusta vuokrasopimuksesta, asumisoikeussopimuksesta tai osaomistussopimuksesta
 - Kopiota vuokrasopimuksesta ei tarvita, jos vuokranantaja on mukana Kelan vuokrasopimuskyselyssä, koska Kela saa näiltä vuokranantajilta sähköisesti tiedot vuokrasopimuksista ja vuokrankorotuksista.
- lainanantajan selvitys henkilökohtaisista asuntolainoista
 - Asuntolainasta tarvitaan uusi selvitys vain, jos edellinen selvitys on yli 6 kk vanha.
- yhteisöruokakunnan valtuutus ([lomake AT5](#)).
 - Ruokakuntaa edustaa yleensä asunnon haltija tai hänen puolisonsa taikka muu henkilö, jonka nimissä vuokrasopimus tai muu hallintasopimus on.
 - Valtuutus tarvitaan, jos useampi henkilö (muu kuin perhe) on vuokrannut asunnon yhteisellä vuokrasopimuksella.

- Valtuutus tarvitaan siis esimerkiksi kimppakämpän yhteisellä vuokrasopimuksella vuokranneilta sekä sisaruksilta, joilla on yhteinen vuokrasopimus.
- Myös, jos samassa asunnossa asuu pysyvästi henkilö, joka ei ole asumistuen saajan lähisukulainen eikä sen perusteella ruokakunnan jäsen, tulee **ensin** pyytää hakijaa toimittamaan yhteisöruokakunnan valtuutuslomake AT5.
 - Voit jatkaa asian käsittelyä vasta, kun lomake AT5 on saatu.
- Ilmoitus Suomeen muutosta (Y77), kun yleistä asumistukea haetaan ensimmäistä kertaa Suomeen muuton jälkeen eikä oikeutta Kelan etuuksiin ole vielä selvitetty.
- Muutto ulkomaille tai työskentely ulkomailla -lomake (Y38), jos kyseessä on muutto ulkomaille tai oleskelu ulkomailla

Jos vuokran tai vastikkeen määrä ei selviä muista liitteistä (esim. vuokrasopimuksesta), pyydä hakijalta kopiot vuokrankorotusilmoituksesta. Kuitti vuokrasta voidaan harkinnan mukaan pyytää silloin, jos on erityistä syytä epäillä ruokakunnan vuokrasuhdetta.

Virtuaalivaluutta ja pyydettyvät selvitykset

- Jos kyse on virtuaalivaluutan **louhinnasta**, selvityksestä tulee käydä ilmi louhinnasta saadut tulot ko. virtuaalivaluutassa sekä louhinnan aloittamisaika.

1.7.1 Vireilletulo

Lue asian vireilletulosta.

Asian vireillepanotavat

Asia pannaan vireille **kirjallisesti** (myös sähköisesti) tai **Kelan suostumuksella suullisesti**. Hakemuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Kelan etuuksien hakemisesta on erityissäännöksiä, joiden perusteella niitä haetaan yleensä erikseen vahvistetuilla hakemuslomakkeilla.

Postitse tai henkilökohtaisesti toimitettuna

Kun etuutta haetaan hakemuksella, hakemuslomake on allekirjoitettava. Jos hakemusta ei ole laadittu hakemuslomakkeelle, asia rekisteröidään vireille ja hakijaa pyydetään täyttämään hakemuslomake. Jos hakemus saapuu allekirjoittamattomana esimerkiksi postitse, siihen ei tarvitse pyytää allekirjoitusta, ellei ole syytä epäillä hakemuksen alkuperäisyyttä tai eheyttä eikä esimerkiksi sitä, että hakemus olisi asiakkaan tahdon vastainen. Lue myös Asiakirjan täydentämisestä kohdat Hakemuslomakkeen täydentäminen ja Allekirjoitus.

Asia tulee vireille myös puutteellisella hakemuksella. Puutteellista hakemusta ei palauteta asiakkaalle, vaan asiakasta pyydetään täydentämään sitä. Pyydä hakemuksen täydentämistä viestillä, puhelimitse tai kirjeellä. Lue myös Asiakirjan täydentäminen.

Asiakkaalla on oikeus pyynnöstä saada todistus asiakirjan vastaanottamisesta (Kuitti Kelan toimistoon jätetyistä asiakirjoista YHT02)

Sähköisesti OmaKelassa

Osassa etuuksista asiakas voi saattaa asian vireille myös sähköisellä hakemuksella käyttämällä sähköistä OmaKela -palvelua.

Asiakkaan on tällöin tunnistauduttava joko pankin verkkotunnuksilla, mobiilivarmenteella tai sähköisen henkilökortin avulla. OmaKelan kautta jätetyistä hakemuksista lähtee automaattinen vastaanottokuittaus lähettäjälle. Jos hakemusta ei voi tehdä OmaKelassa, asiakas voi suurimmassa osassa Kelan etuuksista tehdä hakemuksen pdf-lomakkeella. Pdf-lomake lähetetään tällöin OmaKelassa viestin liitteenä.

Asia voi tulla vireille myös muutoin viestipalvelun kautta viestillä.

Tutustu [verkoasiointiin Kelassa](#).

Sähköpostitse tai faksilla

Asia voi tulla vireille myös sähköpostilla tai faksilla. Vireilletulotiedoista tulee käydä ilmi mitä asia koskee sekä lähettäjän nimi ja yhteystiedot.

Etuusasioita (etuuteen liittyvät tiedot, hakemus tai hakemuksen liitteet) **ei** kuitenkaan tule Kelaan lähettää **sähköpostilla** tietoturvasyistä, koska sähköpostin lähettäjää koskevaa tietoa voidaan muokata helposti teknisesti. Henkilön sähköinen tunnistaminen ei ole käytössä Kelan sähköpostissa. Kela ei voi ohjata tai suositella asiakasta lähettämään salassa pidettäviä tietoja sähköpostilla. Tämän vuoksi Kela ei ilmoita sähköpostiyhteystietoja, johon etuusasioita voidaan lähettää. Katso ohje miten toimia, kun asiakas lähettää sähköpostilla etuushakemuksen, liitteitä tai valituksen. Kela tarjoaa sähköisenä palveluna tietoturvallisen [OmaKela -palvelun](#). Jos etuutta koskeva viesti lähetetään Kelaan sähköpostilla, Kelassa ei voida turvata sitä, että sähköposti saapuu Kelaan ja etuusasia tulee vireille. Sähköinen viesti toimitetaan viranomaiselle lähettäjän omalla vastuulla, joten vastuu sähköpostin perille menosta jää sähköpostia lähetettäessä lähettäjälle.

Faksina toimitettu hakemus tulee vireille faksin saapumispäivänä. Faksatussa hakemuksessa oleva allekirjoitus on riittävä, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä ole syytä epäillä asiakirjan alkuperäisyyttä ja säilymistä muuttumattomana. Tällöin alkuperäistä hakemuslomaketta ei tarvitse toimittaa myöhemmin.

Suullisesti

Tietyissä tilanteissa asia voi tulla vireille myös asiakkaan suullisen hakemuksen tai ilmoituksen perusteella (esimerkiksi etuuden lakkautus tai päätöksen oikaisu asiakkaan eduksi). Suullisesti saadut tiedot on aina dokumentoitava Oivan yhteydenottoon. Luo tarvittaessa toimeksiantotyö ja liitä yhteydenotto siihen.

Lue [suullisesta hakemisesta](#).

1.7.1.1 Lähettäjän vastuu

Lähettäjä vastaa asiakirjan perillemenosta oikeaan osoitteeseen oikeassa ajassa. Asiakkaalla on ensisijainen velvollisuus selvittää, minkä viranomaisen tehtäviin asiakirjan käsittely kuuluu. Asiakas vastaa myös siitä, että asiakirja tulee perille toimivaltaiseen viranomaiseen ennen määräajan päättymistä. Esimerkiksi postinkulun

viivästyminen ei poista lähettäjän vastuuta. Asiakkaan on varmistettava, että kirjeessä on tarpeeksi postimerkkejä. Lue myös asiakirjan siirrosta .

1.7.1.2 Asiakirjan siirto

Jos Kelaan on erehdyksessä toimitettu hakemus tai muu asiakirja, sitä ei saa jättää käsittelemättä vaan se on viipymättä siirrettävä toimivaltaiseksi katsottavalle viranomaiselle.

Lue asiakirjan siirrosta.

1.7.2 Kuka voi hakea etuutta?

Tässä ohjeessa on kerrottu yleiset säännöt siitä, kuka voi hakea etuutta missäkin tilanteessa. Tämän lisäksi on olemassa etuuskohtaisia säännöksiä, jotka voivat joko poiketa näistä yleisistä ohjeista tai täydentää niitä. Etuuksien osalta katso myös kohta Maksaminen.

1.7.2.1 Henkilö itse

18 vuotta täyttänyt henkilö

- hakee etuutta yleensä itse
- voi valtuuttaa toisen henkilön eli asiamiehen toimimaan puolestaan (esimerkiksi hakemaan etuutta)
- voi itse hakea etuutta, vaikka hänelle olisi määrätty edunvalvoja
 - ellei holhousviranomainen ole rajoittanut hänen toimintakelpoisuuttaan
- on täysivaltainen, ellei holhousviranomainen edunvalvojan määrätessään ole julistanut häntä vajaavaltaiseksi
 - vajaavaltaiseksi julistetun puolesta etuutta hakee edunvalvoja

Lue lisää asianosaisasemasta ja puhevallan käyttämisestä, täysi-ikäiselle määrätystä edunvalvojasta, rinnakkaisesta puhevallasta, toimintakelpoisuuden rajoittamisesta ja vajaavaltaisen puhevallasta

Alle 18-vuotias

- on vajaavaltainen ja hänen puolestaan etuuksia hakee yleensä hänen edunvalvojansa
 - edunvalvojina ovat yleensä hänen **huoltajansa**
- 15 vuotta täyttänyt on vajaavaltainen
 - mutta hänellä **on oikeus myös itse hakea** etuutta
- **katso tarkemmin etuuskohtaiset menettelyt**

Jos henkilöllä itsellään ei ole oikeutta hakea etuutta ja hän on jättänyt etuushakemuksen, ota yhteyttä tämän edunvalvojaan tai huoltajaan.

Lue lisää alaikäisen puhevallan käyttämisestä

1.7.2.2 Edunvalvoja

Jos edunvalvoja on **määrätty hoitamaan päämiehen** (edunvalvonnan alainen henkilö) **taloudellisia asioita** tai taloudellisia asioita ja varallisuutta/omaisuutta

- edunvalvojalla **on oikeus** hakea etuutta päämiehen puolesta
- eikä päämiehen **toimintakelpoisuutta ole rajoitettu taloudellisten asioiden hoitamisen osalta**, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **joko päämies itse tai edunvalvoja**. Jos etuutta hakee tai hakemuksen on allekirjoittanut päämies itse, on **edunvalvojaa kuultava asiassa**.
- mutta päämiehen oikeustoimikelpoisuutta **on rajoitettu** siten, ettei hän voi hoitaa taloudellisia asioitaan, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **vain** edunvalvoja.
- ja päämies on **julistettu vajaavaltaiseksi** etuutta voi hakea **vain** edunvalvoja
- etuus **maksetaan** edunvalvojalle tai hänen määräämälleen etuudensaajan tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvojasta.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Henkilötietojen kyselyllä HEKY/Henkilötiedot/Perhetiedot.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä. **Tarkista** edunvalvojan **tehtävän sisältö** holhousasioiden rekisterikyselyllä. Holhousasioiden rekisteristä näkyy

- edunvalvojan nimi ja tunniste tiedot
- tieto edunvalvonnan alkamis- tai lakkaamisajankohdasta
- tieto edunvalvojan tehtävästä ja henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamisesta (onko rajoitettu vai ei)
- tieto siitä, mikä viranomainen on ratkaissut asian.

Kyselyä pääset käyttämään Ratkaisutyön etuuskohtaisilta sivuilta kohdasta Työvälineet (Holhousasioiden rekisteri). Tee kysely antamalla etuudensaajan henkilötunnus. Kyselyä varten tulee anoa käyttöoikeudet Tahdin Käyttövaltuuksienhallintajärjestelmästä (KVH) / Etuuskyselyt / Holhousrekisterin kyselijä.

Huomaa, että voimassa oleva edunvalvontamääräys on voitu toimittaa Kelaan myös jo muun hakemuksen yhteydessä, jolloin määräys löytyy Oiwasta asiakkaan asiakirjoista.

Lue lisää edunvalvoja täysi-ikäiselle henkilölle, edunvalvojan rinnakkainen puhevalta, toimintakelpoisuuden rajoittaminen ja edunvalvojan puhevalta, täysi-ikäisen vajaavaltaisen puhevalta ja edunvalvonnan päättyminen.

1.7.2.3 Edunvalvontavaltuutettu

Edunvalvontavaltuutettu voi hakea etuutta päämiehensä puolesta

- jos edunvalvontavaltuutus on asianmukaisesti vahvistettu ja rekisteröity ja kun edunvalvontavaltuutus kattaa taloudellisten asioiden, kuten etuusasioiden hoidon – tuki maksetaan edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalla tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvontavaltuutuksesta.

- Edunvalvontavaltuutus merkitään holhousasioiden rekisteriin.
- Tiedon voimassa olevasta edunvalvontavaltuutuksesta saat henkilötietojen kyselyllä HEKY/Henkilötiedot/Perhetiedot.

- Tieto edunvalvontavaltuutuksesta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä.
- **Holhousasioiden rekisteristä** rekisterikyselyllä näkyy **edunvalvontavaltuutetun nimi** ja tunniste.
- Tarkempi tieto edunvalvontavaltuutetun tehtävästä selviää edunvalvontavaltakirjasta.
- Selvitä aina myös edunvalvontavaltuutuksen sisältö
- Jos valtuutusta ei ole liitetty hakemukseen tai sitä ei ole toimitettu aiemmin Kelaan, pyydä edunvalvontavaltuutetulta kopio edunvalvontavaltakirjasta.

Lue lisää edunvalvontavaltuutuksesta ja miten menetellään kun edunvalvontavaltuutettu hoitaa taloudellisia asioita.

1.7.2.4 Asiamies eli valtuutettu

Asiamies eli valtuutettu voi hakea etuutta päämiehen puolesta. Asiamiehen on

- esitettävä valtakirja tai
- muulla luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan valtuuttajaa

Jos asiamiehenä toimii julkinen oikeusavustaja, Suomen Asianajajaliittoon kuuluva asianajaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, hänen ei tarvitse esittää valtakirjaa Kelassa, **ellei ole syytä epäillä** valtuutuksen todenperäisyyttä.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista pidetään julkista luetteloa (oikeudenkäyntiavustajaluettelo). Tiedon siitä, onko lakimies saanut luvan toimia oikeudenkäyntiavustajana, voi tarkistaa oikeushallinnon asiointipalvelusta (<https://asiointi.oikeus.fi/web/asiointi/oikeudenkayntiavustajaluettelo>). Asianajajan kuulumisen Asianajajaliittoon voi tarkistaa Asianajajaliiton sivuilta etsi asianajaja –haulla (https://www.asianajajaliitto.fi/etsi_asianajaja).

Valtuuttajan on kuitenkin **asioitava henkilökohtaisesti, jos** se on tarpeen asian selvittämiseksi.

Lue lisää asiamiehen valtuutukseen perustuvasta oikeudesta toimia päämiehen puolesta ja asiamiehestä ilman valtakirjaa.

1.7.2.5 Lähiomainen tai muu henkilö

Lähiomainen tai muu henkilö, joka pääasiallisesti huolehtii henkilöstä **voi hakea etuutta toisen puolesta**

- jos henkilö **ei** sairauden, vanhuuden tai muun sellaisen syyn takia **itse pysty** hakemaan etuutta (tai muutoin huolehtimaan eduistaan ja oikeuksistaan) **eikä** hänellä ole **edunvalvojaa**. Tämä edellyttää myös sitä, että Kela **hyväksyy** lähiomaisen tai muun henkilön toimimaan toisen puolesta ja että **etuslaissa on tästä asiasta säännös**
- kansaneläkelain etuudet (KEL 568/2007 54 § 2 mom.)
- vammaisetuudet (570/2007 15 § 2 mom.)
- kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet (566/2005 5 luku 42 §)
- eläkkeensaajan asumistuki (EAL 571/2007 3 luku 20 § 2 mom.)
- sairausvakuutuslain mukaiset etuudet (SVL 1224/2004 15 luku 2 § 3 mom.) ja
- vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelua koskevat asiat (133/2010 13 § 2 mom.)

Tällaisen henkilön ei tarvitse esittää valtakirjaa, vaan hänen esiintymisensä perustuu Kelan hyväksyntään.

Lue lisää miten lähiomainen tai muu päämiehestä huolehtinut henkilö voi käyttää puhevaltaa ja miten hyväksyminen kirjataan.

1.7.2.6 Hyvinvointialue

Jos lapsi on otettu hyvinvointialueen toimesta huostaan, sillä on oikeus hakea lapselle kuuluvaa etuutta.

1.7.2.7 Muut hakijat

Jos useampi henkilö on vuokrannut asunnon yhteisellä vuokrasopimuksella, heidät katsotaan yhteisöruokakunnaksi. Yhteisöruokakunnan edustaja hakee asumistukea. Hakemukseen liitetään yhteisöruokakunnan valtuutus ruokakunnan edustajana toimimiseen ([lomake AT5](#)).

1.7.3 Hakuaika

Asumistuki voidaan myöntää takautuvasti enintään hakemuksen jättämistä edeltävän kuukauden alusta, jos tuen saamisen edellytykset ovat jo tuolloin täyttyneet.

Myönnettäessä uuteen asuntoon tukea ruokakunnalle, joka ei ole asumistuen saaja, asumistuki voidaan myöntää aikaisintaan hakemuksen jättämistä edeltävän kuukauden alusta, edellyttäen, että ruokakunta on muuttanut asuntoon kyseisen kuukauden aikana ja maksanut koko kuukauden vuokran. Asumistuki myönnetään aikaisintaan vuokrasopimussuhteen alusta alkaen. Käytännössä asumistuki voidaan siis myöntää aikaisintaan sen kuukauden alusta, josta vuokrasuhde on ollut voimassa kuukauden ensimmäisestä päivästä alkaen.

Katso esimerkki Asumistuen myöntäminen vajaalle kuukaudelle

Katso esimerkki Vuokrasopimuksen alkamispäivä

Jos muun asumisen tuen hakemus on hylätty tai tuki lakkautettu sillä perusteella, että ruokakunta ei ole oikeutettu kyseiseen asumisen tukeen, voidaan yleinen asumistuki poikkeuksellisesti myöntää takautuvasti sen kuukauden alusta, josta muuta asumisen tukea on haettu tai tuki on lakkautettu.

Tilanteissa, joissa toinen asumisen tuki on lakkautettu, takautuva hakemus pitää toimittaa lakkautusratkaisua seuraavan kuukauden loppuun mennessä, jotta yleinen asumistuki voidaan myöntää toisen asumisen tuen lakkautusajankohdasta lukien. Jos hakemus saapuu myöhemmin, noudatetaan normaalia takautuvaa hakuaikaa.

Lue lisää [hakuajasta tarkistustilanteissa](#) (korottava tai pienentävä tarkistus)

1.7.4 Lisäselvitysten pyytäminen

Lue asian selvittämisestä ja lisäselvitysten pyytämisestä.

Jos asiakkaan toimittama hakemus on puutteellinen, pyydä asiakasta täydentämään hakemuslomakkeella ilmoitettuja tietoja tai toimittamaan hakemuslomakkeen liitteenä tarvittavia asiakirjoja. Selvitä ennen lisäselvitysten pyytämistä, onko tieto jo Kelassa ja voiko sitä käyttää (esimerkiksi asiakkaan aiempien hakemusten tai toisen etuuden hakemisen yhteydessä toimitetut tiedot, asiakkaan perheenjäsenten tiedot). Jos tieto on jo Kelassa käytettävissä, älä pyydä selvityksiä uudelleen. Tärkeää on, että pyydät kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat lisäselvitykset mahdollisuuksien mukaan kerralla.

Huomaa, että eri etuuslaeissa on määritelty, milloin Kela saa pyytää lisäselvityksiä suoraan ulkopuoliselta taholta. Lue lisää tietojen saamisesta muilta tahoilta.

Viestipalvelulla, soittamalla tai kirjallisesti

- Lisäselvitysten pyytämisen priorisointijärjestys on etuuskäsittelyssä
 - Viestipalvelu tai puhelin
 - Asiakaskirje (jos viestipalvelu tai puhelin eivät ole mahdollisia tai eivät sovellu asiakkaan tilanteeseen)
- Lisäselvitykset pyydetään ensisijaisesti viestipalvelulla tai puhelimella sen mukaan, kumpi näistä on tarkoituksenmukaisempi, ja saattaa asian paremmin päätökseen.
- Jos asiakasta ei tavoiteta viestillä tai soittamalla, asiakkaalle lähetetään asiakaskirje.
- Ilmoita asiakkaalle määräaika, mihin mennessä hänen tulee toimittaa pyydetty lisäselvitys. Kerro samalla, että asia voidaan määräajan kuluttua ratkaista, vaikka hän ei toimittaisi pyydettyä lisäselvitystä.
- Kirjaa suullisen lisäselvityspyynnön yhteydessä Oiwan yhteydenottoon, mitä lisäselvityksiä olet pyytänyt asiakkaalta ja mihin mennessä hänen tulee toimittaa ne.
- Jos asiakkaalla on jo vireillä työ Oiwassa, liitä yhteydenotto työhön, ja aseta sille tarvittaessa uusi odottamisaika.
- Ohjaa asiakas toimittamaan tarvittavat liitteet ensisijaisesti [OmaKelassa](#) Liitteet ja viestit -palvelun kautta tai kerro asiakkaalle vastausosoite, johon liitteet voi lähettää. Osoitteet löydät esim. Kela.fi:stä kohdasta Henkilöasiakkaat - [Postiosoitteet](#). Käytössä on asiakkaan asuinpaikan mukaiset postilokero-osoitteet.

Viestipalvelua käytetään etuuskäsittelyssä silloin, kun asiakas on hyväksynyt viestipalvelun käytön verkossa. Sitä kannattaa käyttää erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa ei ole tarvetta asiakkaan kokonaisvaltaiseen palvelutarpeen kartoittamiseen.

Jos asiakkaalle soitetaan, ja hän ei vastaa puheluun, hänelle lähetetään tekstiviesti tietokoneelta 16100-palvelusta (**Sinetin etusivu**)

- Kelassa on käytössä yhteiset tekstiviestimallit erilaisia tilanteita ja tarpeita varten. Etuuksien omat viestimallit löytyvät Etuuksien ohje –sivuilta Työvälineet otsikon alta.
- Muokkaa käyttämäsi mallia tarvittaessa asiakkaalle annetun puhelinnumeron osalta.
- Kopioi tekstiviesti ennen sen lähettämistä ja kirjaa se Oiwan yhteydenottoon

Lisäselvitykset on hyvä pyytää asiakaskirjeellä silloin, jos tämä on tarkoituksenmukaista asiakkaan tilanne, selvitysten määrä tai laatu huomioon ottaen. Vaativissa

etuusasioissa voi olla kuitenkin järkevää tavoitella asiakasta esim. puhelimitse parikin vuorokautta ennen asiakaskirjeen lähettämistä.

Asiakas voi toimittaa lisäselvityksen joko viestipalvelun liitteenä, suullisesti tai kirjallisesti. Asiakas voi esimerkiksi puhelimitse täydentää hakemuslomakkeella ilmoittamatta jääneitä tietoja. Hakemuksen liitteenä toimitettavat ulkopuolisen tahon antamat selvitykset, kuten palkkatodistus tai vuokrasopimus, on kuitenkin toimitettava viestin liitteenä tai kirjallisesti. Etuuskohtaisesti on määritelty, mitkä tiedot asiakkaan tulee aina toimittaa kirjallisesti.

Sähköposti ei ole tietoturvasyistä Kelassa virallinen asiointikanava. Jos asiakas kuitenkin toimittaa lisäselvityksen tai liitteitä sähköpostilla, ne hyväksytään. Lue lisää lisäselvitysten toimittamisesta sähköisesti ja Asiakirjat ja asiakirjojen käsittely.

Hakemuslomakkeen täydentäminen

- Jos asiakkaan toimittama hakemuslomake on **puutteellisesti täytetty**, älä palauta alkuperäistä hakemusta asiakkaalle täydennettäväksi, vaan pyydä häntä muutoin selvittämään hakemuslomakkeesta puuttuvia tietoja, ensisijaisesti viestipalvelun avulla.
- Kirjaa asiakkaan asiaan liittyvä täydennys tai muu tieto Oiwaan (ei-skannattavissa etuuksissa hakemuslomakkeelle tai erilliselle paperille). Jos kirjaat hakemuslomakkeelle asiakkaan ilmoittamia tietoja, erottele kirjaamasi tiedot asiakkaan omakätisistä merkinnöistä (esim. puumerkilläsi).
- Jos hakemuslomakkeesta puuttuu allekirjoitus, lue lisää allekirjoituksesta.

Lue lisää hakemuslomakkeen täydentämisestä ja asiakirjan täydentämisestä.

Määräaika lisäselvitysten toimittamiselle

Lue määräajasta lisäselvityksen toimittamiselle.

- Ilmoita lisäselvityspyynnön yhteydessä asiakkaalle määräaika, mihin mennessä pyydetty lisäselvitykset tulee toimittaa. Määräaika lisäselvitysten toimittamiselle on yleensä kaksi viikkoa, mutta se voi olla pidempikin, jos selvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Ulkomaille lähetettävään lisäselvityspyyntöön on syytä antaa pidempi määräaika. Määräaika voi olla toisaalta lyhyempikin kuin kaksi viikkoa, jos asiakas kertoo pystyvänsä toimittamaan selvityksen jo aiemmin.
- Älä pyydä samaa kerran jo pyydettyä lisäselvitystä uudelleen. Jos asiakas on kirjallisesti hakemuslomakkeessa tai muutoin ilmoittanut toimittavansa lisäselvityksiä tiettyyn määräpäivään mennessä, älä pyydä asiakasta toimittamaan näitä lisäselvityksiä.
- Jos asiakas ei toimita lisäselvityksiä määräajassa, asia voidaan määräajan kuluttua käsitellä käytettävissä olevien tietojen perusteella.
- Erityisesti ennen hylkäävän päätöksen antamista on hyvä tarkistaa, onko yhteydenotoissa, kommentoissa tai asiakaskirjeissä mainintaa asiakkaan kanssa sovitusta tai hänelle annetusta poikkeavasta määräajasta.
- Määräaika voidaan asiakkaan pyynnöstä pidentää, jos asiakas ei pysty toimittamaan lisäselvityksiä alkuperäiseen määräaikaan mennessä. Jos asiakas pyytää lisää aikaa, sovi hänen kanssaan uusi määräaika, kirjaa se Oiwan yhteydenottoon, liitä tämä odottavaan työhön ja aseta työlle tarvittaessa uusi odottamisaika. Voit antaa lisää aikaa yleensä vain kerran. Tarvittaessa määräaika voidaan tämänkin jälkeen pidentää, jos selvityksen viipyminen johtuu asiakkaasta riippumattomista syistä.

- Vaikka selvitys olisi saapunut määräajan kuluttua umpeen, se otetaan huomioon päätöksenteossa. Jos päätös on jo tehty, se voidaan tarvittaessa oikaista.

1.7.4.1 Lisäselvitykset asumistuessa

Yleisen asumistuen hakija edustaa ruokakuntaa, joten pyydä hakijalta asumistukihakemuksen ratkaisuun tarvittavat tiedot.

Selvitä ensin mahdollisuus pyytää lisäselvityksiä suullisesti.

Voit pyytää hakijalta lisätietoja myös viestillä. Viestin laatimisessa voi käyttää apuna valmiita viestimalleja.

Käytä kirjettä vain, jos viestin lähettäminen tai puhelu ei ole mahdollista tai kumpikaan niistä ei sovellu hakijan tilanteeseen. Tarvittaessa voit käyttää seuraavia lisäselvityspyyntökirjeitä pyytäessäsi hakijaa täydentämään puutteellista hakemustaan:

- AYL01 Yleinen asumistuki: tarvitsemme lisätietoja
- AYL02 Yleinen asumistuki: tarvitsemme uuden hakemuksen

Jos hakemus on hylätty sen vuoksi, että hakija ei ole pyynnöstä huolimatta toimittanut tarvittavia selvityksiä annetussa määräajassa tai valitusaikana, voit oikaista päätöksen hakijan eduksi, jos hakija myöhemmin toimittaa tarvittavat selvitykset. Voit tällöin myöntää asumistuen alkuperäisestä hakuajankohdasta lukien.

Katso esimerkki Asian uudelleen tutkiminen uuden selvityksen johdosta

Lue lisää Vakuuttamisen selvittämisestä

Tulorekisteritiedon täydentäminen

Käytä lähtökohtaisesti tulorekisterin tietoja, kun ratkaiset yleistä asumistukea.

Pyydä hakijalta lisäselvityksiä vain, jos

- tietoja ei saada tulorekisteristä,
- tulorekisteristä saatavia tietoja tulee tarkentaa,
- jos tiedot olennaisesti poikkeavat asiakkaan ilmoittamasta tai
- jos epäilet rekisteritietoa virheelliseksi.

1.7.5 Hakemuksen peruminen

Asumistuen hakija voi perua hakemuksensa, jos päätöstä ei ole vielä annettu.

Perumisen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti.

- Jos peruminen on suullinen, kirjaa yhteydenotto Oiwaan ja tee Toimeksianto-työ. Poista järjestelmästä hakemuksen vireilläolotieto.
- Jos ilmoitus hakemuksen perumisesta on tullut kirjallisesti tai OmaKelan kautta, poista järjestelmästä hakemuksen vireilläolotieto. Lähetä hakijalle viesti tai kirje (kirjepohja YHI39), jossa kerrot, että hakemus on hänen pyynnöstään peruttu.

1.8 Ratkaiseminen

Asumistukiratkaisusta on annettava kirjallinen päätös. Kirjallinen päätös on annettava myös tilanteissa, joissa asumistuen maksu siirretään vuokranantajalle vuokranmaksun laiminlyönnin perusteella.

Asumistukipäätös on annettava viimeistään 30 kalenteripäivän kuluessa hakemuksen saapumisesta. Hakemus tulee kuitenkin aina käsitellä mahdollisimman pian ilman aiheetonta viivytystä.

Jos päätöstä ei voida antaa hakemuksen puutteellisuuden vuoksi, tarvittavat lisäselvitykset tulee pyytää mahdollisimman pian. Lisäselvitykset on pyydettävä viimeistään 30 kalenteripäivän kuluessa hakemuksen saapumisesta. Näissä tilanteissa myöntävä tai hylkäävä päätös on annettava 14 kalenteripäivän kuluessa siitä, kun asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot on saatu tai määräaika selvitysten antamiselle on kulunut.

1.8.1 Esteellisydestä

Hallintolaissa säädettyjä virkamiesten esteellisyysperusteita sovelletaan Kelan toimihenkilöihin.

Lue lisää esteellisyydestä sekä käsittely- ja läsnäolokiellosta.

1.8.1.1 Käsittely- ja ratkaisukielto

Jos olet esteellinen, **et saa käsitellä tai ratkaista asiaa etkä olla läsnä asiaa käsiteltäessä**, jottei läsnäolosi vaikuta asian käsittelyyn.

Lue lisää esteellisyydestä.

1.8.1.2 Esteellisyyden toteaminen

Sinun on ensisijaisesti **itse** havaittava ja todettava oma esteellisyytesi.

Jos **asiakas** esittää **väitteen** asiaa käsittelevän toimihenkilön esteellisyydestä, väitteeseen on viipymättä otettava kanta ja esteellisyysasia ratkaistava.

Lue lisää esteellisyyden ratkaisemisesta.

1.8.2 Lisäselvitykset

Ennen kuin ratkaiset asumistukihakemuksen, sinun tulee tarkistaa, onko Kelaan toimitettu kaikki hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Pyydä lisäselvitystä aina, jos hakemuksessa ilmoitetut tiedot ovat epäselvät ja arvioit tiedoilla olevan merkitystä asian ratkaisemiselle. Voit pyytää selvitystä myös, jos siihen on muu erityinen syy. Pyydä selvitykset viimeistään 30 kalenteripäivän kuluessa hakemuksen saapumisesta.

Jos asiakkaalta on jo pyydetty lisäselvitystä, samaa lisäselvitystä ei pyydetä enää uudelleen.

Anna lisäselvityspyynnön yhteydessä asiakkaalle määräaika, johon mennessä pyydetty lisäselvitykset tulee toimittaa. Määräaika on yleensä kaksi viikkoa. Voit tarvittaessa sopia asiakkaan kanssa myös tätä lyhyemmästä tai pidemmästä määräajasta. Jos lisäselvityksiä ei ole toimitettu määräajassa, ratkaise hakemus käytettävissä olevien tietojen perusteella. Tee ratkaisu viimeistään 14 kalenteripäivän kuluessa siitä, kun asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot on saatu tai määräaika selvitysten antamiselle on kulunut.

Ratkaisuvaiheessa voi pyytää lisäselvityksiä hakijalta suullisesti, viestillä tai kirjallisesti käyttämällä yleisen asumistuen lisäselvityspyyntökirjettä AYL01.

1.8.3 Kuuleminen

Kuuleminen merkitsee tilaisuuden varaamista asiakkaalle esittää oma käsityksensä asiasta ennen ratkaisua.

Lue lisää kuulemisesta.

1.8.3.1 Milloin asiakasta on kuultava?

Lue lisää milloin asiakasta on kuultava ja milloin asiakasta ei tarvitse kuulla.

1.8.3.2 Miten kuullaan?

Lue miten asiakasta kuullaan ja päämiehen ja edunvalvojan tai huoltajan kuulemisesta sekä suullisesta vaatimuksesta ja selvityksestä.

1.8.4 Päätöksen antaminen

Etuuspäätökset ovat **hallintopäätöksiä**. Hallintopäätöksellä tarkoitetaan viranomaisen hallintoasiassa tekemää ratkaisua, jolla on asian käsittelyn päättävä vaikutus.

Hakijalle tulee yleensä antaa kirjallinen päätös etuuden myöntämisestä, hylkäämisestä, lakkauttamisesta, tarkistamisesta, oikaisemisesta ja takaisinperinnästä. Kun päätös on kirjallinen, asiakas saa tietoonsa päätöksen perustelut ja hän voi harkintansa mukaan valittaa päätöksestä.

Lue etuuskohtaisista ohjeista, kuinka päätöksen antamisessa menetellään etuudensaajan, lapsen tai edunvalvojan kuolemantapauksessa. Lue myös hallintolain soveltamisen ohjeista edunvalvonnan päättymisestä etuudensaajan tai edunvalvojan kuoleman johdosta. Silloin, kun annat päätöstä etuudensaajan tai lapsen kuoleman vuoksi, lisää päätökseen sopivaan kohtaan pahoittelu, esim. *Osanottomme menetyksenne johdosta*. Mikäli asiaa on jo aiemmin pahoiteltu Kelan taholta kirjallisesti, ei osanottoa ole enää syytä uudelleen ilmaista päätöksessä tai kirjeessä.

Silloin, kun on kyse indeksitarkistuksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta, päätös annetaan vain pyynnöstä.

Lainmuutoksen yhteydessä voidaan säätää erikseen siitä, annetaanko lainmuutoksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta päätös. Kun etuus tarkistetaan viran puolesta lainmuutoksen vuoksi, ei tarkistuksesta aina anneta päätöstä muutoin kuin etuudensaajan pyynnöstä.

Etuuspäätös annetaan pääsääntöisesti lopullisena ja siihen voi hakea muutosta siten, kuin etuuslainsäädännössä on säädetty. Tietyissä tilanteissa päätös tulee kuitenkin antaa väliaikaisena. Päätöksen antamisesta väliaikaisena kerrotaan etuuskohtaisissa ohjeissa, muutoksenhaku-ohjeessa ja päätöksen oikaisu ja poistaminen -ohjeessa.

Etuuspäätökset annetaan maksutta.

Päätökset annetaan suomeksi tai ruotsiksi väestötietojärjestelmästä saatavan asiakkaan kielitiedon perusteella. Huomaa myös tilanteet, joissa päätös annetaan asiakkaan käyttämällä saamen kielellä.

Etuuskohtaisissa ohjeissa on kerrottu, kenelle päätös tulee antaa.

Lue lisää myös asiaratkaisu vai tutkimatta jättäminen, päätöksen muoto ja sisältö ja päätöksen perusteleva.

1.8.4.1 Myöntäminen määräajaksi

Asumistuki myönnetään toistaiseksi ja tarkistetaan viimeistään silloin, kun myönnöstä tai edellisestä tarkistuksesta on kulunut vuosi. Erityisestä syystä asumistuki voidaan myöntää vuotta lyhyemmäksi ajaksi, esim. kun määräaikainen vuokrasopimus tai vakuuttaminen päättyy ennen vuositarkistuksen ajankohtaa. Näissä tapauksissa tulot arvioidaan kuitenkin 12 kuukauden ajalle.

Kun asumistuki myönnetään tai tarkistetaan määräajaksi, joka päättyy ennen vuositarkistuksen ajankohtaa, päätökseen voidaan liittää ohjelmallisesti Asuntotiedot-näytöllä jatkohakemus-lomake. Asumistuen jatkamista vuokrasopimuksen jatkamisen perusteella voidaan hakea jatkohakemus-lomakkeella silloin, kun muut olosuhteet eivät ole muuttuneet. Jos muissa olosuhteissa on tapahtunut muutos, haetaan asumistuen tarkistusta asumistukihakemuslomakkeella ([AT1](#)).

1.8.4.2 Väliaikainen päätös

Asumistuessa voidaan antaa väliaikainen päätös esim. silloin, kun asumistukea vähennetään tai sen maksaminen keskeytetään rekisteröimällä tarkistus- tai lakkautusratkaisu, koska ruokakunnan olosuhteissa on tapahtunut muutos, jonka vuoksi asumistuki olisi tarkistettava tai lakkautettava eikä lopullista päätöstä voida vielä antaa.

Jos asumistuen maksaminen pitäisi keskeyttää, eikä maksamista voida keskeyttää rekisteröimällä tarkistusratkaisu, käsittelijä rekisteröi väliaikaisen keskeytyksen Maksuedellytykset-toiminnolla.

Lisäksi asumistuesta voidaan antaa väliaikainen päätös samoista syistä kuin muissakin YHTE-etuuksissa (esim. asumistukea korotetaan väliaikaisella päätöksellä valituksen johdosta).

1.8.4.3 Päätöksensaaajat

Hakijan lisäksi etuuspäätös lähetetään myös edunvalvojalle tai edunvalvontavaltuutetulle, jos hakijalla on edunvalvoja tai edunvalvontavaltuutettu. Edunvalvojalle tai edunvalvontavaltuutetulle lähetetään sama päätös kuin asiakkaalle. Päätös tiedoksi -toiminnon kautta.

Vaikka tuki maksettaisiin vuokranantajalle, vuokranantajalle ei anneta päätöstä.

Päätös alaikäisen asumistuesta lähetetään huoltajalle vain silloin, kun alaikäinen muodostaa yksin asumistukiruokakunnan. Tämä sen vuoksi, että useamman hengen ruokakunnissa päätökseen kirjoittuu tulo- ja muita tietoja, joita ei tietosuojasyistä voida lähettää tiedoksi hakijan huoltajalle. Käsittelijä selvittää hakijalta, joko puhelimitse tai lisäselvityspyynnöllä, kummalle huoltajalle päätös lähetetään tiedoksi. Jos tietoa ei saada, päätös annetaan tiedoksi sille huoltajalle, jolle lapsilisä maksetaan tai on viimeksi maksettu.

1.9 Maksaminen

Asumistuki maksetaan kunkin kuukauden ensimmäisenä arkipäivänä hakijan tai hänen valtuuttamansa henkilön ilmoittamalle tilille. Takautuvat kuukausierät voidaan maksaa myös muuna pankkipäivänä.

Valtuutus vuokranantajalle tai muulle henkilölle maksamisesta voidaan antaa hakemuslomakkeella.

Asumistukea ei makseta, jos sen määrä jää alle 15 euron.

Katso esimerkki Tuki vuokranantajalle

Katso esimerkki Vuokranmaksujen laiminlyönti

1.9.1 Maksuosoite

Asumistuki maksetaan hakijan tai hänen valtuuttamansa henkilön ilmoittamalle pankkitilille.

Tilinumeromuutokset tehdään maksunsaajan ilmoituksen perusteella. Asiakas voi ilmoittaa tilinumeromuutoksen lomakkeella Y 121, verkkoasioinnissa tai tietyissä tilanteissa suullisesti. Tilinumeromuutoksia ei oteta vastaan sähköpostitse.

Jos asiakas ilmoittaa tilinumerotietonsa ollessasi yhteydessä häneen etuusasiansa hoitamiseksi, ota tilinumerotieto vastaan tunnistettuasi asiakkaan. Tee tilinumeromuutos niihin etuusjärjestelmiin, joihin osaat. Jos asiakkaalla on etuuksia muissa järjestelmissä (esim. Onni, RAKE), tee Oiwaan Perustietojen muutos -työ, tarkenteella tilinumeromuutos.

Etuuden maksaminen, kun asiakkaalla ei ole pankkitiliä tai tilinumeroa ei saada eikä tukea makseta vuokranantajalle

Jos asiakkaalla ei ole pankkitiliä tai hän ei pyynnöstä huolimatta ilmoita tilinumeroa tilanteissa, joissa hakemuksen mukaan tukea ei makseta vuokranantajalle, yleinen asumistuki voidaan maksaa prepaid-maksukortille.

Lue lisää Prepaid-kortista

Maksaminen hakijan ulkomaiselle tilille

Asumistuki voidaan maksaa hakijan ulkomaiselle tilille (IBAN tai BBAN).

Hakijan ulkomainen tilinumero rekisteröidään Hakeminen –näytön Maksuosoite ulkomailla –valinnan kautta. Valinta tulee myös pohjatietona, jos hakijan etuus on maksussa ulkomaiselle tilille.

Postiosoitteen perusteella tuki voidaan maksaa ulkomaille silloin, jos hakijalle on rekisteröity voimassa oleva postiosoite ulkomaille. Tällainen tilanne saattaa tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, kun ulkomaille muuttaneelle asiakkaalle maksetaan takautuvasti asumistukea.

Maksaminen vuokranantajan ulkomaiselle tilille

Asumistuki voidaan maksaa vuokranantajan ulkomaiselle tilille (IBAN tai BBAN) .

Kun tuki maksetaan vuokranantajan ulkomaiselle **IBAN** -tilille, tulee APREn Vuokranantaja –näytölle kirjata tarvittavat vuokranantajan maksutiedot. Tilinumeron ja BIC-koodin rekisteröimisen lisäksi tulee huomioida seuraavat asiat:

- Viitteen käyttö –kohtaan kirjoitetaan E.
- Lähiosoite –kohtaan kirjoitetaan vuokranantajan osoite Suomessa. Jos vuokranantajalla ei ole osoitetta Suomessa, kirjoitetaan näytölle vuokra-asunnon sijainnin mukainen Kela –osoite sekä Lisätiedot –kohtaan vuokranantajan ulkomainen osoite. Lähiosoite –kenttään ei voi kirjoittaa ulkomaista osoitetta.
- Postinumero -kohtaan kirjoitetaan vuokranantajan suomalainen postinumero. Jos vuokranantajalla ei ole osoitetietoja Suomeen, kirjoitetaan näytölle vuokra-asunnon sijainnin mukainen Kela-osoitteen postinumero sekä Lisätiedot –kohtaan vuokranantajan ulkomainen osoite.
- Kuntanumero –kohtaan kirjoitetaan vuokra-asunnon sijaintikunnan mukainen kuntanumero.

Kun tuki maksetaan vuokranantajan ulkomaiselle **BBAN** -tilille, välitetään maksu vuokranantajalle SAVA-tilin kautta. Vuokranantajarekisteriin ei ole mahdollista rekisteröidä BBAN-muotoista ulkomaan tilinumeroa. Rekisteröi APREn Vuokranantaja-näytölle seuraavat tiedot:

- Tilinumero FI08 8000 1300 1666 01 (ns. SAVA-tili eli Sairausvakuutusrahaston tili)
- Lisätiedot –kohtaan: vuokranantajan ulkomainen BBAN-tilinumero ja BIC/SWIFT-koodi/ pankin nimi/ pankin maan nimi. Lisäksi maininta siitä, että rekisterissä oleva tilinumero on SAVA-tili.
- Viitteen käyttö-, Lähiosoite-, Postinumero- ja Kuntanumero –kohdat täytetään samalla tavalla kuin yllä on kerrottu.

Lähetä ratkaisun jälkeen sähköpostiviesti kirjanpito- ja maksuliikenneryhmään osoitteella KASSA. Pyydä viestissä kirjanpito- ja maksuliikenneryhmää maksamaan etuus vuokranantajan ulkomaiselle BBAN-tilille ja kerro viestissä seuraavat asiat:

- asiakkaan nimi ja henkilötunnus
- vuokranantajan nimi
- vuokranantajan ulkomaan BBAN-tilinumero ja BIC/SWIFT-koodi/ pankin nimi/ pankin maan nimi
- maksettavan etuuden nimi (yleinen asumistuki)
- ilmoitus siitä, onko kyseessä kuukausittain toistuvasti maksettava maksu (miten pitkään maksetaan) vai kertamaksu.

Väärän henkilön tilille maksettu etuus

Lue lisää Väärän henkilön tilille maksettu etuus ja sen periminen

1.9.2 Vuokranantaja

Asumistuki voidaan maksaa vuokranantajalle joko hakijan valtuutuksen tai tuen saajan vuokranmaksun laiminlyönnin perusteella (YAL 938/2014 25 §).

Asumistuki voidaan maksaa vuokranantajalle, kun kysymyksessä on vuokra- tai osaomistusasunto. Vuokranantajan tilinumeron Kela selvittää vuokranantajalta itseltään.

Maksaminen vuokranantajalle tuensaajan valtuutuksella

Tuensaaja voi antaa valtuutuksen suullisesti tai kirjallisesti.

Asiakaspalvelussa vastaanotettu suullinen valtuutus tulee Oiwan Toimeksiantotyönä. Työn tarkenteena on Maksuselvitys ja tarkenteen lisätietona on Vuokranantajalle maksaminen. Työhön on liitetty asiakkaan yhteydenotto.

Kirjallisen valtuutuksen hakija voi antaa tuen hakemisen tai tarkistamisen yhteydessä hakemuslomakkeella tai vapaamuotoisella valtuutuksella, joka tulee Oiwaan Perustietojen muutostyönä tarkenteella Valtakirja.

Valtuutuksen perusteella voit siirtää tuen maksun välittömästi vuokranantajalle, jos vuokranantajan tiedot ovat vuokranantajarekisterissä.

Valtuutuksen peruuttaminen

Tuensaaja voi milloin tahansa peruuttaa antamansa valtuutuksen suullisesti tai kirjallisesti. Peruutuksen kanssa toimitaan siten kuin edellä on kerrottu valtuutuksesta.

Maksaminen vuokranantajalle vuokranmaksun laiminlyönnin perusteella

Jos vuokralainen laiminlyö vuokran maksamisen kokonaan tai osittain kahden perättäisen kuukauden ajan, tuki voidaan vuokranantajan pyynnöstä maksaa suoraan vuokranantajalle ilman tuensaajan suostumusta (YAL 938/2014 25 § 2 mom.). Kuule tuensaajaa ennen maksun siirtämistä vuokranantajalle.

- Osittaisen laiminlyönnin perusteella tuki voidaan maksaa vuokranantajalle vain, jos vuokranmaksun laiminlyönti on tapahtunut 1.1.2023 jälkeen.

Jos tuki on maksussa vuokranantajalle laiminlyönnin perusteella ja tuensaaja pyytää tuen maksamista itselleen, kuule vuokranantajaa ennen asian ratkaisua. Jos selviää, että vuokrat on maksettu, voit siirtää asumistuen tuensaajalle itselleen.

1.9.2.1 Tiedot vuokranantajasta

Jos vuokranantajatietoja ei ole vuokranantajarekisterissä, selvitä seuraavat tiedot:

- Y-tunnus tai henkilötunnus
- Vuokranantajan nimi
- Yhteystiedot (osoite, yhteyshenkilö, puhelinnumero, sähköpostiosoite)
- Maksutiedot (tilinumero, tieto viitenumeron käytöstä)

Henkilövuokranantajalta voit pyytää tiedot

- puhelimitse (vrt. prosessi) soittamalla vuokrasopimuksessa olevaan puhelinnumeroon, jos vuokrasopimuksessa tai vuokrankorotusilmoituksessa on vuokranantajan tilinumero.
- asiakaskirjeellä AYL04, jos vuokranantajaa ei tavoiteta puhelimitse, hän haluaa antaa tiedot kirjallisesti tai tilinumeroa ei ole vuokrasopimuksessa tai korotusilmoituksessa.

Pyydä vuokranantajarekisteriin tarvittavat tiedot muulta vuokranantajalta

- asiakaskirjeellä AYL04

Vuokranantajan tiedot (lomake Y12, Ilmoitus – Asumistuki vuokranantajalle) tulevat Oiwaan Listatyönä tarkenteella Tiedot vuokranantajasta. Listatyön perusteella vuokranantajan tiedot rekisteröidään Vuokranantajarekisteriin.

Jos vuokranantajan tietojen saaminen viivästyy tai ne pyydetään asiakaskirjeellä, voit ratkaista asumistukiasian siten, että tuki maksetaan tuensaajalle itselle. Päätökseen lisätään fraasi YAX26, jossa kerrotaan tuen maksamisesta itselle kunnes vuokranantajan tiedot on saatu.

Jos asumistuki on maksussa tuensaajalle itselle ja hän haluaa muussa kuin tarkistustilanteessa siirtää tuen vuokranantajalle, jatketaan tuen maksamista itselle, kunnes tiedot vuokranantajalta saadaan.

Vuokranantajan ilmoitusvelvollisuus

Vuokranantajan on ilmoitettava Kelalle, jos asumistuen saajan oikeus pitää huoneistoa hallinnassaan päättyy tai asumistuen saaja muuttaa pois asunnosta. Ilmoituksessa on mainittava hallintaoikeuden päättymisajankohta ja asunnosta pois muuttamisen ajankohta.

Vuokrasopimustietojen välityksessä mukana olevilta vuokranantajilta tieto muutosta saadaan Oiwaan automaattisesti Toimeksiantotyönä tarkenteella Muuttoilmoitus, jos kyseiselle asumistuensaajalle on tehty vuokrasopimuskysely.

Maksaminen muuttotilanteessa

Jos tuensaaja muuttaa uuden vuokranantajan asuntoon, eikä tarkistushakemusta ole käytettävissä, siirrä tuen maksu itselle.

Muutto samalla vuokranantajalla toiseen asuntoon

Jos asiakas ilmoittaa muuttavansa toiseen asuntoon samalla vuokranantajalla, maksua ei välttämättä siirretä tuensaajalle. Tuki voidaan edelleen maksaa vuokranantajalle, jos se siirtää edelliseen asuntoon maksetun tuen uuden asunnon tueksi (esim. VVO, SATO). Poista tällöin Vuokranantajalle maksaminen -näytöltä edellisen asunnon viitenumero.

1.9.2.2 Vuokranantajan vapaaehtoinen palautus

Pyydä vuokranantajaa muuttotilanteessa palauttamaan asumistuki vapaaehtoisesti, jos tuki on ehditty maksaa aiheetta entiselle vuokranantajalle. Tee pyyntö suullisesti tai kirjeellä. Suuret vuokranantajat saattavat palauttaa tuen myös ilman Kelan pyyntöä.

Suullisen pyynnön yhteydessä kerro vuokranantajalle, että tuki on palautettava tilille FI81 8000 1001 3749 26.

Lisäksi pyydä vuokranantajaa mainitsemaan palautuksen viestitiedoissa seuraavat asiat:

- vuokralaisen nimi ja syntymäaika
- aika, jolta tuki palautetaan
- "vuokranantajan palauttama asumistuki"

Kirjallisen pyynnön teet asiakaskirjeellä AYI 01.

Jos asumistuen saaja on jo toimittanut tarkistushakemuksen, voit tilanteesta riippuen tehdä ratkaisun heti tai jos vuokranantaja lupaa palauttaa tuen pian, jättää hakemuksen odottamaan palautusta.

Jos entistä vuokranantajaa pyydetään palauttamaan aiheetta maksettu asumistuki ja asumistuen saaja on jo toimittanut tarkistushakemuksen, voidaan menetellä tilanteesta riippuen seuraavasti:

- Jos vuokranantaja lupaa palauttaa tuen noin viikon kuluessa, voit jättää hakemuksen odottamaan palautusta. Käytä odottamisen syynä "Muusta syystä" ja muuta odotusaika tilanteeseen sopivaksi. Kirjaa tieto työn kommenttiin.
- Jos vuokranantajaa ei tavoiteta puhelimitse tai vuokranantaja ei suostu palauttamaan tukea, hakemus ratkaistaan heti palautusta odottamatta.
 - Luo palautuksen seuraamista varten Oiwaan Maksunsaajan selvittäminen -työ tarkenteella Vuokranantajan kuuleminen/palautus.
 - Jos vuokranantajaa ei tavoiteta puhelimitse, lähetä vuokranantajalle asiakaskirje AYI 01 ja liitä se työhön.

Jos tuensaaja missä tahansa käsittelyn vaiheessa esittää, että tuki tulisi periä vuokranantajalta, tutki vuokranantajalta perimisen edellytykset.

Jos aiheetta maksettu asumistuki päätetään periä vuokranantajalta, muuta Maksunsaajan selvittäminen -työ Seurantatyöksi (etus Muu, tarkenne Vuokranantajalta perintä).

1.9.2.3 Vuokranantajalta periminen

Kun tuensaaja on muuttanut ja tuki on ehditty maksaa virheellisesti entiselle vuokranantajalle, pyydä vuokranantajaa palauttamaan asumistuki. Lue lisää kohdasta: [Vuokranantajan vapaaehtoinen palautus](#).

Jos vuokranantaja ei palauta tukea, tutki vuokranantajalta perimisen edellytykset vain, jos tuensaaja itse sitä esittää. Tuensaaja voi esittää asian missä tahansa asumistuen käsittelyn vaiheessa.

Takaisinperinnän edellytykset

Tuki voidaan periä takaisin vuokranantajalta (YAL 938/2014 31 § 4 mom), jos

- vuokranantajalle on maksettu asumistukea ajalta, jolta ei enää ole oikeutta periä vuokraa tuensaajalta tai
- vuokranantaja on laiminlyönyt 25 §:n ilmoitusvelvollisuutensa. Ts. vuokranantaja ei ole ilmoittanut Kelaan tuensaajan pois muutosta tai asunnon hallintaoikeuden päätymisestä tai
- vuokranantaja on muutoin nostonut asumistukea tietoisena siitä, että tuensaajalla ei ole oikeutta asumistukeen.

Ajankohta, josta alkaen vuokrasuhde päättyy ja josta alkaen vuokranantajalla ei ole oikeutta periä vuokraa, ratkaistaan asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (AHVL) mukaan.

- Jos tuensaaja on irtisanonut asunnon kirjallisesti ja muuttanut asunnosta irtisanomisajan mukaisesti, vuokranmaksuvelvollisuus päättyy irtisanomiskuukautta seuraavan toisen kalenterikuukauden alusta.
 - Esimerkki: Irtisanominen on tehty 15.9., vuokran maksu päättyy aikaisintaan 1.11. alkaen. Asunnosta on muutettava viimeistään 1.11., jos se on arkipäivä.
- Vuokranmaksuvelvollisuus päättyy myös määräaikaisen vuokrasopimuksen päättyessä.

Takaisinperintäpäätös vuokranantajalle

Jos vuokranantajalta perimisen edellytykset täyttyvät, anna vuokranantajalle takaisinperintäpäätös APRElla asiakaskirjeiden päätöspohjalla (YHP03).

Vuokranantajalta peritään koko tuki, joka sen tilille on maksettu. Perinnän kohtuullistamista ei harkita, koska kyse on perusteettoman edun palauttamisesta. Vuokranantajaa ei myöskään tarvitse erikseen kuulla liikamaksusta. Kuuleminen katsotaan tehdyksi, kun vuokranantajaa on suullisesti tai kirjallisesti pyydetty palauttamaan tuki vapaaehtoisesti. Tuki peritään takaisin kertamaksuna.

Perinnän seuraaminen

Liikamaksua tai muita takaisinperinnän tietoja ei rekisteröidä YHTE – takaisinperintäjärjestelmään.

- Jos vuokranantajalla ei ole Y-tunnusta, luo Oiwaan Seurantatyö vuokranantajalle (Etuus: Muu, Tarkenne: Vuokranantajalta perintä)
 - Kirjaa työn kommenttiin perinnän tiedot
 - aika, määrä, etuudensaajan nimi ja henkilötunnus
 - Liitä Yhteydenotot vuokranantajan kanssa Seurantatyöhön
- Jos vuokranantajalla on Y-tunnus, luo Oiwaan Seurantatyö tuensaajalle (Etuus: Muu, Tarkenne: Vuokranantajalta perintä)
 - Kirjaa työn kommenttiin perinnän tiedot
 - aika, määrä ja vuokranantajan tiedot
 - Kirjoita Yhteydenotot vuokranantajan kanssa Seurantatyön kommenttiin

Seurantatyön käsittely:

- Tulosta vuokranantajan takaisinperintäpäätös ja skannaa se työhön.
- Laita työ odottamaan kertamaksun eräpäivää syyllä Odottaa perinnän jatkamista.
- Seuraa perinnän vaiheita Seurantatyön avulla ja kirjaa työn kommenttiin kaikki tehdyt toimenpiteet, myös yhteydenotot esim. vuokranantajan ja ulosoton kanssa.
- Skannaa työhön kaikki perintään liittyvät kirjeet ja asiakirjat (esim. valitusasiakirjat, maksukehotukset, ulosottoasiakirjat).
- Siirrä työ Perintäkeskus /Asiantuntijat - työjonoon, kun takaisinperintäpäätös on tullut lainvoimaiseksi ja kertamaksu on erääntynyt.
- Perintäkeskuksen Lappeenrannan yksikkö hoitaa keskitetysti nämä tapaukset eli lähettää maksukehotukset (YHI47, YHI48) vuokranantajalle ja hoitaa mahdollisen ulosoton ym. perintään liittyvät toimenpiteet
- Seurantatyötä ei saa sulkea ennen kuin perintä on lopullisesti päättynyt (maksettu loppuun tai vanhentunut).

Maksu tuensaajalle

Jos asumistuki on ehditty tarkistaa muuton vuoksi ja vasta tämän jälkeen tuki päätetään periä takaisin vuokranantajalta, asumistuki voidaan maksaa heti tuensaajalle.

Katso toimintaohjeet prosessista.

Tuensaajan takaisinperintäpäätös

Jos muuton vuoksi tehdyssä asumistuen tarkistuksessa oli syntynyt liikamaksua, anna tuensaajalle YHTE –takaisinperintäjärjestelmässä päätös perinnästä luopumisesta ja perinnän kohdentamisesta vuokranantajaan.

- Jos liikamaksuista ei ole tehty takaisinperintäratkaisua, luovu nyt takaisinperinnästä syykoodilla 70, Peritään vuokranantajalta.
 - Päätökseen kirjoittuu fraasi YGX86: "Emme peri liikaa maksettua asumistukea sinulta. Perimme liikamaksun entiseltä vuokranantajaltasi."
- Jos takaisinperintäratkaisu on tehty ja päätös annettu, oikaise päätös ja luovu nyt takaisinperinnästä syykoodilla 70, Peritään vuokranantajalta.
 - Päätökseen kirjoittuu oikaisusta kertova fraasi (YGOAA). Täydennä fraasiin oikaisun syyksi "koska liikamaksu peritään entiseltä vuokranantajaltasi".
 - Tämän lisäksi päätökseen kirjoittuu fraasi YGX01 "Luovumme liikaa maksetun etuuden takaisinperinnästä".

Kun tuki on päätetty periä vuokranantajalta, sitä ei missään vaiheessa enää periä tuensaajalta.

1.9.3 Muut maksunsaajat

Asumistuki voidaan maksaa hakijalle tai muulle saajalle.

Maksaminen sosiaalitoimen välitystilille:

- Sosiaalitoimelta tulee olla erillinen asiakirja, josta välitystiliasiakkuus selviää ja lisäksi asiakkaalta tulee olla suostumus/valtakirja välitystilille maksamiseen.
- Pelkästään sosiaalitoimen asiakirjan perusteella välitystilille ei makseta, vaan on oltava myös asiakkaan valtakirja.
 - Asiakas voi halutessaan perua valtuutuksen. Suullinen ilmoitus perumisesta riittää, mutta asia tulee dokumentoida. Valtuutuksen perumisesta tulee ilmoittaa myös sosiaalitoimelle.
- Jos asiakas hakemuksessaan ilmoittaa, että tuki maksetaan sosiaalitoimelle:
 - Asiakkaaseen ollaan yhteydessä ja suositellaan maksamista vuokranantajalle.
 - Ellei asiakas suostu vuokranantajalle maksamiseen, ollaan yhteydessä sosiaalitoimeen ja tarkistetaan, onko kysymyksessä välitystiliasiakas ja pyydetään maksuosoite.

Maksaminen asumisoikeusyhtiölle:

Kun asiakas asuu asumisoikeusasunnossa, asumistuki voidaan maksaa asumisoikeusyhtiölle, jos asiakas näin hakemuksessaan ilmoittaa.

- Tuki voidaan maksaa asumisoikeusyhtiölle vain hakijan valtuutuksen perusteella.

Maksaminen asunto-osakeyhtiölle:

Kun asiakas asuu omistusasunnossa, asumistuki voidaan maksaa asunto-osakeyhtiölle, jos asiakas näin hakemuksessaan ilmoittaa.

- Tuki voidaan maksaa asunto-osakeyhtiölle vain hakijan valtuutuksen perusteella.

Tarkista, miten maksuvaatimukset rekisteröidään.

1.9.3.1 Edunvalvoja tai edunvalvontavaltuutettu

Asumistuki voidaan maksaa holhoustoimilain 4 §:n perusteella edunvalvojalle, jos tuomioistuin tai holhousviranomainen on määrännyt hakijalle edunvalvojan hoitamaan taloudellisia asioita. Edunvalvojalle maksaminen ei vaadi tuen saajan valtuutusta.

Asumistuki voidaan maksaa edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 2 § perusteella myös edunvalvontavaltuutetulle.

1.9.3.2 Kunnallinen toimielin

Kun kunta on myöntänyt toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa etuutta vastaan, se voi toimeentulotukilain 23 §:n perusteella periä ja nostaa etuuden siltä ajalta, jolta toimeentulotukea on annettu ennakkona. (TOTUL 1412/1997 23 §)

Etuus voidaan maksaa kunnalle, kun

- se myönnetään takautuvasti sille ajalle, jolle kunnan TOTUL-vaatimus kohdistuu

- kunta on toimittanut vaatimuksensa Kelaan vähintään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää ja
- vaatimuksen voidaan katsoa koskevan kyseistä etuutta.

Kunta vastaa toimeentulotukilain 23 §:n nojalla tekemänsä vaatimuksen oikeellisuudesta. Toimiston ei siten tarvitse selvittää, onko henkilölle myönnetty toimeentulotukea odotettavissa olevaa etuutta vastaan. Epäselvissä tapauksissa voit kuitenkin varmistaa, kohdistuuko kunnan vaatimus varmasti käsittelemääsi etuuteen.

Kunta voi käyttää perimänsä etuuden vain ennakkona annetun toimeentulotuen takaisinperintään. Jäljelle jäävät varat kunnan on suoritettava välittömästi toimeentulotukea saaneelle etuudensaajalle tai hänen edunvalvojalleen.

1.9.4 Maksamisen väliaikainen keskeyttäminen ja vähentäminen

Asumistuen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää ja maksettavan tuen määrää väliaikaisesti vähentää (YAL 938/2014 30 §). Väliaikaisen päätöksen antaminen on mahdollista myös muutoksenhaun ja päätöksen poistamisen yhteydessä (YAL 938/2014 36 § ja YAL 938/2014 40 §).

Asumistuen väliaikainen vähentäminen tai keskeyttäminen tulee kysymykseen silloin, kun toimistoon on tullut tieto tuensaajan olosuhteissa tapahtuneesta muutoksesta, jonka vuoksi tuki olisi lakkautettava tai tuen määrää olisi vähennettävä. Väliaikaisella vähentämisellä tai keskeyttämisellä on tarkoitus estää liिकासuoritus niissä tapauksissa, joissa tarkistushakemusta ei saada kohtuullisessa ajassa, esimerkiksi

- tuensaajaa ei tavoiteta
- tuensaaja ei palauta tarkistushakemusta tai
- asumistuen tarkistaminen viivästyy lisäselvityksen hankkimisen vuoksi.

Väliaikaisesta päätöksestä ei ole muutoksenhakuoikeutta.

Vahvistaminen

Väliaikainen päätös vahvistetaan lopullisella päätöksellä tarkistushakemuksen perusteella. Jos tuensaaja ei toimita pyydettyä hakemusta tai lisäselvitystä kohtuulliseksi katsottavassa ajassa, asia voidaan ratkaista lopullisella päätöksellä niiden selvitysten perusteella, jotka ovat Kelan käytettävissä.

Maksuunpano

Jos keskeytettyä asumistukea aletaan maksaa uudelleen, siihen sovelletaan, mitä asumistuen maksamisesta takautuvasti säädetään.

1.9.5 Ennakonpidätys

Asumistuki ei ole veronalaista tuloa.

1.9.6 Ulosmittaus

Asumistukea ei voida ulosmitata.

Vuokranantajalle maksettava asumistuki voidaan kuitenkin ulosmitata vuokranantajan velasta.

Lue lisää Vuokratulon ulosmittauksesta.

1.9.7 Etuusmaksujen peruutukset pankista

Maksuja ei voi enää peruuttaa pankista.

1.10 Ilmoitusvelvollisuus

Asumistuen saajalla on ilmoitusvelvollisuus olosuhteissa tapahtuneista muutoksista. Tällaisia muutoksia ovat (YAL 938/2014 20 §):

- avioliiton solmiminen ja avioliiton purkautuminen
- avoliittoon meneminen ja avoliiton päättyminen
- ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden lukumäärän muuttuminen
- ruokakunnan kokoonpanon muuttuminen
- ruokakunnan asunnosta pois muutto tai asunnon vaihtuminen
- ruokakunnan asumismenojen alentuminen vähintään 50 euroa kuukaudessa
- ruokakunnan jatkuvien kuukausitulojen nouseminen vähintään 400 euroa kuukaudessa;
- ruokakuntaan kuuluvalla henkilöllä syntyvä oikeus eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain mukaiseen asumistukeen;
- henkilöllä syntyvä oikeus opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään tai oikeuden päättymisen
- Ahvenanmaalla opiskelevan mannersuomalaisen asumislisäoikeuden alkaminen ja päättymisen
- alivuokralaisen ottaminen tai alivuokralaisen pitämisestä luopuminen
- ruokakunnan käytössä olevan asunnon hallintamuodon muuttuminen
- ruokakuntaan kuuluvan henkilön ulkomaille muutto tai ulkomaille oleskelu

1.11 Tarkistaminen

Asumistuen määrä tarkistetaan vuositarkistuksena tai välitarkistuksena.

Asumistuki tarkistetaan vuositarkistuksena, kun tuen alkamisesta tai edellisestä tarkistuksesta on kulunut vuosi. Vuositarkistusten välillä voidaan tehdä välitarkistus.

Lue lisää [vuositarkistuksesta](#) ja [välitarkistuksesta](#).

1.11.1 Vuositarkistus

Asumistuki tarkistetaan vuositarkistuksena, kun asumistuen myöntämisestä tai edellisestä tarkistamisesta on kulunut vuosi. Vuositarkistuksen ajankohta ilmoitetaan myöntö- tai tarkistuspäätöksessä.

Noin kaksi kuukautta ennen vuositarkistusta asumistuen saajalle lähetetään kirje. Jos hakemusta ei ole palautettu vuositarkistuksen ajankohdan maksatusajoon mennessä (viimeistään viisi päivää ennen maksupäivää), asumistuki lakkautetaan ohjelmallisesti ja lakkautuksesta annetaan päätös. Asumistuen lakkauttamisesta on ilmoitettu etukäteen edellisessä päätöksessä sekä vuositarkistuksesta kertovassa kirjeessä

Jos vuositarkistushakemus on palautettu ja rekisteröity vireille ennen vuositarkistusajankohdan maksatusajoa, asumistuen maksamista jatketaan entisillä perusteilla entisen määräisenä siihen asti, kunnes vuositarkistushakemus on käsitelty.

Vuositarkistus tehdään vuositarkistuksen ajankohdan mukaisten ruokakunnan kuukausitulojen, asumismenojen ja muiden tukeen vaikuttavien tietojen perusteella. Tarkistuksen johdosta asumistuki maksetaan uusilla perusteilla vuositarkistuksen ajankohdasta lukien tai jos edellytyksiä tuen saamiseen ei enää ole, asumistuki lakkaa vuositarkistuksen ajankohdasta.

Lue lisää [Vuositarkistuksen ja välitarkistuksen suhde](#).

Siirtymäsäännös

Jos tuki olisi pienentynyt vuonna 2015 tehdyssä vuositarkistuksessa 100 euroa tai enemmän ja jos ruokakunnan olosuhteet eivät olleet muuttuneet siten että välitarkistus olisi ollut tarpeen, tuen maksamista jatkettiin vuositarkistuksen jälkeen entisen suuruisena seuraavaan väli- tai vuositarkistukseen saakka.

Vuositarkistushakemuksesta annettiin näissäkin tilanteissa päätös asiakkaalle.

1.11.2 Välitarkistus

Vuositarkistusten välillä asumistuki tarkistetaan välitarkistuksena (YAL 938/2014 27 §), jos

- ruokakunnan kuukausitulot nousevat huomattavasti eli vähintään 400 €/kk verrattuna edellisessä päätöksessä vahvistettuihin tuloihin,
- ruokakunnan kuukausitulot alenevat huomattavasti eli vähintään 200 €/kk verrattuna edellisessä päätöksessä vahvistettuihin tuloihin,
- ruokakunnan hyväksyttävät asumismenot muuttuvat vähintään 50 €/kk verrattuna edellisessä päätöksessä hyväksyttyihin asumismenoihin,
- ruokakunnan jäsenmäärä muuttuu pysyvästi,
- ruokakunnan kokoonpano muuttuu pysyvästi,

- ruokakunta vaihtaa asuntoa,
- ruokakunnan asunnon hallintamuoto muuttuu,
- ruokakunta ottaa alivuokralaisen tai luopuu alivuokralaisen pitämisestä,
- ruokakuntaan kuuluvan, samassa asunnossa asuvan henkilön oikeus opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään alkaa tai samassa asunnossa asuvan opiskelijan oikeus asumislisään päättyy tai
- Ahvenanmaalla opiskelevan mannersuomalaisen asumislisäoikeus alkaa tai päättyy.

Välitarkistuksessa kaikki tiedot otetaan huomioon tarkistuksen aiheuttaneen ajankohdan mukaisina, vaikka tarkistuksen ajankohta olisi takautuvakin.

Pyydä välitarkistushakemus, kun toteat tarkistukseen olevan aihetta ja aseta välitarkistushakemuksen palauttamiselle määräaika. Asumistuen ratkaisijana voit myös soittaa asiakkaalle. Ellei tuen saaja noudata määräaika, lakkautaa asumistuki välitarkistussyyn mukaisesta tarkistusajankohdasta lukien. (YAL 938/2014 28 §)

Välitarkistuksen perusteella seuraavan vuositarkistuksen aika siirtyy vuoden päähän tarkistusajankohdasta.

Tarkistuksen johdosta asumistuki maksetaan uusilla perusteilla välitarkistuksen ajankohdasta lukien tai jos edellytyksiä tuen saamiseen ei enää ole, asumistuki lakkaa välitarkistuksen ajankohdasta.

Suullinen tarkistaminen

Asumistuen ratkaisijana voit soittaa hakijalle ja tehdä suullisen välitarkistuksen puhelimesta saamiesi tietojen perusteella, kun Kelassa on tarkistamiseen tarvittavat tiedot. Suullisessa tarkistamisessa tarvittavat tiedot tarkistetaan aina hakijalta.

Lue lisää Suullisesta tarkistamisesta

1.11.2.1 Välitarkistusperusteet

Yleisen asumistuen välitarkistusperusteet ovat:

- ruokakunnan tulojen muutos
- ruokakunnan asumismenojen muutos
- asunnon vaihto
- asunnon hallintamuodon muutos
- ruokakunnan jäsenen oikeus opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään
- Ahvenanmaalla opiskelevan mannersuomalaisen asumislisäoikeuden alkaminen ja päättyminen
- ruokakunnan jäsenmäärän tai kokoonpanon muutos
- alivuokralaisen muutto

Ruokakunnan tulojen muutos

Kun välitarkistus tehdään tulojen muutoksen vuoksi, selvitetään jatkuvat tai keskimääräiset kuukausitulot tarkistamisajankohdasta lukien tulevalle tukikaudelle. Välitarkistus tehdään, kun jatkuvat kuukausitulot tai keskiarvotulot ovat nousseet

vähintään 400 €/kk tai alentuneet vähintään 200 €/kk edellisen päätöksen tuloihin verrattuna.

Ruokakunnan asumismenojen muutos

Asumistuki tarkistetaan, jos ruokakunnan käytössä olevasta asunnosta aiheutuvat ruokakunnan hyväksyttävät asumismenot muuttuvat vähintään 50 €/kk. Hyväksyttäviin asumismenoihin kuuluvat asunnosta maksettava vuokra, vastike tai kiinteistön hoitomenot sekä erikseen maksettavat lämmityskustannukset, vesimaksut ja henkilökohtaisten asuntolainojen korot.

Muuttuneita hyväksyttäviä asumismenoja verrataan aikaisemmassa asumistukipäätöksessä olevaan hyväksyttävien asumismenojen yhteissummaan. Erikseen maksettavat lämmityskustannukset ja vesimaksut sekä kiinteistön hoitomenot otetaan huomioon normien suuruksina (YAL 938/2014 9 §). Tällöin tuen saajan todellisissa asumismenoissa tapahtunut 50 euron nousu ei siis välttämättä aiheuta tuen tarkistamista. Jos välitarkistushakemus on kuitenkin jätetty, asiasta on annettava päätös asiakkaalle.

Hyväksyttävissä asumismenoissa tapahtunut yli 50 euron muutos ei kuitenkaan välttämättä muuta maksettavan tuen määrää. Mikäli asumismenot jo ennestään ylittävät enimmäisasumismenojen määrän, ei asumismenojen nousu muuta asumistuen määrää. Tästä huolimatta tuki kuitenkin tarkistetaan (ellei jäljempänä selostetusta suoja säännöksestä muuta johdu) ja vuositarkistusaika siirtyy 12 kk:n päähän.

Ylimääräinen vastike

Kun asunto-osakeyhtiö perii asukkailta ylimääräistä yhtiövastiketta vähintään 50 euroa enemmän aikaisempaan verrattuna, asumistuki tarkistetaan ylimääräisen vastikkeen maksamisen ajaksi.

Jos ylimääräinen vastike peritään vain yhdeltä kuukaudelta, tuki tarkistetaan tämän kuukauden ajaksi asumismenojen nousun perusteella ja seuraavan kuukauden alusta uudelleen asumismenojen alenemisen perusteella. Samoin menetellään myös silloin, jos tuensaaja suorittaa kertamaksuna pidemmälle ajalle määrättyä ylimääräistä vastiketta.

Vastaavasti tuki tarkistetaan asumismenojen alenemisen perusteella tai lakkautetaan asumismenojen lakkaamisen perusteella, jos asunto-osakeyhtiö alentaa jonkin kuukauden vastikkeen määrää tai luopuu jonkin kuukauden vastikkeen perimisestä.

Asunnon vaihto

Asunnon vaihto välitarkistusperusteena on sidottu asumistuen hakijaan. Jos hakija muuttaa pois asunnosta joko yksin tai yhdessä muun ruokakunnan kanssa, tarkistus tehdään asunnon vaihdon perustella. Jos taas joku ruokakunnan jäsenistä tai koko muu ruokakunta muuttaa pois asunnosta ilman hakijaa, tarkistus tehdään ruokakunnan jäsenmäärän muutoksen vuoksi.

Asunnon vaihtona ei pidetä muuttoa huoneesta toiseen saman asunnon sisällä eikä tuensaajan käytössä olevan asuinpinta-alan muutosta. Tuki voidaan kuitenkin tarkistaa mainituissa tilanteissa, jos kustannuksissa tapahtuu huomattava muutos.

Kun Kelaan tulee tieto ruokakunnan asunnon vaihdosta eikä välitarkistushakemusta asunnon vaihdon vuoksi ole siihen mennessä vielä saapunut, tarkistetaan tuen saajalta, hakeeko hän asumistukea uuteen asuntoon.

- Jos tukea ei enää haeta, asumistuki lakkautetaan.
- Jos taas tuen saaja ilmoittaa hakevansa tukea uuteen asuntoon, lähetä tuen saajalle välitarkistushakemus ja siirrä asumistuen maksu tuen saajan omalle tilille, jos tuki on maksettu vuokranantajalle. Näin estetään tuen maksaminen edelliselle vuokranantajalle sellaiselta ajalta, jolta hänellä ei ole enää oikeutta saada ruokakunnan asumistukea. Välitarkistushakemuksen saavuttua maksutiedot korjataan hakemuksen tietojen mukaisesti.

Katso esimerkki Poste restante -osoite

Tilapäinen muutto

Remontista johtuvan tilapäisen, enintään noin kuuden kuukauden muuton vuoksi asumistukeen ei tarvitse tehdä välitarkistusta, jos ruokakunnan on tarkoitus palata takaisin vakinaiseen asuntoonsa ja ruokakunnalla edelleen on asumismenoja. Jos asiakas kuitenkin toimittaa hakemuksen, asumistuki tarkistetaan normaalisti kaikki määräytymisperusteet huomioiden. Tällöin omaan asuntoon takaisin muutettaessa asumistuki tarkistetaan uudelleen.

Katso esimerkki Tilapäinen muutto remontin vuoksi

Asumin hallintamuodon muutos

Asumistuki tarkistetaan myös silloin, kun asunnon hallintamuoto muuttuu. Tällä tarkoitetaan vuokra-asunnon muuttumista omistusasunnoksi tai päinvastoin.

Ruokakunnan jäsenen oikeus opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään tai Ahvenanmaalla opiskelevan mannersuomalaisen oikeus opintotukilain mukaiseen asumislisään.

Asumislisäoikeuden syntyminen on riittävä peruste asumistukiruokakunnan tuen tarkistamiselle eli asumistuen tarkistaminen ei edellytä asumislisän hakemista.

1.11.2.2 Suojasäännös

Asumistuki tarkistetaan asumismenojen muutoksen perusteella sekä asumismenojen noustessa että laskiessa. Tarkistuksessa otetaan huomioon myös kaikki muut tuen määräytymisperusteissa tapahtuneet muutokset. Tällöin sellainenkin kuukausitulojen nousu, joka ei yksinään aiheuttaisi tuen tarkistusta, tulisi otettavaksi huomioon. Tämän vuoksi laissa on kohta (YAL 938/2014 27 § 3 mom.), jonka mukaan asumistukea ei tarkisteta asumismenojen nousun perusteella, jos tuki tämän vuoksi alenisi, jollei myös ruokakunnan jatkuvissa kuukausituloissa ole tapahtunut huomattavaa muutosta. Asiasta annetaan päätös ja tuen maksamista jatketaan entisen suuruisena seuraavaan väli- tai vuositarkistukseen saakka.

1.11.2.3 Tarkistamisajankohta

Tulojen muutos

Tee välitarkistus **tulojen huomattavan muutoksen vuoksi sitä seuraavan kuukauden alusta**, josta tulon muutos on ollut voimassa kuukauden 1.päivästä lähtien.

Esimerkiksi, jos

- työ alkaa ja ruokakunnan tulot nousevat huomattavasti 4.2. alkaen, tee tarkistus 1.4. alkaen.
- työ alkaa ja ruokakunnan tulot nousevat huomattavasti 1.1. alkaen, tee tarkistus 1.2. alkaen.
- työ päättyy 14.3. ja ruokakunnan tulot alenevat huomattavasti 15.3., tee tarkistus 1.5. alkaen.
- työ päättyy 30.4. ja ruokakunnan tulot alenevat huomattavasti 1.5., tee tarkistus 1.6. alkaen.

Jos ruokakuntaan kuuluvalla alaikäisellä lapsella on tuloja, huomioi tulot ja tee tarkistus **sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka 1. päivästä alkaen** lapsi on 18-vuotias. Lisäksi tarkistuksen edellytyksenä on, että ruokakunnan yhteenlasketuissa tuloissa on tapahtunut huomattava muutos.

Esimerkiksi, kun

- tuloja saava lapsi täyttää 18 vuotta 1.9., tee tarkistus 1.10. alkaen.
- tuloja saava lapsi täyttää 18 vuotta 23.10., tee tarkistus 1.12. alkaen.

Katso esimerkit Asumistuen tarkistaminen tulojen muutoksen vuoksi

Katso esimerkit Alle 18-vuotiaan tulot ja tuen tarkistaminen

Muut tarkistustilanteet

Tee välitarkistus **saman kuukauden alusta**, jos

- muuttuneita asumismenoja maksetaan koko kuukaudelta
 - vuokrasopimuksen tulee olla voimassa kuukauden 1. päivästä lukien ja asuntoon pitää muuttaa kyseisen kuukauden aikana.
- ruokakunnan jäsenmäärä tai kokoonpano muuttuu kuukauden 1. päivä
- ruokakunta ottaa alivuokralaisen tai alivuokralainen muuttaa pois asunnosta kuukauden 1.päivä
- opiskelijan oikeus opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään alkaa
- Ahvenanmaalla opiskelevan mannersuomalaisen oikeus asumislisään alkaa
- asunnon hallintamuoto muuttuu

Tee välitarkistus **muutosta seuraavan kuukauden alusta**, jos

- asumismenot muuttuvat kesken kuukauden
- ruokakunnan jäsenmäärä tai kokoonpano muuttuu pysyvästi myöhemmin kuin kuukauden 1.päivä
- ruokakunta ottaa alivuokralaisen tai alivuokralainen muuttaa pois asunnosta myöhemmin kuin kuukauden 1. päivä
- opiskelijan oikeus opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään päättyy

- Ahvenanmaalla opiskelevan mannersuomalaisen oikeus asumislisään päättyy.

Katso esimerkki Muutto ja vuokran maksaminen uuteen sekä vanhaan asuntoon

Tarkistuksen syyt ja ajankohdat

Tarkistuksen syy	Tarkistuksen ajankohta
Ruokakunnan jatkuvat kuukausitulot nousevat 400 euroa tai alenevat 200 euroa.	Sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, josta tulomuutos on ollut voimassa kuukauden 1. päivästä lukien. <ul style="list-style-type: none"> • esim. työ alkaa 4.2., tarkistus 1.4. alkaen • esim. työ alkaa 1.1., tarkistus 1.2. alkaen
Ruokakunnan asumismenot muuttuvat vähintään 50 euroa kuukaudessa.	Sen kuukauden alusta, jolloin muuttuneita asumismenoja maksetaan koko kuukaudelta.
Ruokakunta vaihtaa asuntoa tai asunnon hallintamuoto muuttuu.	Sen kuukauden alusta, jolloin uudesta asunnosta on maksettu koko kuukauden vuokra (eli vuokrasopimus on voimassa kuun 1. päivästä lukien) tai vastike.
Ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden lukumäärä tai kokoonpano muuttuu. Ruokakunta ottaa alivuokralaisen tai luopuu alivuokralaisen pitämisestä.	Olosuhteiden muutosta seuraavan kuukauden alusta. Jos muutos kuukauden 1. päivä, tarkistus saman kuun alusta.
Ruokakunnan jäsen tulee oikeutetuksi opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään tai Ahvenanmaalla opiskelevan mannersuomalaisen oikeus asumislisään alkaa.	Sen kuukauden alusta, josta oikeus asumislisään alkaa.
Ruokakunnan jäsenen oikeus opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään päättyy tai Ahvenanmaalla opiskelevan mannersuomalaisen oikeus asumislisään päättyy.	Päättymistä seuraavan kuukauden alusta.

Korottava tarkistus

Asumistukeen tehdään korottava tarkistus aikaisintaan asumistukihakemuksen jättämistä edeltävän kuukauden alusta. Mikäli ruokakunta on esimerkiksi vaihtanut asuntoa siitä ajoissa ilmoittamatta ja uuteen asuntoon myönnettävä tuki on suurempi kuin vanhaan asuntoon maksettu tuki, välitarkistus tehdään hakemuksen jättämistä

edeltävän kuukauden alusta sen hetkisten määräytymisperusteiden mukaisesti. Välitarkistusajankohtaan saakka tuki maksetaan entisen suuruisena.

Katso esimerkki Korottava tarkistus

Pienentävä tarkistus

Pienentävä tarkistus tehdään muutoksen ajankohdasta lukien, koska siitä lähtien asumistukea on maksettu liikaa.

Mikäli ruokakunta on esimerkiksi vaihtanut asuntoa siitä ajoissa ilmoittamatta ja uuteen asuntoon myönnettävä tuki on pienempi kuin vanhaan asuntoon maksettu tuki, välitarkistus tehdään takautuen oikeasta ajankohdasta lukien ja liikamaksuksi muodostuu maksetun ja tarkistetun tuen välinen erotus. Tuen maksaminen voidaan tarvittaessa keskeyttää väliaikaisesti asettamalla tukeen maksuste siihen asti, kunnes lopullinen päätös voidaan antaa. Kuule asiakasta ennen maksuesteen asettamista. Katso kohta Väliaikainen keskeyttäminen ja vähentäminen (Maksaminen > Maksamisen väliaikainen keskeyttäminen ja vähentäminen).

Mikäli samaan ratkaisuun sisältyy sekä pienentävä että korottava tarkistus, tehdään pienentävän tarkistuksen jälkeinen korottava tarkistus perusteiden todellisesta muutosajankohdasta, vaikka se olisi takautuvaa hakuaikaa aikaisempi.

1.11.3 Vuositarkistuksen ja välitarkistuksen suhde

Asumistuen määrä tarkistetaan vuositarkistuksena tai välitarkistuksena. Asumistuki tarkistetaan vuositarkistuksena, kun tuen alkamisesta tai edellisestä tarkistuksesta on kulunut vuosi.

Jos vuositarkistushakemuksen käsittelyn yhteydessä huomaat, että takautuvalla ajalla tulisi tehdä välitarkistus, tee vain välitarkistus.

- Voit tehdä takautuvan välitarkistuksen vuositarkistushakemuksen perusteella.
- Kuule asumistuen saajaa tarvittaessa välitarkistuksen johdosta
- Vuositarkistuksen sijaan tehdään välitarkistus vain silloin, jos sen peruste ja ajankohta ilmenevät vuositarkistushakemuksesta tai on muutoin Kelan tiedossa (esim. tulorekisterin palkkatiedot).

Jos ruokakunnan tuki vuosi- tai välitarkistuksessa lakkaa, mutta tulee hakemuksen tietojen perusteella uudelleen myönnettäväksi myöhemmästä ajankohdasta, voit myöntää uuden tuen saman hakemuksen perusteella, mikäli ratkaisun tekemiseen tarvittavat tiedot ovat käytettävissä.

Jos ennen vuositarkistushakemuksen saapumista on ehditty tehdä välitarkistus, joka on siirtänyt vuositarkistuksen aikaa, voit käsitellä tämän jälkeen saapuneen vuositarkistushakemuksen poikkeuksellisesti välitarkistushakemuksena.

- Mikäli välitarkistusperustetta ei kuitenkaan ole, kerro asia päätöksessä.

Katso esimerkki Vuosi- ja välitarkistuksen suhde

1.12 Lakkauttaminen

Asumistuki lakkautetaan (YAL 938/2014 29 §), jos:

- ruokakunta muuttaa pois asunnosta, johon asumistuki on myönnetty, ellei asumistukea tarkisteta asunnon vaihdon vuoksi,
- ruokakunta pyytää tuen lakkauttamista
 - samalla pitää myös tutkia, pitäisikö tuki lakkauttaa jo aikaisemmasta ajankohdasta
- ruokakunnalle ei enää ole oikeutta asumistukeen
 - koska ruokakunnalla on oikeus eläkkeensaajien asumistukeen (YAL 8 §),
 - koska yksin asuva henkilö aloittaa opiskelut oppilaitoksessa, jossa on maksuton asuntola ilman asumisrajoituksia eikä hakijalla ole erityistä syytä, miksi hän ei voi asua asuntolassa (YAL 8 §)
 - koska yksin asuvalla opiskelijalla on oikeus opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään (YAL 8a §)
 - koska yksin asuvalla Ahvenanmaalla opiskelevalla mannersuomalaisella on oikeus asumislisään
- ruokakunnan asumismenot lakkaavat
 - esimerkiksi, jos työnantaja ryhtyy vastaamaan asumismenoista
- ruokakunta asuu muualla kuin asunnossa, jonka asumismenoihin asumistukea on myönnetty
 - tuki lakkautetaan viimeistään neljännen kuukauden alusta
- ruokakunta ei toimita pyynnöstä huolimatta kohtuullisessa ajassa asumistuen tarkistuksessa tarvittavia tietoja.

Asumistuki voi lakata vuosi- tai välitarkistuksessa, jos asumistuen maksamisen edellytyksiä ei enää ole.

1.12.1 Lakkautuksen ajankohta

Työn alkaminen

Jos hakija pyytää asumistuen lakkauttamista sillä perusteella, että on aloittanut työn, lakkautaa tuki sen kuukauden alusta, josta tarkistus tulisi voimaan.

- Esim. aloittaa työn 15.4., lakkautaa tuki 1.6. alkaen.

Muutto

Jos tukeen ei haeta tarkistusta asunnon vaihdon perusteella, lakkautaa tuki asunnosta muuttoa seuraavan kuukauden alusta.

- Jos koko ruokakunta muuttaa asunnosta kuukauden 1. päivänä (tai, jos tämä päivä osuu viikonlopuksi, seuraavana arkipäivänä), lakkautaa asumistuki muuttokuukauden alusta lukien;
- Jos koko ruokakunta muuttaa myöhemmin, lakkautaa tuki muuttoa seuraavan kuukauden alusta.

Jos ruokakunta hakee asumistuen tarkistamista asunnon vaihdon perusteella, tee tarkistus muuttokuukauden alusta lukien, jos uuden asunnon kustannuksia maksetaan koko kuukaudesta ja ruokakunta on muuttanut asuntoon tämän kuukauden aikana. Jos tuki lakkaa tämän tarkistuksen johdosta, lakkauta tuki jo muuttokuukauden alusta.

Lakkauta asumistuki sen kuukauden alusta, jonka alusta lukien ruokakunnan asumismenot lakkaavat.

Asumistuki maksetaan ruokakunnan vakinaiseen asuntoon eikä tilapäistä poissaoloa, esim. kesäasunnolla oleskelua, tulkita asunnosta pois muuttamiseksi, jos ruokakunta maksaa myös tältä ajalta asumiskustannukset.

Katso esimerkki Lakkautuspyynnöt

Oikeus opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään tai Ahvenanmaalla opiskelevan mannersuomalaisen oikeus opintotukilain mukaiseen asumislisään tai oikeus maksuttomaan asuntolapaikkaan

Lakkauta tuki sen kuukauden alusta, josta lukien yhden hengen ruokakunta tai useamman hengen ruokakunnan kaikki jäsenet tulevat oikeutetuiksi asumislisään tai maksuttomaan asuntolapaikkaan.

Oikeus eläkkeensaajan asumistukeen

Lakkauta asumistuki sen kuukauden alusta, jolloin yhden hengen ruokakunta tai kahden hengen avio- tai avopuolisoista muodostuvan ruokakunnan jäsen tulee oikeutetuksi eläkkeensaajan asumistukeen. Rekisteröidyn parisuhteen osapuoli rinnastetaan aviopuoliso.

Lakkauta asumistuki sen kuukauden alusta, josta kaikki ruokakunnan jäsenet ovat oikeutettuja eläkkeensaajan asumistukeen.

Kuolema

Lakkauta asumistuki yhden hengen ruokakunnalta kuolemaa seuraavan kuukauden alusta.

Hakemuksen puuttuvat tiedot

- Lakkauta tuki väli- tai vuositarkistuksen ajankohdasta, jos ruokakunta ei ole annetussa määräajassa toimittanut asumistuen väli- tai vuositarkistusta varten tarvittavia tietoja.

Lakkautuksen syyt ja ajankohdat

Lakkautuksen syy	Lakkautuksen ajankohta
Muutto	Muuttoa seuraavan kuukauden alusta. <ul style="list-style-type: none"> • Muuttaa 4.8., tuki lakkautetaan 1.9. alkaen.

Lakkautuksen syy	Lakkautuksen ajankohta
	<ul style="list-style-type: none"> Muuttaa esim. 1.8. eikä maksa enää elokuun vuokraa, tuki lakkautetaan 1.8. alkaen.
Vankilaan joutuminen	Vankilaan joutumista seuraavan seitsemännen kuukauden alusta eli maksetaan kuuden kuukauden ajan.
Yksin asuva asumistuen saaja kuolee.	Kuolemaa seuraavan kuukauden alusta (rinnastetaan 29 §:n 2. kohtaan).
Koko ruokakunta lähtee ulkomaille, mutta maksaa edelleen asumismenot.	Ulkomaille muuttoa seuraavan neljännen kuukauden alusta. <ul style="list-style-type: none"> Muutto ulkomaille 1.1., lakkautus 1.5. alkaen. Muutto ulkomaille 15.1., lakkautus 1.5. alkaen.
Ei oikeutta asumistukeen, koska oikeus eläkkeensaajan asumistukeen tai opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen asumislisään tai Ahvenanmaalla opiskelevan mannersuomalaisen oikeus opintotukilain mukaiseen asumislisään.	Sen kuukauden alusta, josta estävä etuus myönnetään.
Asumismenot lakkaavat.	Sen kuukauden alusta, josta asumismenot lakkaavat.
Ei ole antanut tuen tarkistamiseen tarvittavia tietoja.	Sen kuukauden alusta, josta tuki olisi tarkistettu, jos olisi antanut pyydetty tiedot.

1.12.2 Lakkauttaminen pyynnöstä

Tuki voidaan lakkauttaa tuen saajan omasta pyynnöstä suullisesti tai kirjallisesti ([lomake AT6](#) – Yleisen asumistuen lakkauttamispyyntö).

Yleinen asumistuki voidaan lakkauttaa myös takautuen.

1.13 Päätöksen oikaisu ja poistaminen

Kaikille etuuksille yhteinen Päätöksen oikaisu ja poistaminen.

1.14 Liikamaksu

Yleisen asumistuen liikamaksu tai sen lisäys syntyy tarkistus, oikaisu- tai lakkautusratkaisun yhteydessä. Järjestelmä ohjaa sinua valitsemaan Liikamaksu-näytön, jolla näytetään aika, jolta liikamaksua on muodostunut ja liikamaksun määrä. Voit päättää jo tässä vaiheessa mahdollisesta liikamaksun muodostumisesta tai siitä, että takaisinperinnästä päätetään myöhemmin. Näytöllä joudut myös ottamaan kantaa tuensaajan kuulemiseen.

1.14.1 Takaisinperintä

Kaikille etuuksille yhteinen Takaisinperintä-ohje.

1.14.2 Regressimenettely

Yleisen asumistuen liikamaksua voidaan regressisäännöksen perusteella periä samalta ajalta myönnettävästä eläkkeensaajan asumistuesta. Regressimenettelyssä asiakasta ei tarvitse kuulla. (YAL 938/2014 26 §)

Regressikuittausta käytetään silloin, kun kummankin etuuden hakijana on sama henkilö.

Regressiperintää maksuvaatimuksella käytetään silloin, kun hakijat ovat eri henkilöitä.

Toimenpiteet

Regressimenettelystä päätetään liikamaksun muodostuessa lakkautusratkaisun yhteydessä. Lakkautusratkaisu tehdään pääsääntöisesti silloin, kun saadaan tieto myönnettyistä eläke-etuuksista.

- Lakkauta ensin yleinen asumistuki.
- Valitse Liikamaksu-näytöllä perintätavaksi joko regressikuittaus tai regressiperintä.

Tämän jälkeen myönnetään eläkkeensaajan asumistuki. Takautuvasti myönnetystä eläkkeensaajan asumistuesta vähennetään yleisen asumistuen liikamaksut Regressikuittaus-tiedon tai Regressiperintävaatimuksen perusteella ohjelmallisesti.

Lue lisää regressimenettelystä.

Katso esimerkki Regressitilanteet

1.14.3 Tuen takaisinperiminen muilta kuin hakijalta

Liikaa maksettu tuki peritään ensisijaisesti hakijalta.

Liikaa maksettua tukea voidaan periä takaisin tarvittaessa myös muulta ruokakuntaan kuuluneelta henkilöltä, joka on liikamaksun aikana ollut täysi-ikäinen tai vuokranantajalta (YAL 938/2014 31 ja 32 §).

Lue lisää tuen perimisestä vuokranantajalta kohdasta [Vuokranantajalta periminen](#).

Lue lisää kuolinpesältä perimisestä etuuksien yhteisestä ohjeesta Kuolinpesältä periminen

Yhteisvastuullisuus

Yhteisvastuulliselta perimisen edellytykset

Asumistuki maksetaan ruokakunnan jäsenten yhteisten asumismenojen alentamiseen. Kaikki ruokakunnan jäsenet ovat asumistuen saajia ja hyötyvät siitä, joten on perusteltua, että he ovat yhteisvastuussa myös mahdollisesti liikaa maksetun tuen takaisinperinnästä.

Liikaa maksettu tuki peritään ensisijaisesti hakijalta. Tuki voidaan periä yhteisvastuulliselta, jos perintä hakijalta ei onnistu. Tuen periminen

yhteisvastuulliselta voi tulla ajankohtaiseksi esim. seuraavissa tilanteissa:

- Hakija todettu ulosotossa varattomaksi
 - Ulosotto ei saa velkaa perittyä hakijalta eli perintä palaa varattomuus- tai varattomuus- ja tuntemattomuusesteellä
- Hakijalta perintä on muusta syystä tuloksetonta
 - Hakijan kuolinpesä on varaton
 - Hakijalle vahvistetaan velkajärjestelyn 0-ohjelma

Liikaa maksettu tuki peritään takaisin siltä yhteisvastuulliselta, jolta perinnän arvioidaan onnistuvan käytettävissä olevien tietojen perusteella. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota yhteisvastuullisen maksukykyyn.

Liikaa maksettu tuki voidaan periä yhteisvastuulliselta, jos hän on ollut liikamaksun aikana täysi-ikäinen.

Ruokakunnan jäsen on vastuussa vain sinä aikana syntyneestä velasta, jona hän on kuulunut ruokakuntaan.

Lue esimerkit Yhteisvastuulliset.

Takaisinperintäpäätöksen antaminen (Perintäkeskus)

Kun liikaa maksettua tukea peritään takaisin yhteisvastuulliselta, annetaan hänelle takaisinperinnästä oma valituskelpoinen päätös. Päätöksen antaa Perintäkeskus, joka käsittelee myös mahdolliset muutoksenhaut.

Asumistuen hakija edustaa koko ruokakuntaa asumistukiasiassa. Vaikka hakijaa on jo kuultu asumistuen liikamaksusta, yhteisvastuullista kuullaan kuitenkin liikamaksusta ennen kuin hänelle annetaan takaisinperintäpäätös. Myös uusi kohtuullistamisharkinta tehdään, vaikka harkinta olisi jo tehty hakijan päätöksen yhteydessä.

Päätös asumistuen takaisinperinnästä on annettava viiden vuoden kuluessa etuuden maksupäivästä. Vanhentuminen on katkennut sinä päivänä, jona takaisinperintäpäätös on annettu tuen hakijalle. Vanhentumista ei siten tarvitse tarkastella uudelleen, kun takaisinperintäpäätös annetaan yhteisvastuulliselle.

Yhteisvastuulliselta peritään takaisin velasta jäljellä oleva määrä tai se määrä, josta hän on vastuussa.

Takaisinperintäpäätös yhteisvastuulliselle annetaan asiakaskirjeiden päätöspohjalla (YHP04).

Vaikka kertaalleen olisi todettu, ettei päätöstä anneta, se voidaan antaa myöhemmin, jos yhteisvastuullisen maksukyky paranee ja perintä hakijalta ei edelleenkään ole onnistunut.

Vapaaehtoinen maksaminen

Hakijalta perinnän aikana Kela voi ottaa vastaan vapaaehtoisia suorituksia yhteisvastuulliselta ja yhteisvastuulliselta perinnän aikana hakijalta. Varsinainen maksusuunnitelma tehdään vain sen henkilön kanssa, keneen perintä on kohdistettu.

Tietojen luovuttaminen

- Yhteisvastuulliselle voidaan antaa velan vapaaehtoisia maksamista varten maksuyhteystiedot (tilinumero ja viitenumero), vaikka yhteisvastuulliselle ei ole annettu takaisinperintäpäätöstä.
- Yhteisvastuulliselle voidaan antaa pyynnöstä perintää ja liikamaksua koskevat tiedot ja postittaa hakijalle annettu takaisinperintäpäätös. Turvakieltoasiakkaiden osoitetietoja ei saa kuitenkaan luovuttaa.
- Velan maksamisesta neuvotellaan aina sen velallisen kanssa, keneen perintä on kohdistettu.
- Huolehdi tietosuojasta!

1.15 Etuusväärinkäytös

Etuuden väärinkäytöksellä tarkoitetaan etuuden hakijan tai saajan tahallista ja tarkoituksellista menettelyä, jolla hän pyrkii saamaan etuutta perusteetta tai määrältään liian suurena.

Lue lisää etuusväärinkäytöksistä

Lue lisää [etuusväärinkäytösprosessista](#)

1.16 Muutoksenhaku

Kaikille etuuksille yhteinen Muutoksenhaku-ohje.